JAMES OLIVER CURWOOD

GRIZZLYBJÖRNEN

JAMES OLIVER CURWOOD

VALDA ROMANER

Vildmarkens dotter
Kazan
Kazans son
Gengångare
Jack Howlands äventyr
Grizzlybjörnen
Kapten Plum
Det förlovade landet och kvinnan
Hjärtan som frusit
Gulddalen

JAMES OLIVER CURWOOD

GRIZZLYBJÖRNEN

BEMYNDIGAD ÖVERSÄTTNING FRÅN ENGELSKA

B. WAHLSTRÖMS BOKFÖRLAG

B. Wahlströms Förlagstryckeri - Stockholm 1930.

FÖRORD.

Det är med något liknande en bekännelse jag erbjuder publiken denna andra i ordningen av mina »naturböcker» — en bekännelse och en förhoppning. Bekännelsen av en man som under åratal jagat och dödat, innan han lärde sig att vildmarken erbjöd en mer spännande sport än slaktande — och förhoppningen att vad jag skrivit skulle kunna komma andra att känna och förstå att jaktens största glädje icke är att döda utan att låta leva. Det är sant att på de stora vidderna måste man döda för att kunna leva; man måste skaffa sig kött, ty kött betyder liv. Men att döda för födans skull är något annat än slaktandets vällust — den vällust som alltid hos mig väcker minnet av en dag i British Columbias berg, då jag på mindre än två timmar dödade fyra grizzlybjörnar på en bergssluttning — ett förin-

tande av kanske hundratjugu års liv på hundratjugu minuter. Och det var bara ett av de många tillfällen då jag nu anser mig ha varit så gott som en brottsling; ty att döda för nöjet att döda är föga annat än mord.

På sitt anspråkslösa sätt äro mina djurböcker den gottgörelse jag nu strävar att utföra, och det har varit min allvarliga önskan att förläna dem ej blott litterärt intresse, utan även faktisk tillförlitlighet. Liksom i det mänskliga livet, finns det tragik, humor och patos i vildmarkens liv, fakta av gripande intresse, verkliga händelser och verkliga livsöden att skriva om, och blott i ringa mått behöver fantasien tillgripas.

I »Kazan» försökte jag giva läsarne en skildring av mina erfarenheter under några år bland nordens vilda slädhundar. I »Björnen» har jag samvetsgrant följt fakta, sådana jag fann dem i de vilda djurs liv om vilka jag skrivit. Lille Muskwa var hos mig hela sommaren och hösten uppe i de kanadiska klippbergen, Pipoonarkoos ligger begraven i närheten av Firepan Range, med en gravsten ovanför sitt huvud, alldeles som en vit man. De två grizzlybjörnsungar vi grävde ut vid Athabasca äro döda. Men Tyr lever ännu,

ty han har sitt rike i en nejd dit det inte kommer några jägare — och när vi till sist fingo tillfälle därtill, dödade vi honom inte.

I år (juli 1916) far jag tillbaka till Tyrs och Muskwas land. Jag tror att jag skulle känna igen Tyr om jag såg honom, ty han var ett verkligt monster av storlek. Men Muskwa har ju på två år hunnit bli en fullvuxen björn. Och dock tror jag att Muskwa skulle känna igen m i g om vi möttes. Jag vill gärna tro att han inte har glömt sockret, och alla de gånger han kröp intill mig om nätterna, och hur vi tillsammans sökte rötter och bär, och de strider varmed vi roade oss på öppna fältet. Men kanske har han ändå inte förlåtit mig den sista dagen, då vi så hårdhjärtat övergåvo honom och lämnade honom ensam med sin frihet bland bergen.

JAMES OLIVER CURWOOD.

Oworso, Michigan, 5 maj 1916.

GRIZZLYBJÖRNEN

I.

KUNGEN OCH HANS RIKE.

Tyst och orörlig som en stor rödaktig klippa hade Tyr i flera minuters tid stått och blickat ut över sitt rike. Han kunde inte se långt, ty som alla gråbjörnar hade han små ögon som sutto långt ifrån varandra och hans synförmåga var svag. Han kunde se en get eller ett får på en tredjedels eller en halv mils* avstånd, men längre bort var hans värld blott ett stort soligt eller nattmörkt mysterium, vilket han utforskade mest med hjälp av ljud och lukt. Det var den sistnämnda som nu höll honom så stilla. Nedifrån dalen hade en fullkomligt okänd lukt

---

* Engelska.

trängt till hans näsborrar. Det var någonting som inte hörde hemma där, och det berörde honom sällsamt.

Förgäves sökte hans skumma och långsamt arbetande tanke fatta det. Det var inte karibu, ty han hade dödat många karibuer, det var inte get och inte får. Det var inte lukten av de feta och lata pipharарna, som solade sig på klipporna, ty han hade ätit hundratals pipharar; det var ingenting som retade honom och ingenting som skrämde honom. Han var nyfiken, och ändå gick han inte ned för att se efter; försiktigheten höll honom tillbaka.

Om Tyr hade kunnat se tydligt en mil eller ett par bortåt, hade han ändå upptäckt mindre än det vinden förde till honom från dalen. Han stod på kanten av en liten platå, med dalen en åttondels mil under sig och passet som han kommit från en åttondels mil över sig.

Platån var ett slags skålformig fördjupning, av omkring en acres vidd, i bergets gröna sluttning. Den var beväxt med rikt mjukt gräs och och blommor: alpväxter och knippen av förgätmigej, vilda astrar och hyacinter, och mitt i den fanns en liten fläck av mjuk mossjord,

vilken Tyr ofta brukade uppsöka, när hans fötter voro ömma av att gå på klipporna. Öster, väster och norr om honom utbredde sig de kanadensiska Klippbergens underbara panorama, förtonande i juniaftonens gyllene soldager.

Uppifrån och nedifrån dalen, från rännorna mellan klippspetsarna och från de små klyftorna i bergväggarna, vilka sträckte sig upp till snögränsen kom ett milt och musikaliskt sorl: rinnande vattens musik. Det fyllde luften, ty strömmar och bäckar och rännilar voro i evig rörelse från den eviga snön där uppe bland molnen. Och luften var fylld av ljuva dofter så väl som av musik, en blandning av juni och juli — vårens slut och sommarens början i dessa nordliga fjällregioner.

Marken överflödade av grönska, de tidiga blommorna färgade de soliga sluttningarna i vitt och rött och purpur, och allt som hade liv och ande sjöng — de feta pipharara på sina klippor, de små gofferråttorna på sina mullhögar, de stora humlorna som surrade från blomma till blomma, hökarna i dalen och örnarna på klippspetsarna. Även Tyr sjöng på

sitt sätt, ty när han nyss plumsade genom dyjorden brummade han i underliga bröstтoner. Det var varken något morrande eller rytande, ty det var det ljud han lät höra, när han var belåten — det var hans sång.

Och nu var av någon outgrundlig orsak denna underbara dag förvandlad för honom. Orörlig stod han och vädrade runt vidden. Det förbryllade honom — irriterade honom utan att ängsla honom. Han var lika känslig för den nya underliga lukten som ett barns tunga är för den första skarpa beröringen av en brännvinsdroppe. Till slut banade sig en djup, missnöjd brumning, lik en avlägsen åska, ur hans bröst. Han var envåldshärskare över detta område, och så mycket begrep han att inom detsamma borde inte finnas någon lukt som var honom obekant.

Han reste sig långsamt, till dess hela hans väldiga niofots kropp vilade på hans hasor, och han satt som en dresserad hund, med de stora framfötterna, ännu tunga av dy, nedhängande framför sitt bröst. Tio år hade han levat i dessa berg och aldrig luktat den här lukten. Han bjöd den trots. Han inväntade den, medan den kom närmare.

Han gömde sig icke; han satt där rak och oförskräckt, monstruöst stor, med den nya junidräkten lysande gyllenbrun i solen. Hans framben voro nästan så stora som en människokropp; de tre utlösta av hans fem knivliknande klor voro fem och en halv tum långa; hans fötter hade lämnat spår i dyjorden, som mätte femton tum. Han var fet och mjuk och stark; hans ögon, ej större än nötter, sutto på åtta tums avstånd från varandra; hans rovtänder, skarpa som dolkar, voro så långa som en mans tumme och han kunde krossa en karibus huvud mellan sina stora käkar.

Hans liv hade varit fritt från människors närvaro, och han var icke grym. Lika litet som någon annan grizzlybjörn dödade han för nöjes skull. Ur en hjord brukade han taga en enda karibu och äta upp den intill märgen i det sista benet. Han var en fredlig konung, och han hade blott en lag. »Låt mig vara ifred», sade han, och hela hans ställning var ett uttryck för denna lag, där han satt på hasorna och vädrade efter den främmande lukten.

I sin massiva styrka, sin ojämförlighet och överlägsenhet liknade han bergen, som ej hel-

ler hade sin like varken i dalarna eller i himlen; med bergen hade han framgått ur urtiden. Han var en del av dem; hans ras' historia hade sitt ursprung och skulle finna sitt slut bland dem; han liknade dem på många sätt. Intill denna dag kunde han inte minnas att något eller någon satt hans makt och rätt i fråga, utom hans egna stamfränder. Med dem hade han ärligen kämpat, mer än en gång till döds, och han var färdig att kämpa igen, om det gällde suveräniteten över det område han kallade sitt. Till dess han blev slagen var han dess herre, domare, och, om han så ville, despot. Han var legitim konung över de rika dalarna och gröna sluttningarna och suverän över alla levande varelser omkring sig.

Han hade vunnit och burit allt detta manligen och utan list och svek. Han var hatad och fruktad, men själv var han utan fruktan och hat och av ofläckad heder. Därför inväntade han öppet det underliga, som nalkades honom från dalen.

Då han satt där på hasorna, utforskande luften med sin spetsiga bruna nos, tycktes något inom honom leta sig tillbaka till svunna och

dimhöljda generationer. Aldrig hade han känt den doft som berörde hans näsborrar, och dock förekom det honom som om den inte var alldeles ny. Han kunde inte reda ut den, inte bilda sig någon föreställning om den, men han visste att den innebar en hotelse.

Tio minuter hade han suttit som skulpterad i trä. Så slog vinden om, lukten försvagades och försvann efter hand alldeles. Tyrs flata öron lyftes en smula; han vände sitt stora huvud, så att han kunde se den gröna sluttningen och den lilla platån. Nu när luften igen var ren och angenäm glömde han lätt den främmande lukten. Han föll ned på alla fyra och upptog sin gofferjakt. Den roade honom.

Han vägde omkring tusen skålpund och en gofferråtta är sex tum lång och väger sex ort, och dock kunde Tyr gräva energiskt en timmes tid och till sist med förtjusning svälja den feta lilla gofferråttan som ett piller; det var ett slags delikatess, som han tillbragte halva sin vår och sommar med att gräva efter. Han fann ett lovande hål och började kasta upp jorden som en stor hund, som söker efter en råtta. Han befann sig just på randen av sluttningen. En

eller två gånger under den följande halvtimmen lyfte han huvudet, men han störtes icke längre av den underliga lukten, som kommit till honom med vinden.

II.

INKRÄKTARNA.

En mil längre bort i dalen höll Jim Langdon in sin häst just där skogen av granar och kopaiwaträd glesnade mot mynningen av en klyfta, såg sig om och svängde med ett hastigt andetag av förtjusning högra benet över, så att knät vilade på sadelbommen, och väntade. Två eller trehundra alnar bakom honom och ännu dold av skogen bråkade Otto med Dishpan, en halsstarrig packhäst.

Langdon skrattade, i det han lyssnade till hans utbrott, som hotade Dishpan med varje tänkbar form av tortyr, från att ögonblickligen skäras upp och till den mildare att få hjärnan inslagen med en klubba. Han skrattade, eme-

dan Ottos stora förråd av hotelser mot hans välskötta och för detsamma absolut likgiltiga packhästar hörde till hans förnämsta nöjen. Han visste väl att om Dishpan skulle falla på idén att slå kullerbyttor med packningen på, skulle den store beskedlige Bruce Otto inte göra något annat än sätta luften i dallring med sina hemska, bloddrypande protester. En efter en kommo nu de sex hästarna fram ur skogen, och på den sista red denne själv. Han höll sig i sadeln som en halvt sammanböjd stålfjäder, en ställning som han förvärvat under åratals liv i bergen, på grund av svårigheten att placera sin långa gestalt gränsle över en fjällhäst. När han kom till synes, steg Langdon av och blickade åter ut över dalen.

Hans stubbiga blonda skägg dolde icke den djupa solbrännan på hans ansikte, förvärvad under veckors strövtåg bland fjällen; han hade knäppt upp skjortan framtill och blottat en av sol och vind mörkbrun hals; hans ögon voro blågrå, skarpa och forskande, och han granskade landskapet framför sig med jägarens och äventyrarens glada iver. Han var omkring tret-

tiofem år. En del av sitt liv hade han tillbragt i vildmarken, den andra med att skriva om vad han funnit där. Hans följeslagare var omkring fem år yngre, men säkerligen sex tum längre, om det nu skall räknas som en överlägsenhet. »Det är just det fördömda att jag inte har slutat att växa ännu», brukade han själv säga.

Nu red han fram och steg av. Langdon pekade framför sig.

— Har du någonsin sett något som går upp emot detta? frågade han.

— Ett bra land, medgav Bruce. Präktig plats att slå läger på, Jim. Här bör det finnas karibu — och björn. Vi kunde behöva litet färskt kött. Å, ge mig en tändsticka!

Det hade blivit en vana för dem att om möjligt tända sina pipor med samma tändsticka. De utförde denna ceremoni, medan de togo nejden i betraktande. Då Langdon utsände sitt första rökmoln, nickade han mot skogen, som de just passerat.

— En bra plats att slå upp sina bopålar på, sade han. Och skog och rinnande vatten, och

det bästa välluktande gräs vi har funnit på länge för våra sångar. Vi kunna tjudra hästarna på den lilla öppna platsen vi passerade; där fanns mycket buffelgräs och rätt mycket timotej. Han såg på klockan. Bara tre; vi kunna fortsätta. Men vad säger du, om vi skulle stanna här ett par dagar och se vad vi tycka om den här trakten?

— Jag tycker den är bra, sade Bruce.

Han slog sig ned, medan han talade, med ryggen mot en klippa, och anbragte ett långt metallteleskop över sitt knä. Langdon tog från sadeln en dubbelkikare, införskriven från Paris. Teleskopet åter var en relik från inbördeskriget. Skuldra vid skuldra satte de sig till rätta mot klippan och studerade de gröna bergssluttningarna framför sig. De befunno sig i ett högviltområde i vad Langdon kallade »det okända». Såvitt han och Bruce Otto kunde finna, hade ingen vit man före dem varit här. Det var en nejd, omsluten av väldiga bergskedjor, genom vilka det kostat dem tjugu dagar av svett och möda att arbeta sig fram.

I dag hade de övergått Great Divide, den himmelshöga skiljemuren mellan norr och söder,

och nu sågo de genom sina kikare Firepan Mountains' första gröna sluttningar och underbara spetsar. Norrut — de hade färdats i nordlig riktning — hade de Skeene River, i väster och söder Babine Ranges med sina vattendrag, i öster, på andra sidan Divide, Driftwood och ännu längre bort Ominica Range och Finleys utlöpare.

De hade lämnat civilisationen bakom sig den tionde maj, och nu var det den trettonde juni. Då Langdon blickade genom kikaren, kom han till den övertygelsen att de äntligen nått sin längtans mål. Nära två månader hade de arbetat för att komma bort ifrån människors spår, och nu hade det lyckats.

Här fanns inga jägare, inga guldsökare. Dalen framför dem var bräddad med gyllene löften, och då han nu njöt den första aromen av dess mysterier och under, var hans hjärta uppfyllt av den djupa och harmoniska lycka, vilken endast män som han kunna fullt förstå. För hans vän och kamrat Bruce Otto, vilken nu åtföljt honom på fem expeditioner i bergen, voro alla berg och dalar ungefär ett och detsamma; han var född bland dem, hade levat

bland dem hela sitt liv och skulle antagligen dö bland dem.

Bruce gav honom nu en plötslig knuff med armbågen.

— Jag ser huvudena av tre karibuer, som går över en sänka halvannan mil ned i dalen, sade han utan att ta ögonen från teleskopet.

— Och jag ser en stenget och hennes kid på den svarta fläcken där på det främsta berget till höger, svarade Langdon. Och så sant jag lever, står det inte en bock och tittar ned på henne från fjällspetsen en tusen fot högre upp! Hans skägg är en fot långt. Bruce, du kan ge dig på att vi ha hittat en riktig paradisets lustgård här!

— Det ser så ut, svarade Bruce och drog åt sig sina långa ben för att få bättre fäste för teleskopet. Om inte detta är ett riktigt get- och björnland, så har jag aldrig misstagit mig så mycket i hela mitt liv!

Under fem minuters tid sutto de tysta, försjunkna i åskådande. Bakom dem betade deras hungriga hästar i det täta, rika gräset. Ljudet

av de många bergbäckarna brusade i deras öron och dalen tycktes sova i ett hav av solsken. Langdon kunde ej finna någon bättre jämförelse än denna — sömn. Dalen liknade en stor, genombelåten katt, och alla de ljud de hörde, blandade med det smekande bruset, utgjorde dess sömniga spinnande. Han riktade åter sin kikare mot bocken på klippspetsen, när Otto åter talade.

— Jag ser en grizzlybjörn så stor som ett hus, meddelade han lugnt.

Bruces sinneslugn störtdes sällan av annat än packhästarna, särskilt Dishpan. Sensationella nyheter som denna brukade han meddela så oberörd som om det gällde en knippa violer.

Langdon satte sig upp med ett ryck.

— Var? frågade han. Han försökte inrikta sin kikare efter den andres; varje nerv i hans kropp hade kommit i plötslig skälvning.

— Ser du sluttningen där på det andra bergsutsprånget, just över ravinen? sade Bruce med ett öga slutet och det andra tryckt intill kika-

ren. Han är halvvägs uppe och gräver efter en gofferråtta.

Langdon riktade kikaren mot sluttningen och drog plötsligt djupt och upprört efter andan.

— Ser du honom? frågade Bruce.

— Ja, så tydligt som på fyra fots avstånd. Bruce, det är den största grizzlybjörnen i Rocky Mountains!

— Ja, är det inte det, så är det hans tvillingbror, småskrattade Bruce utan att röra en muskel. Han är ett dussin tum längre än din åttafotare, Jimmy! Och — Han avbröt sig i detta psykologiska ögonblick för att ta en rulle svart tobak ur fickan och bita av ett stycke, utan att ta ögonen från kikaren. Och vinden är för oss, och han har så bråttom som en loppa.

Han drog benen åt sig och reste sig, och Langdon sprang upp. I sådana stunder förstodo de varandra utan ord. De ledde de åtta hästarna tillbaka till skogsbrynet och bundo dem där, togo bössorna ur läderhylsorna och lade båda i en sjätte patron i magasinet. Därpå stodo de ett par minuter och överskådade

sluttningarna och vägarna dit med blotta ögonen.

— Vi kunna klättra uppför ravinen, föreslog Langdon.

Bruce nickade.

— Jag skulle tro att vi får skotthåll på trehundra alnar där, sade han. Det är det bästa vi kunna göra. Han skulle vädra oss om vi komme upp nedanför honom.

— Om det vore ett par timmar tidigare så kunde vi klättra över berget och skjuta honom uppifrån! utbrast Langdon skrattande. Bruce, du är den värsta idiot som finns när det gäller att klättra i berg. Du skulle vara färdig att klättra över Hanlesty eller Geikie för att få skjuta en get uppifrån, fast du kunde skjuta den nedifrån dalen utan något besvär alls. Jag är glad att det inte är på morgonen. Vi kunna skjuta den där björnen från ravinen.

— Kanske det, sade Bruce, och så gåvo de sig av.

De gingo utan försiktighetsmått över den gröna blomsterströdda ängen framför dem. Innan de kommo på åtminstone en halv mils av-

stånd från björnen var det ingen fara för att han skulle se dem. Vinden hade slagit om, och de hade den nästan rakt emot sig. Deras snabba gång övergick till halvsprång, och de svängde om en närmare sluttning så att de under en femton minuters tid doldes för björnen av ett stort klipputsprång.

Efter ytterligare tio minuter hunno de ravinen, en trång och brant fåra i bergssidan, danad av århundradens vårflöden från snötopparna där uppe. Här gjorde de noggranna iakttagelser. Den stora björnen befann sig omkring sexhundra alnar uppe på sluttningen, och nära nog trehundra alnar från den närmaste punkten av ravinen.

Bruce viskade:

— Gå du upp och skjut honom, Jimmy. Om du inte träffar honom eller bara sårar honom, kommer han att göra ett av två ting — eller kanske tre. Antingen angriper han dig, eller går han upp genom passet eller kommer han ned i dalen — den här vägen. Vi kan inte hindra honom från att gå upp genom passet, och om han vill ge sig på dig, så slå en kullerbytta nedför ravinen, så får du försprång. Men

det är troligast att han kommer den här vägen, så jag väntar här. Lycka till, Jimmy!

Därmed kröp han ned bakom en klippa, där han kunde hålla ett öga på björnen, och Langdon började att sakta klättra uppför den med kullersten beklädda ravinen.

III.

DET FÖRSTA MÄNNISKOSÅRET.

Tyr var den flitigaste av alla levande varelser i den sovande dalen. Han var en björn med utpräglad individualitet. I likhet med somliga människor gick han tidigt till sängs; han började bli sömnig i oktober och lade sig till sin långa vintersömn i november. Han sov till april och vaknade vanligen en vecka eller två dagar senare än andra björnar. Han sov djupt, och när han vaknade var han klarvaken. Under april och maj tillät han sig att slumra ganska mycket på soliga klippor, men från början av juni till mitten av oktober slöt han ögonen högst åtta timmar på dygnet.

Han var ivrigt sysselsatt, när Langdon började sin försiktiga klättring uppför ravinen. Han

hade lyckats få tag på sin råtta, en fet gammal patriark, som expedierades med en enda tuggning och sväljning, och nu höll han på att avsluta måltiden med en fet vit mask och några sura myror, som han fann under stenar, vilka han lyfte upp med tassen. Det var den högra han därvid begagnade. Nittionio björnar av hundra, troligen hundranittionio av tvåhundra, äro vänsterhänta; Tyr var högerhänt, något som gav honom en fördel i strid och vid fiske och jakt, ty en grizzlybjörns högra ram är längre än den vänstra — så mycket längre att om han förlorade sitt sjätte sinne, lokalsinnet, skulle han oavlåtligt gå i cirkel.

Under sitt sökande närmade Tyr sig till ravinen. Hans stora huvud böjdes tätt intill marken. På kort håll var hans syn mikroskopiskt skarp och hans luktnerver voro så känsliga att han kunde taga en av de stora röda klippmyrorna med slutna ögon. Han utvalde helst flata klippstycken. Hans stora högertass med de långa klorna var säker som en människohand. Han lyfte stenen, luktade ett tag, svepte till med sin varma flata tunga och gick till nästa sten. Han tog sitt arbete djupt allvarligt, som en elefant

som söker efter nötter i ett hölass. Han såg ingenting humoristiskt däri, och naturen hade ej heller avsett det att vara humoristiskt.

Tyrs tid var ju icke dyrbar, och under en sommar förtärde han på detta sätt många hundratusental sura myror, söta maskar och saftiga insekter av olika slag, för att inte tala om massan av sköldpaddor och ännu mindre klippkaniner. Alla dessa småsaker underhjälpte bildandet av de stora fettlager han måste samla för den »absorberande konsumtion», som höll honom vid liv under hans långa vintersömn. Därför hade naturen gjort hans två små grönbruna ögon till ett på nära håll osvikligt, på avstånd odugligt, dubbelmikroskop.

Just då han skulle lyfta upp en ny sten, avslöt han sina manipulationer och stod orörlig en hel minut. Därpå svängde han långsamt huvudet, med nosen tätt intill marken. Han hade helt svagt förnummit en utomordentligt tilltalande lukt — så svag att han var rädd att förlora den om han rörde sig. Därför stod han stilla till dess han var alldeles säker, svängde sin väldiga skuldra runt och gick två steg längre nedför sluttningen, vädrande och svängande

huvudet fram och åter. Lukten blev starkare. Efter ytterligare ett par steg nedåt trängde den mycket starkt fram under ett klippstycke. Detta vägde säkerligen tvåhundra skålpund, men Tyr flyttade det åt sidan med högra handen som om det blott varit en kiselsten. Ögonblickligen hördes ett vilt protesterande smattrande och en liten vanlig klipphare smet undan just som Tyrs vänstra hand måttade ett slag, som skulle ha krossat en stengets nacke.

Det var inte lukten av klippharen utan av vad denne hade samlat under stenen, som verkat så tilldragande på Tyr. Och detta fanns kvar — en halvkanna jordnötter i ett litet hål, mest lika små potatis och av ett körsbärs storlek. De voro stärkelserika, söta och fettbildande, och Tyr njöt obeskrivligt av dem, brummade djupt nere i bröstet på ett lustigt belåtet sätt, och därpå började han åter söka efter myror.

Han hörde inte huru Langdon kom närmare och närmare uppför ravinen. Han luktade honom inte, ty vinden var mycket ogynnsam, och han hade glömt den förargliga lukt som stört honom för en timme sedan. Han var fullkomligt

lycklig; han var godlynt av naturen och därför fet och slät. En retlig och grälaktig björn är alltid mager; den riktiga jägaren känner igen honom vid första ögonkastet. Tyr kom under sitt sökande allt närmare ravinen.

Han var blott på hundrafemtio alnars avstånd från den när med ens ett ljud satte honom på sin vakt. Langdon, som just arbetade sig uppför ravinens branta sidor för att få skott, hade råkat stöta till ett klippstycke, och det rasslade nedför ravinen, dragande med sig andra stenar med växande slammer. Vid ravinens mynning, sexhundra alnar längre ned, svor Bruce sakta mellan tänderna. Han såg Tyr sätta sig upp. På detta avstånd ämnade han skjuta, om björnen skulle försöka gå över bergsskrevan.

Trettio sekunder satt Tyr på hasorna. Därpå begav han sig av mot ravinen med snabba och målmedvetna steg. Flämtande och inom sig förbannande sin otur, strävade Langdon uppför de sista tio foten till ravinens kant. Han hörde Bruce hojta, men förstod inte varningen. Händer och fötter klamrade sig ursinnigt till klippans ojämnheter; de nästa tre eller fyra foten

måste tillryggaläggas så fort som möjligt. Han var nästan framme, när han stannade för ett ögonblick och såg uppåt.

Hans hjärta flög upp i halsen, han stannade; under ett tiotal sekunder var han paralyserad. Alldeles över sig såg han ett jättelikt huvud och en väldig bog. Tyr stod och tittade ned på honom med öppna käkar, fradgande huggtänder och ögon som lyste av grönröd eld. I detta ögonblick såg han människan för första gången. Hans stora lungor fylldes av hennes varma lukt, och plötsligt vände han sig bort från denna lukt som från en plåga. Langdon, som hade bössan halvt under sig, kunde icke komma åt att skjuta. Vilt klängde han uppåt de återstående par foten, stenarna gledo under hans lemmar; efter sextio sekunder lyfte han sig över ravinens kant.

Tyr var omkring hundra alnar borta, skyndande med en rullande rörelse mot passet. Från ravinens mynning kom den skarpa knallen av Ottos bössa. Langdon hukade sig snabbt ned, vilande på vänstra knät, och började skjuta på hundrafemtio alnars avstånd.

Det händer ibland att en timme, en minut

omkastar en mans livsöde, och de tio sekunder som följde på det första skottet nedifrån ravinmynningen förvandlade Tyr. Han hade luktat människan, han hade sett henne, och nu förnam han henne. Det var som om en av de blixtar han ofta sett splittra de mörka skyarna slagit ned på honom och inträngt i hans kött med sin rödglödgande kraft, och samman med denna första brännande smärta kom det underliga, vilt genljudande bullret av bössskotten.

Han hade vänt sig mot sluttningen, när kulan träffade honom i bogen, borrande sin dödande fina spets genom hans tjocka päls och in i hans kött, men utan att röra benet. Han var tvåhundra alnar från ravinen, när skottet kom, han var nära trehundra när elden brände honom igen, nu i sidan. Intetdera skottet hade kommit hans stora kropp att vackla; tjugu sådana skott skulle icke förmått döda honom. Men vid det andra skottet stannade han och vände om med ett rytande av raseri likt vrålet av en galen tjur — ett rosslande, åskande vredesutbrott som skulle kunnat höras en mil ned i dalen. Bruce hörde det, då han på sjuhundra

alnars avstånd avsköt sitt sjätte vanmäktiga skott. Langdon laddade om. I femton sekunder gjorde Tyr front mot honom, rytande sitt trots, utmanande den fiende han ej längre kunde se, och därpå träffade vid Langdons sjunde skott en pisksnärt av eld hans rygg, och i oförstående rädsla för dessa blixtar, som han icke kunde bekämpa, fortsatte han upp emot passet. Han hörde andra bösskott, som tycktes honom likna ett slags åska, men de träffade honom icke mera. Han började sitt smärtsamma nedstigande i nästa dal.

Han visste att han var skadad, men han kunde inte förstå hur. En gång under nedstigandet stannade han för ett ögonblick och såg att en liten blodpöl samlade sig under hans framben. Han luktade på den, misstänksamt och undrande. Han tog vägen österut, och litet senare uppfångade han åter ett spår av människolukten i luften. Vinden förde den nu till honom, och ehuru han gärna skulle velat lägga sig ned och sluta sitt liv, påskyndade han sina steg, ty han hade lärt något, som han aldrig skulle glömma: människolukten och smärtan hade kommit tillsammans. Han dök in i de täta

snåren; sedan han korsat dem kom han till en liten klyfta. Hundratals gånger hade han passerat den; det var vägen från den ena hälften av hans rike till den andra.

Av instinkt tog han alltid denna väg, när han var skadad eller sjuk, och likaså då han ämnade lägga sig i ide för vintern. Det fanns ett särskilt skäl till detta. Han var född bland dess nästan ogenomträngliga gömställen, och han hade tillbragt sin barndom bland dess vilda björnbärssnår och på dess yppiga röda matta av bark och blad. Det var hemmet. Där var han för sig själv. Det var den enda del av hans rike där han inte tålde andra björnar. På de mera öppna och soliga delarna därav fingo de uppehålla sig, på villkor att de gåvo sig i väg när han nalkades.

De kunde få söka sin föda där och fiska i de grunda solbelysta gölarna, leva lugnt och fredligt, om de blott icke satte hans överhöghet i fråga. Tyr levde ett *verkligt* björnliv och drev inte bort andra björnar från sitt område, utom när det blev nödvändigt att manifestera att han var Stormogul. Det hände då och då, och så blev det strid. Och efter en strid gick

Tyr alltid till denna dal och uppför denna klyfta för att sköta sina sår.

Men i dag gick han långsammare än vanligt. Det gjorde förskräckligt ont i hans skuldra. Då och då gjorde det så ont att hans ben veko sig och han snubblade. Flera gånger gick han upp över bogarna i gölar och lät det kalla vattnet kyla såren. Småningom höllo de upp att blöda, men smärtan förvärrades. Det fanns ännu en orsak till att han alltid tog denna väg, när han var sjuk eller sårad. Den ledde till lerdalen, och lerdalen var hans doktor.

Solen höll på att gå ned, när han uppnådde den. Hans käkar hängde en smula åtskils, hans stora huvud sjönk tungt nedåt. Han var trött, och det gjorde så ont i bogen att han försökte bita den hemlighetsfulla elden, som förtärde den.

Lerdalen var av tjugu eller trettio fots genomskärning och mitt i den fanns en liten grund göl. Leran var sval, mjuk och guldfärgad, och Tyr vadade i den ända till armhålorna. Så rullade han sakta över på den sårade sidan. Leran berörde de smärtande ställena som en kylande salva. Den tillslöt såren, och Tyr drog

en djup suck av lättnad. Länge låg han i denna mjuka lerbädd. Solen gick ned, mörkret kom, och de underbara stjärnorna uppfyllde himlen. Och alltjämt låg Tyr där, vårdande sitt första människosår.

IV.

JÄGARNA.

I skogsbrynet sutto Langdon och Otto och rökte sina pipor efter aftonmåltiden, med glöden efter en eld vid sina fötter. Nattluften i dessa bergstrakter var kylig och Bruce reste sig så mycket som behövdes för att kasta ett nytt fång av torra grenar på glöden. Därpå sträckte han åter ut sin långa gestalt, med huvud och rygg bekvämt stödda mot en trädstam, och för femtionde gången började han småskratta.

— Låt för f-n bli det där flinandet, snäste Langdon. Jag säger dig att jag träffade honom två gånger, Bruce, åtminstone två, och jag var i ett så förb-t ofördelaktigt läge.

— I synnerhet när han tittade ned på dig och grinade dig i ansiktet, svarade Bruce, som var

omättligt road av sin kamrats otur. På det hållet skulle du nästan ha kunnat slå ihjäl honom med en sten, Jimmy!

— Jag hade bössan under mig, förklarade Langdon för tjugonde gången.

— Vilket just inte är rätta platsen för en bössa, när man jagar björn, insköt Bruce.

— Ravinen var så förb-t brant. Jag fick hugga i med både fötter och händer. Hade den varit ännu litet brantare hade jag fått ta till tänderna.

Langdon satte sig upp, knackade askan ur pipan och stoppade den på nytt. Bruce, det är den största björn i Rocky Mountains!

— Det hade blivit en fin matta i ditt skrivrum, Jimmy, om du inte hade råkat ha bössan under dig.

— Jag skall ha honom i mitt skrivrum, innan jag slutar, förklarade Langdon. Jag har beslutat mig. Vi ska slå upp ett ståndläger här. Jag skall ha den björnen, om det så skall ta hela sommaren. Jag vill hellre ha honom än vilka tio andra björnar som helst i Firepan Range. Han var nio fot lång så sant som en tum. Hans huvud var så stort som en skäppa och håret

på hans bogar var fyra tum långt. Jag är egentligen inte alls ledsen för att jag inte dödade honom. Han är sårad och skrämd. Det kommer att bli mycket spännande att jaga honom.

— Säkert, svarade Bruce, i synnerhet om du träffar honom igen den här veckan, medan såren ännu göra ont. Då är det inte värt att du har bössan under dig.

— Vad säger du om att slå oss ned här?

— Vi kan inte ha det bättre. Gott om färskt kött; bra bete och gott vatten. Efter ett ögonblicks tystnad tillade han: Han var ordentligt sårad. Han blödde duktigt uppe på höjden.

I eldskenet började Langdon rengöra sin bössa. Tror du han rymmer — lämnar den här trakten?

Bruce fnös föraktfullt.

— Rymma — h a n? Kanske, om det hade varit en svart björn. Men det här är en grizzlybjörn, och han är pampen här i trakten. Han kanske skyr den här dalen en liten tid, men flyttar härifrån gör han inte. Ju svårare man sårar en grizzlybjörn, ju ilsknare blir han, och om man träffar honom fler gånger, så ilsknar

han till än värre, till dess han faller död ned. Om du är tillräckligt begiven på den björnen, så kan vi säkert få honom.

— Ja, det är jag, svarade Langdon.

— Han slår alla storhetsrekord, så sant jag lever. Jag vill ha honom, jag är vild efter honom, Bruce. Tror du, vi kan spåra honom på morgonen?

Bruce skakade på huvudet.

— Det blir inte något spårande, sade han, det blir helt enkelt jakt. När en grizzlybjörn är sårad, håller han sig jämt i rörelse. Han går inte utom sitt område och visar sig inte heller på öppna platser som den här. Metovsin kan vara här med hundarna om tre eller fyra dagar, och när vi släpper det där Airedalekopplet, då blir det livat.

Langdon siktade på elden genom bössans polerade lopp och sade tankfullt:

— Jag har haft mina tvivel beträffande Metovsin under en veckas tid. Vi har färdats genom en del bra nog vild terräng.

— En sådan där gammal indian kan följa ens spår på nakna klippan, förklarade Bruce med tillförsikt. Han är här om två eller tre dagar,

såvida inte hundidioterna har gått och rånt huvudena i för många piggsvin. Och när de kommer — han reste sig och sträckte på sin långa gestalt — då ska vi ha det roligaste vi har haft i hela vårt liv. Jag tror att de här bergen är så fulla av björnar att de där tio hundarna bli massakrerade inom en vecka. Vill du slå vad?

Langdon slog igen bössans lås med en smäll. Jag bryr mig bara om en björn, sade han utan att fråga efter det erbjudna vadet, och jag har fått i huvudet att vi ska ha honom i morgon. Du är visserligen expeditionens björnspecialist, Bruce, men jag tror att han var för hårt sårad att gå långt.

De hade gjort sig två bäddar av mjuka kopaiwakvistar vid elden och Langdon följde nu sin kamrats exempel och började breda ut sina filtar. Det hade varit en ansträngande dag, och fem minuter sedan han sträckt ut sig sov han, och gjorde så ännu, när Bruce i dagningen rullade ut ur sin filt. Utan att väcka honom, drog kamraten stövlarna på och vadade genom den tunga daggen en kvarts mil tillbaka till hästarna. En halvtimme senare återvände han

med Disphan och ridhästarna. Langdon var då uppe och höll på att göra upp eld.

Langdon påminde sig ofta att morgnar som denna räddat honom undan graven och låtit doktorernas utsago komma på skam. Just nu i juni för åtta år sedan hade han för första gången kommit hit upp till norden med insjunket bröst och en sjuk lunga. Om ni nödvändigt vill så får ni resa, unge man, hade en av läkarna sagt, men ni reser till er egen begravning. Nu var han fem tum bredare över bröstet och seg som ett hamprep.

Dagens första rosenfärg smög sig över bergstopparna, luften var fylld av blommors och växande örters doft och daggens friskhet; hans lungor drucko syre i djupa drag, blandat med kopaiwaträdens ande. Han var mera demonstrativ än kamraten i sin fröjd över vildmarksluft; han hade lust att hojta och sjunga och vissla. Men han behärskade sig i dag.

Han hade jaktivern i blodet, och Otto hade så även, fast på ett lugnare sätt. Medan denne sadlade hästarna, gjorde Langdon frukosten i ordning. Han hade blivit mästare i att baka, vad han kallade »vildbröd», och hans metod

sparade både material och besvär. Han öppnade en av de tunga mjölsäckarna; gjorde ett hål i mjölet med båda händerna, slog i ett halvt mått vatten och en halv kopp karibufett, en tesked jästpulver och en nypa salt, och började älta. Om fem minuter lågo brödlevarna i den stora tunna stekpannan, och en halvtimme senare var köttet stekt, potatisen kokt och brödet gyllenbrunt.

Solskivan dök upp just när de lämnade lägret. De redo genom dalen, men gingo uppför sluttningen, med hästarna lydigt följande i sina fjät. Det var inte svårt att finna Tyrs spår. Där han hade stannat för att ryta ut sitt trots mot fienderna fanns en stor röd fläck; därifrån och upp till toppen följde de en röd strimma av blod. Medan de stego ned i dalen på andra sidan, sågo de att Tyr hade stannat tre gånger, och på varje ställe hade en blodpöl torkat in i jorden eller runnit ut över klippgrunden. De gingo genom snåren och kommo till klyftan, och här stannade de vid åsynen av Tyrs fotspår i en strimma fast svart sand. Bruce stirrade, Langdon gav till ett utrop av häpnad, och utan ett ord vidare drog han ett måttband

ur fickan och föll på knä bredvid ett av spåren.

— Femton och en kvarts tum, flämtade han.

— Mät ett till, sade Bruce.

— Femton och — en halv!

Bruce såg upp mot klyftan.

— Det största jag har sett var fjorton och en halv, sade han med ett slags andakt i rösten. Han sköts vid Ahalaska och räknas för den största björn som någonsin dödats i British Columbia. Jimmy — denna går utanpå!

De gingo vidare och mötte spåren igen vid randen av den första av de gölar, där Tyr badat sina sår. Mätningarna gåvo samma resultat. Blott tillfälligtvis funno de härefter blodspår. Klockan var tio, när de kommo till lerdalen och sågo var Tyr hade legat.

— Han var bra sjuk, sade Bruce sakta. Han har varit här nästan hela natten.

Gripna av samma tanke sågo de framför sig. En halv mil längre bort närmade sig bergen varandra till dess klyftan mellan dem blev sollös och mörk.

— Han var bra sjuk, upprepade Bruce, som alltjämt stirrade framför sig. Kanske vore det

bäst att binda hästarna här och gå vidare ensamma. Det kan hända — att han är där inne.

De bundo hästarna vid ett par cedrar och lyfte packningen av Dishpan. Därpå gingo de med bössorna redo och ögon och öron på spänn försiktigt in i klyftans tystnad och mörker.

V.

MUSKWA.

Tyr hade gått upp genom klyftan i dagningen. Han var styv i lederna, när han steg upp ur sin lerbädd, men en stor del av svedan och smärtan i såret var borta. Det gjorde ännu ont, men inte så ont som kvällen förut. Hans lidande satt inte uteslutande i bogen, inte på någon särskild plats. Han var s j u k, och hade han varit en människa skulle han ha legat till sängs med en termometer under tungan och en doktor som kände honom på pulsen. Han gick långsamt och tungt uppför klyftan. Han, som annars alltid sökte efter föda, hade nu ingen tanke därpå. Han var icke hungrig, brydde sig icke om att äta. Med sin heta tunga slickade han ofta den kylande fuktigheten av klipp-

väggen, och ännu oftare vände han sig om och vädrade. Han visste att människolukten, det besynnerliga bullret och de ännu mer oförklarliga blixtarna lågo bakom honom. Hela natten hade han varit på sin vakt; han hade börjat bli försiktig.

Tyr kände intet botemedel för särskilda skador. Han var inte botanist i ordets finare bemärkelse, men vildmarkens ande hade, då den skapade honom, förordnat att han skulle vara sin egen läkare. Som en katt söker efter kattmynte, så sökte Tyr efter sina örter, när han icke befann sig väl. Allt bittert är inte kinin, men vissa bittra växter voro Tyrs läkemedel, och han gick med nosen tätt intill marken, vädrande i de tuvor och busksnår han passerade. Han kom till en liten grön plats bevuxen med kinnikinia, en liten två tum hög växt med bär av en ärtas storlek. De voro ännu ej röda utan gröna, bittra som galla och innehöllo ett stimulerande ämne. Tyr åt upp dem.

Därefter fann han såpbär, som växa på buskar liknande vinbärsbuskar. Frukten var redan större än vinbär och hade börjat rodna. Indianerna äta dem, när de ha feber. Han

nosade bland träden och fann slutligen vad han ville ha. Det var en martall, på flera ställen som han kunde nå trängde den färska kådan fram. En björn går sällan förbi en blödande martall. Det är hans förnämsta läkemedel, och Tyr slickade av den färska kådan med tungan. På detta sätt fick han i sig inte blott terpentin, utan en hel mängd läkemedel som tillverkas av detta ämne. När han hunnit slutet av klyftan var hans mage ett välförsett apotek; bland annat hade han ätit ett halvt kvarter gran- och kopaiwabarr.

En sjuk hund äter gräs, en sjuk björn äter barr, när han kan komma åt dem. Han brukar även proppa sin mage med dem just innan han lägger sig i ide.

Solen hade inte ännu gått upp, när Tyr hann slutet av klyftan, och stod några ögonblick utanför en låg grotta i bergväggen. Det är svårt att säga, huru långt tillbaka Tyrs minne sträckte sig, men han visste att av allt i hela världen var det denna grotta, som var hans hem. Den var inte mer än fyra fot hög och ungefär dubbelt så lång, och dess golv betäcktes av en mjuk vit matta av sand.

Fordom hade en liten ström runnit ut ur den, och dess innersta del bildade en bekväm bädd för en sovande björn, när temperaturen utanför var femtio grader under nollpunkten.

För tio år sedan hade Tyrs moder gått dit in för att sova vintern över, och när hon stapplade ut ur den för att möta den nya våren, stapplade tre små ungar efter. Tyr var en av dem. Han var ännu halvblind, ty det dröjer fem veckor, innan en björnunge kan se; det fanns inte mycket hår på hans kropp, ty en grizzlybjörnsunge födes naken som ett människobarn, och hans ögon öppnas och hans hår börjar växa vid ungefär samma tid. Sedan dess hade Tyr åtta gånger legat i ide i denna grotta.

Han skulle gärna velat gå dit in nu. Han skulle velat lägga sig där längst inne och stanna, tills han blev bättre. Han tvekade ett par minuter och vädrade längtansfullt på ingången till grottan, men så kände han vinden från klyftan; något sade honom att han skulle gå vidare.

Västerut från klippan steg bergsidan i sakta

sluttning upp emot toppen, och Tyr började bestiga den. Solen var uppe när han kom dit upp, och där vilade han en liten stund och beskådade den andra hälften av sitt rike.

Denna dal var ännu mera underbar än den, i vilken Bruce och Langdon vilat ut för få timmar sedan. Den var gott och väl två mil bred, och på motsatta sidan sträckte den ett väldigt panorama i vågor av guld, grönt och svart, så långt ögat kunde se. Från den punkt, där Tyr stod, tog den sig ut som en omätlig park.

De gröna sluttningarna räckte nästan till bergens toppar, och halvvägs upp voro de beströdda med grupper av gran och kopaiwaträd, vilka sågo ut alldeles som om de planterats av människohand. Några voro ej större än trädgrupperna i en stadspark, andra sträckte sig över hektar och tiotals hektar, och längs sluttningarnas fot sågos, likt dekorativa fransar, två smala, obrutna sträckor av skog. Mellan dem låg den öppna dalen av böljelikt stigande och fallande ängar med sina rosenröda fläckar av buffelvide och vildrosor samt små dungar av träd. I dalbottnen sorlade en ström.

Tyr gick omkring fyrahundra alnar nedåt och därpå norrut längs sluttningen, från skogssnår till skogssnår, ungefär hundrafemtio alnar över den jämna skogskanten. På denna höjd höll han sig mest, när han ville jaga småvilt. Pipharарna, som liknade feta murmeldjur, började redan sola sig på sina klippor. Deras långa, mjuka, gäckande visslingar, behagliga att höra mot undertonen av det sorlande vattnet, fyllde luften med en musikalisk klang. Då och då visslade en av dem helt nära, gällt och varnande, och lade sig flat på klippan, medan den stora björnen gick förbi, och under några ögonblick bröt ingen vissling dalens milda spinnande. Men Tyr hade ingen tanke på jakt i dag.

Två gånger mötte han piggsvin, den ljuvaste av alla läckerbitar, men gick förbi dem utan att ge akt på dem; den varma lukten av en sovande karibu kom från ett busksnår, men han närmade sig det icke; ur en mörk och trång klyfta kom lukten av en grävling. Två timmar gick Tyr oavbrutet norrut halvvägs uppe på sluttningen, innan han begav sig genom skogen ned till strömmen.

Leran på hans sår hade börjat hårdna, och åter vadade han genom en pöl, där vattnet steg honom till bogen. Det sköljde bort det mesta av leran. Två timmar till följde han strömmen, ständigt drickande. Då kom »sapoos orwin», sex timmar sedan han lämnat lerdalen. Kinnikiniabären, såpbären, kådan och barren, samt vattnet som han druckit, allt sammanblandat i hans mage till en väldig dosis laxativ, åstadkom detta — och Tyr mådde obeskrivligt mycket bättre, så mycket att han för första gången vände sig om och brummade i riktning mot sina fiender. Det gjorde ännu ont i bogen, men han var inte sjuk längre.

Flera minuter efteråt stod han orörlig, och flera gånger brummade han. Detta snarkande brummande djupt ned i bröstet hade nu en ny innebörd. Ända till i går kväll och i dag hade han aldrig känt verkligt hat. Han hade kämpat med andra björnar, men stridsraseriet var icke hat. Det kom hastigt och gick hastigt och lämnade ingen växande hätskhet kvar; han kunde slicka en fallen fiendes sår och kände ofta tillfredsställelse av att vårda dem. Men denna nya känsla som väckts till liv inom ho-

nom var något helt annat. Han hatade den företeelse, som skadat honom med ett outsläckligt, vilt hat. Han hatade människolukten, han hatade den underliga varelsen med det vita ansiktet, som han sett klänga sig fast vid ravinens sida, och hans hat omfattade allt som hade något att göra med den. Det var ett hat, fött av instinkt och häftigt väckt ur sin långa sömn genom erfarenheten.

Utan att någonsin förut ha sett eller luktat människan, visste han att denna var hans dödligaste vilda fiende och mera värd fruktan än alla bergens vilda varelser. Han var färdig att slåss med den största grizzlybjörn, vända sig mot den ursinnigaste varghop; han skulle kunnat trotsa översvämning och skogsbrand utan att blinka. Men för människan måste han fly och gömma sig! Han måste ständigt vara på sin vakt, bland fjällen och i dalarna, med ögon, öron och näsa!

Huru han visste detta, huru han med ens kunde förstå att en varelse kommit in i hans rike, som var en pygmé i storlek och dock fruktansvärdare än någon fiende han förut haft — det var ett under som endast naturen kunde

förklara. Det var ett lyssnande tillbaka, hän i de dimhöljda åldrar som danat hans ras och dess medvetande, tillbaka till människans första tider: först människan med klubban, människan med det i eld härdade spjutet, människan med den flintspetsade pilen, människan med fällen och till sist människan med bössan. Genom alla dessa tidrymder hade människan varit hans enda överman.

Naturen hade inpräglat detta i honom genom hundrade eller tusende eller tiotusende generationer. Och för första gången i hans liv sprang denna sovande del av hans instinkt upp i varnande vakenhet, och han förstod. Han hatade människan, och hädanefter skulle han hata allt som luktade människa. Och med detta hat föddes också för första gången fruktan. Hade människan aldrig hetsat Tyr och hans släkte till döds, skulle världen icke ha känt honom som Ursus horribilis — den förskräcklige.

Han följde alltjämt floden, vädrande sig fram långsamt och tungt, men mycket stadigt; han höll huvud och hals nedböjda; hans stora bakparti steg och sjönk med den vaggande rörelse

som utmärker alla björnar, men särskilt grizzlybjörnen. Hans långa klor smällde mot stenarna; han trampade tungt ned i gruset och lämnade väldiga fotspår i den fuktiga sanden. Den del av dalen som han nu närmade sig hade en särskild betydelse för Tyr, och han började gå långsammare och stannade ofta för att vädra.

Han var icke monogam, men under flera parningstider efter varandra hade han kommit hit och funnit sin Iskwao på denna underbara sträcka av ängar mellan de tre höjdkedjorna. Han kunde alltså vänta henne i juli, då hon gick här och sökte honom med den mystiskt vilda längtan efter moderskap i sitt bröst. Hon var en präktig grizzlybjörn, som kom från de västra bergen, när parningstidens ande kallade henne, stor och stark och härligt gyllenbrun, så att Tyrs och hans Iskwaos barn voro de vackraste unga grizzlybjörnar i hela bergsregionen. Modern tog dem tillbaka med sig ofödda, och de öppnade sina ögon och levde och stridde långt borta i väster.

Om Tyr i senare år jagade sina egna barn från sina jaktmarker eller slog dem i envig,

så höll naturen honom i lycklig okunnighet om detta faktum.

Han liknade många andra gamla vresiga ungkarlar, inklusive dem med två händer och vita ansikten, och tyckte inte om småttingar. Han tolererade en liten björnunge på samma sätt som en tvär gammal kvinnohatare tolererar en rosenkindad baby, men han var inte så grym som Punch, ty han hade aldrig dödat någon björnunge. Han hade örfilat dem ordentligt, när de vågade sig för nära honom, men blott med den mjuka flata innersidan av tassen och lagom kraft för att låta dem rulla i väg som små flossiga bollar. Det var hans enda uttryck av missnöje, när en främmande björnhona kom in på hans område med sina ungar.

För övrigt var han riktigt ridderlig; han drev inte bort henne och ville inte slåss med henne, huru anspråksfull och förarglig hon än måtte vara. Till och med om han fann en sådan familj ätande av något av de djur han dödat, gjorde han ingenting annat än örfilade ungarna. Detta med ett undantag. En gång hade han gett stryk åt en verklig Xantippa — ett slags feministbjörn, som var så halsstarrig att han måste

göra det för att manifestera sitt köns överlägsenhet. Hon hade flytt från hans rike i språngmarsch med sina tre små ilskna ungar hoppande efter sig som svarta leksaksbollar.

* * *

Allt detta måste sägas för att klargöra med vilken plötslig och häftig sinnesrörelse Tyr uppfångade en viss varm lukt på helt nära håll, just när han hunnit förbi en hög stora kullerstenar. Han stannade, vände på huvudet och svor på sitt dämpade brummande sätt. Sex fot från honom, flattryckt på en sandfläck, vridande sig och skälvande som en halvt förskräckt valp, vilken inte är säker på om han har vän eller fiende framför sig, såg han en ensam björnunge.

Den var inte mer än tre månader gammal, alldeles för ung att vara skild från sin mor; den hade ett litet spetsigt svartbrunt ansikte och en vit fläck på sitt svarta bröst, vilka angåvo den som ättling av en svartbjörnsfamilj.

Den försökte så gott den kunde att säga: »Jag är tappad, vilsekommen eller stulen, jag är hungrig och jag har fått en piggsvinstagg i foten» — men trots detta började Tyr med en ny vredgad brumning att se sig om efter modern. Hon var inte synlig, ej heller kunde han lukta henne, två omständigheter, som kommo honom att åter vända sitt stora huvud mot ungen. Muskwa — så skulle en indian ha kallat den — hade krupit en eller två fot närmare på sin lilla mage och hälsade Tyrs andra inspektion med ett vänligt krumbuktande. Han åkte åter en halv fot närmare och nere i Tyrs bröst brummade en lågmäld varning. »Kommer du närmare», sade han tydligt nog, »så skall jag ge dig!»

Muskwa förstod. Han låg som död, med nos och tassar och mage flata mot sanden, och Tyr såg sig åter om. När hans ögon åter vändes mot Muskwa låg ungen tre fot från honom,

flattryckt och sakta gnällande. Tyr lyfte högra tassen fyra tum från marken. »En tum till och du får en sittopp!» brummade han.

Muskwa vred sig och darrade; han slickade läpparna med sin smala röda tunga, halvt i fruktan och halvt med bön om förskoning, och trots Tyrs lyfta tass krälade han sex tum närmare. Det kom ett slags vissling i stället för en brumning ur Tyrs strupe. Hans tunga tass föll på sanden. För tredje gången såg han sig om, vädrande och brummande igen. Vilken inbiten gammal ungkarl som helst skulle ha förstått den brumningen. »Var tusan håller ungens mor hus?» sade den.

Men då hände något. Muskwa hade krupit tätt intill Tyrs sårade ben. Han reste sig och hans näsa uppfångade lukten av det färska såret. Hans tunga berörde det milt. Den var som sammet, denna tunga; det kändes underbart behagligt, och Tyr stod en lång stund utan att göra en rörelse eller ge ett ljud ifrån sig, medan ungen slickade hans sår.

Därpå sänkte han sitt stora huvud och luktade på denna lilla mjuka boll av renlighet, som kommit till honom. Muskwa gnydde på

ett moderlöst sätt; Tyr brummade, men mildare än förut. Det var inte längre en hotelse. Med ens svepte rännan av hans stora tunga över björnungens ansikte.

»Kom!» sade han och återtog sin vandring norrut. Och tätt i hälarna på honom följde den moderlösa lilla björnungen med sitt svarta ansikte.

VI.

TYR DÖDAR.

Allteftersom Tyr följde strömmen uppåt, höjde sig landet och blev vildare. Han hade hunnit sju eller åtta mil från Divide, när han fann Muskwa, den svarta björnungen. Från denna punkt började sluttningarna antaga ett annat utseende. De genomskuros av mörka, trånga klyftor och avbrötos av väldiga klippartier med skarpa spetsar och blanka ytor. Strömmen blev bullersammare och svårare att följa.

Tyr närmade sig nu ett av sina starkast befästa områden, där det fanns tusentals gömställen, om han ville gömma sig — ett vilt, sönderslitet land, där det inte var svårt att döda storvilt, och dit han var säker på att människolukten inte skulle följa honom. En halv-

timmes tid sedan han lämnat det klipparti, där han mött Muskwa, lunkade han på som om han fullständigt glömt att den lille följde honom. Men han kunde höra och lukta honom.

Muskwa hade det knogigt. Hans feta lilla kropp och feta små ben voro ovana vid det slaget strapatser, men han var en duktig pojke, och blott två gånger gnällde han under denna halvtimme — en gång när han trillade ned från ett klippstycke och höll på att falla i strömmen, och en gång när han kom att trampa för hårt på piggsvinstaggen i foten.

Till sist vek Tyr av från stranden och uppför en djup ravin, tills han kom till en platå halvvägs uppe på sluttningen. Här fann han en klippa på solsidan av ett gräsbevuxet utsprång och stannade. Kanske hade lille Muskwas barnsliga vänskap och smekningen av hans lilla mjuka röda tunga just i det psykologiska ögonblicket, samt hans ihärdighet att följa Tyr berört en känslig sträng i den andres stora vilddjurshjärta, ty efter att ha nosat oroligt omkring några ögonblick, sträckte Tyr ut sig bredvid klippan. Icke förrän då lade den lille yt-

terligt utpumpade svarta björnungen sig ned, men när han gjorde det, var han så dödstrött att han föll i djup sömn inom tre minuter.

Två gånger till under början av eftermiddagen verkade »sapoos orwin» på Tyr, och han började känna sig hungrig. Det var inte det slags hunger, som kan stillas med myror och maskar eller ens sköldpaddor och murmeldjur. Kanhända förstod han också huru alldeles utsvulten lille Muskwa var. Denne hade inte öppnat sina ögon en enda gång, och han låg alltjämt kvar i det varma solskenet, när Tyr beslöt sig för att gå vidare.

Klockan var ungefär tre, en särskilt lugn och sömnig dag i slutet av juni i en dal i norra bergen. Murmeldjuren hade pipit sig trötta och lågo flata på sina klippor i solen; örnarna svävade så högt över bergstopparna att de syntes blott som små prickar; hökarna hade med kråvorna fulla av kött försvunnit i småskogen; getter och får hade lagt sig till ro högt uppe mot himlaranden, och om det fanns några betande djur i närheten voro de mätta och sömniga.

Bergsjägaren vet att detta är den tid på dagen, då han bör genomforska de gröna sluttningarna och de öppna platserna mellan skogssnåren för att finna björnar, och särskilt köttätande björnar.

Det var Tyrs bästa jakttimme. Instinkten sade honom att när alla andra djur voro mätta och sömniga kunde han röra sig friare och med mindre risk att bli upptäckt. Han kunde finna sitt villebråd och bevaka det.

Det hände att han dödade en get eller ett får eller en karibu vid fullt dagsljus, ty på korta avstånd kunde han springa fortare än vare sig get eller får, och lika fort som en karibu. Men vanligtvis dödade han vid solnedgången eller just sedan mörkret inbrutit.

Han reste sig med ett betydelsefullt »whoov!» som väckte Muskwa. Björnungen steg upp, kisade på Tyr och sedan på solen och ruskade sig till dess han trillade över ända. Tyr såg en smula missbelåtet på det lilla svartbruna djuret. Han längtade efter rött och saftigt kött alldeles som en mycket hungrig man längtar efter en tjock porter-house i stället för en

mayonnaisesallad — kött och mycket kött, och huru han skulle kunna jaga och döda en karibu med denna halvt ihjälsvultna men mycket intresserade björnunge i hälarna på sig förstod han icke.

Muskwa själv tycktes förstå och besvara frågan. Han sprang ett dussin alnar framför Tyr och så stannade han och såg sig odygdigt om, med sina små öron pekande framåt, och med en min som hos en liten gosse som försöker bevisa sin pappa att han är fullt kompetent att gå på sin första kaninjakt. Med ännu ett »whoov!» sprang Tyr nedför sluttningen i en fart, som kom honom att hinna upp Muskwa med detsamma, och med ett plötsligt slag av högra tassen slängde han undan ungen, så att den rullade ett dussin fot bakom honom — ett förfarande som sade tydligt nog: »Det är din plats, om du skall gå på jakt med mig!»

Därpå lunkade Tyr på, med ögon, öron och näsborrar på spänn för jakten. Han gick nedåt till ungefär hundra alnar ovan strömmen och sökte inte längre ut den bästa vägen, utan klippiga och upprivna ställen. Han gick långsamt

och i sicksack, smög försiktigt omkring stenhögar, vädrade upp i varje klyfta han kom till och tittade in bland snår och vindfällen. Ibland så långt ned att han gick på strömbräddens sand och grus.

Han uppfångade många lukter, men ingen som något vidare intresserade honom. En gång, helt nära den nakna klippytan, luktade han get — men dit upp gick han aldrig efter byte. Två gånger luktade han får, och en gång sent på aftonen såg han en stor bagge stå och se ned på honom från ett klipputsprång. Längre ned vädrade han piggsvin och ofta böjde han huvudet över fotspår av karibu och vädrade därpå framför sig. Det fanns även andra björnar i dalen. De flesta hade gått längs strömbrädden, vilket visade att de voro svarta eller bruna björnar. En gång uppfångade Tyr lukten av grizzlybjörn, och då brummade han missbelåtet. Icke en enda gång under de två timmar som förflöto sedan de lämnat sin viloplats ägnade han någon uppmärksamhet åt Muskwa, som blev hungrigare och tröttare ju längre dagen led.

Ingen pojke i världen har varit duktigare

än den lille björnungen med sitt svarta ansikte. Där terrängen var svårframkomlig snubblade och föll han jämt; uppför klippor, som Tyr besteg med ett enda steg, fick han kravla och fäkta förtvivlat för att komma upp; tre gånger vadade Tyr över strömmen och han höll på att drunkna, när han följde efter; han hade slagit och skrapat sig och var våt och hans fot gjorde ont — men han följde med. Ibland var han nära Tyr, ibland fick han springa för att hinna upp honom. Solen höll på att gå ned, innan Tyr äntligen fann sitt byte, och Muskwa var nära nog död.

Han förstod inte varför Tyr tryckte sin stora kropp flat mot en klippa vid branten av en vild äng, från vilken de kunde se ned i en liten sänka. Han skulle velat gnälla, men han var rädd. Om han någonsin under sin korta levnad längtat efter sin mor, så längtade han efter henne nu. Han kunde inte förstå, varför hon lämnat honom bland klipporna och aldrig kommit tillbaka — den tragedien skulle Langdon och Bruce upptäcka litet senare. Och han kunde inte förstå, varför hon inte kom till honom nu. Det var just den tid, då hon

brukade ge honom mat innan han somnade, ty han var en marsunge och skulle enligt alla vedertagna björnmoder-regler diat en månad till. Han var vad indianen, Metovsin, skulle ha kallat »Munookow» — det vill säga mycket »mjuk».

Eftersom han var en björn, hade han icke blivit född på samma sätt som andra djur. Hans moder hade som alla moderbjörnar i kalla land, fött honom till livet långt innan hon slutat vintersömnen i sitt ide. Han hade kommit medan hon sov. En månad eller sex veckor, medan han ännu var blind och naken, hade hon givit honom di, under det hon själv varken åt eller drack eller såg dagsljuset.

Efter dessa sex veckors förlopp hade hon gått ut med honom ur idet för att söka sin första munfull föda för egen räkning. Sedan dess hade blott ytterligare sex veckor förflutit, och Muskwa vägde omkring tjugu skålpund. Det vill säga, han hade vägt tjugu skålpund, men nu var han tommare än han någonsin varit i hela sitt liv och vägde förmodligen en smula mindre.

Trehundra alnar under Tyr fanns en tät

dunge av kopaiwaträd tätt intill randen av en miniatyrsjö, vars vatten fyllde sänkans bortre del. I denna dunge fanns en karibu — kanske två eller tre. Tyr visste det så säkert, som om han hade sett dem. »Wenipow» eller klövdjurens hovlukt var för honom så skild från deras »mechisov» eller getlukt som natt från dag. Den ena höll sig svävande i luften som den svaga fläkten av en förbigående kvinnas parfymerade dräkt och hår; den andra kom het och tung, helt nära jorden, som lukten från en sönderslagen parfymflaska. Även Muskwa uppfattade nu lukten, då han kröp upp alldeles bakom den stora grizzlybjörnen och lade sig ned.

Tyr stod fulla tio minuter utan att röra sig. Hans ögon absorberade åsynen av sänkan, sjökanten och avståndet till dungen, och hans nos fastställde vindriktningen så noggrant som en kompassnål. Orsaken till att han höll sig stilla var att han befann sig nära nog i den farliga linjen; med andra ord: bergen och den plötsliga sänkan åstadkommo en »spridd vind» där nere, och hade Tyr stått femtio alnar högre upp än på den plats, där han nu kröp fram,

skulle karibun med sin fina lukt märkt hans närhet.

Muskwa fick nu, med de små öronen framåtriktade och en ny glimt av förstående i ögonen, sin första jaktlektion. Tyr rörde sig framåt långsamt och ljudlöst, krypande så att han tycktes släpa sig fram på magen och med den stora hårkammen just framför skuldrorna uppstående som den styvnade ryggraden på en hund. Muskwa följde. Väl hundra alnar färdades Tyr fram på detta sätt, och tre gånger stannade han därunder för att vädra i riktning mot dungen. Till sist blev han nöjd. Han hade vinden rakt i ansiktet, och den var mycket lovande. Han började närma sig med rullande, slingrande rörelser, vaggande i bogarna, tagande allt kortare steg, och med varje muskel i sin stora kropp klar till aktion.

Innan två minuter hade han nått utkanten av dungen, och där stannade han igen. Han förnam tydligt knakandet av underskogen. Karibuerna hade rest sig, men de hade icke märkt faran. De ämnade gå för att dricka och äta.

Tyr satte sig i rörelse igen, i riktning mot

ljudet. Hastigt slank han in i dungen, och där stod han, dold av lövverket, men i sikte av sjön och den lilla ängssträckan. En stor kaributjur kom först ut. Hans horn voro halvt utvuxna och sammetslika. En tvååring följde, rund och slät och lysande som brunt sammet i solnedgångens sken. Ett par minuter stod tjuren på vakt, med ögon, öron och näsborrar sökande tecken till fara; det yngre djuret betade omisstänksamt bakom honom. Därpå sänkte den gamle tjuren huvudet till dess hornets grenar lågo bakut över hans skuldror och gick långsamt ned mot sjön för att taga sin aftondryck. Tvååringen följde, och Tyr kom sakta ut ur sitt gömställe.

För ett ögonblick tycktes han samla sig — och så satte han i väg. Femtio fot skilde honom från karibun. Han hade tillryggalagt halva detta avstånd som en stor rullande boll, innan djuren hörde honom. De satte av som pilar skjutna ur en båge. Men det var för sent. Blott en snabb häst skulle kunnat komma undan Tyr, och han hade redan vunnit på dem. Som en stormil var han inpå tvååringen, svängde litet åt sidan och hoppade utan någon synbar

ansträngning som en stor boll uppåt och ned på den — och den korta kapplöpningen var förbi. Hans väldiga högra ram slogs om tvååringens bog, och när de föllo omkull, grep hans vänstra tass om karibuns nos som en stor människohand. Tyr föll under, som det brukade vara hans avsikt att falla. Han bet inte ihjäl sitt offer. Han böjde upp ett av sina bakben, och de fem knivarna därpå skuro upp karibun. De icke blott skuro upp honom, men böjde och bröto hans revben, som om de varit av trä. Därpå steg Tyr upp, såg sig om och skakade på sig med en mullrande brumning, som kunde betyda både en yttring av triumf och en inbjudan till Muskwa att komma och äta.

Om det var en inbjudan, så dröjde den lille björnungen med det svarta ansiktet inte ett ögonblick. För första gången smakade och luktade han varmt blod och kött. Denna smak och lukt hade kommit just i hans livs psykologiska ögonblick, som de kommit in i Tyrs liv åratal förut. Icke alla grizzlybjörnar döda storvilt; i själva verket är det ganska få som göra det. Flertalet äro huvudsakligen vegetarianer

med en köttdiet av smärre djur, som gofferråttor, pipharar och piggsvin. Men då och då händer det att en tillfällighet gör en grizzlybjörn till jagare av karibu, get, får, rådjur och till och med älg. En sådan var Tyr. En sådan skulle även Muskwa komma att bli, ehuru han var svart och icke tillhörde familjen Ursus horribilis.

En timmes tid höllo de på med att äta, icke glupskt som hungriga hundar, utan på finsmakares långsamma och sakförståndiga sätt. Muskwa låg flat på sin lilla mage, nästan mellan Tyrs väldiga framtassar, lapade upp blodet och morrade som en kattunge, medan han tuggade det möra köttet mellan sina späda tänder. Tyr sökte, som han vid sina måltider alltid gjorde, först ut godbitarna, ehuru han var tom invärtes som ett omöblerat rum. Han drog ut de tunna fettlagren som omgåvo njurar och inälvor och mumsade med halvslutna ögon på alnslånga remsor därav. Det sista solskenet försvann från bergen, och mörkret följde hastigt skymningen i spåret. Det var mörkt när de slutade, och lille Muskwa var lika tjock som han var lång.

Tyr var den sparsammaste varelse i världen. Han slösade inte bort någonting, som dugde att äta, och om i detta ögonblick den gamle kaributjuren gått alldeles inom räckhåll för honom, skulle han enligt all sannolikhet icke ha dödat honom. Han hade mat, och hans omtanke var nu att förvara den någonstädes där den var i säkerhet.

Han gick tillbaka till kopaiwadungen, men den proppmätte björnungen gjorde sig nu ingen möda att följa honom. Han var storbelåten, och något sade honom att Tyr icke skulle lämna maten. Tio minuter senare visade det sig att han hade rätt; Tyr kom tillbaka. Han fattade med sina stora käkar om karibuns hals, svängde sig något åt sidan och började släpa den mot dungen som en hund skulle ha släpat tio skålpund skinka. Den unga tjuren vägde troligen fyrahundra skålpund. Hade han vägt åttahundra eller till och med tusen, skulle Tyr ändå ha släpat honom, men då hade han vänt sig om och backat med sin börda.

I dungen hade han funnit ett hål i marken och dit kastade han resten av karibun, och medan Muskwa såg på med växande intresse,

betäckte han den med barr, stickor och murkna granar; därpå nosade han omkring en stund och lämnade så dungen.

Nu följde Muskwa honom och hade tämligen svårt att taga sig fram, handikappad som han var av sin ökade vikt. Stjärnorna började komma fram, och i deras ljus gick Tyr uppåt en brant och klippig sluttning, rakt upp emot bergstoppen. Högre och högre gick han, högre än Muskwa någonsin varit. De gingo över ett snöfält. Därpå kommo de till en plats, där det föreföll som om ett vulkaniskt utbrott sönderslitit och uppbrutit berget. En människa skulle svårligen kunnat färdas fram på den väg, Tyr ledde Muskwa. Till slut stannade han. Han stod på en avsats med en lodrät klippvägg över sig på ena sidan, och på andra sidan, under sig, ett kaos av söndersplittrade klippor. Långt, långt nere låg dalen som en svart och bottenlös brunn.

Här lade sig Tyr, och för första gången sedan han sårats i den andra dalen, sträckte han ut huvudet mellan de stora tassarna och uppgav en djup suck av sinnesfrid. Muskwa kröp tätt intill honom, så tätt att Tyrs kropp värmde

honom, och så sovo de tillsammans de fulla magarnas djupa och fridfulla sömn, medan stjärnorna lyste allt klarare över dem och månen kom upp för att övergjuta bergstopparna och dalen med sin gyllene glans.

VII.

BRUCE KONSTATERAR NÅGRA FAKTA.

Langdon och Bruce kommo över höjdkammen ned i den västra dalen på eftermiddagen samma dag Tyr lämnat lerdalen. Klockan var två, när Bruce vände tillbaka efter de tre hästarna lämnande Langdon att från en hög klippbrant utforska den omgivande trakten genom kikaren. Två timmar efter det Bruce återvänt med packningen följde de långsamt strömfåran, längs vilken björnen gått, och när de slogo läger för natten voro de ännu två eller tre mil från den plats, där Tyr träffade Muskwa. De hade ännu inte funnit hans spår i dalbottnens sand, men Bruce var full av tillförsikt. Han visste att Tyr hade gått utmed sluttningen.

— När du kommer hem och skriver om björ-

nar, så skriv inte sådan smörja som de flesta andra göra, Jimmy, sade han då de satt sig att röka sina pipor efter aftonmåltiden. För två år sedan tog jag en yngling med mig ut på en månad och han var så förtjust att han sade, att han skulle skicka mig en hel hop böcker om björnar och andra vilda djur. Jag vill lova att han gjorde det! Jag läste dem. Först skrattade jag, sedan blev jag arg och brände upp hela skräpet. Björnar är det någonting särskilt med. Det finns mycket intressant att säga om dem utan att skriva smörja; det är säkert det.

Langdon nickade.

— Man kan jaga och skjuta och jaga och skjuta i åratal utan att komma underfund med det verkliga nöjet av bergsviltsjakt, sade han långsamt och blickade in i elden. Och när man har upptäckt det, det som tar ens själ och hjärta helt och hållet, då märker man att den största tjusningen inte är att döda, utan att låta leva. Jag vill ha den här björnen, och jag skall ha honom. Jag kommer inte att lämna bergen, förrän jag har skjutit honom. Men å andra sidan kunde jag ha fått två andra björnar i dag

och jag sköt inte ett skott. Jag har börjat förstå saken, Bruce, jag begynner fatta jaktens verkliga nöje. Och när man jagar på det rätta sättet lär man något. Var inte orolig! Jag skall inte skriva annat än fakta. — Han vände sig plötsligt om och såg på Bruce. — Tala om något av den där smörjan du läste! bad han.

Bruce blåste eftertänksamt ut ett rökmoln.

— Det som jag blev allra argast över, sade han, var vad de där skrivjäklarna sade om att björnar märka träd. Herre Gud, skulle man tro dem, så hade en björn ingenting annat att göra än att ställa sig upp och sätta ett märke på ett träd, och så var landet hans till dess en större björn kom och satte sitt märke högre upp. I en bok minns jag att en björn rullade en trädkubb fram till trädet, så att han kunde stå på den och sätta sitt märke över en annan björns märke. Har du hört på maken? Ingen björn gör något märke som betyder någonting. Jag har sett björnar bita stycken av träd och klösa dem alldeles som en katt, och på sommaren, när de börja fälla håren, ställa de sig upp och skubba sig mot trädstammar. Det göra de för att det kliar och inte för att lämna sina

visitkort åt andra björnar. Karibuer och älgar och rådjur göra på samma sätt för att gnida ludden av hornen. Så skriva de att var grizzlybjörn har sitt eget område, och det har han visst inte, nej, för hela världen vad han det har! Jag har sett två fullvuxna grizzlybjörnar söka sin föda på samma bergssida. Kommer du inte ihåg att för två år sedan skōto vi fyra gråbjörnar i en liten dal som inte var en mil lång? Det händer då och då att det finns en av dem som blir »förman», som den här gynnaren vi jaga, men inte heller han är ensam på sitt område. Jag är säker på att det finns tjugu andra björnar i de här båda dalarna. Och den där spolingen jag hade för två år se'n kunde inte skilja en gråbjörns fotspår från en svart björns, och sannerligen om han visste vad en röd björn var för slag!

Han tog pipan från munnen och spottade föraktfullt i elden, och Langdon visste att han skulle få höra mera. Hans mest givande stunder voro de då den annars tystlåtne Bruce kom i sitt meddelsamma lynne.

— En röd björn! muttrade han. Tänk dig bara, Jimmy, han trodde att det fanns ett sär-

skilt slags röda björnar! Och när jag sade honom att det inte fanns, utan att det är en svartbjörn eller grizzlybjörn, som är rödbrun till färgen, då skrattade han åt mig — som om jag icke vore född och uppfödd bland björnar! Hans ögon stodo på skaft när jag berättade om björnarnas färger, och han trodde att jag slog historier i honom. Jag tänkte se'n att han kanske skickade mig böckerna för att visa att han hade rätt. Jimmy, det finns ingenting på jorden som har fler olika färger än björnar! Jag har sett snövita svartbjörnar, och grizzlybjörnar lika svarta som en svartbjörn, och rödbruna svarta björnar och rödbruna grizzlybjörnar, och bruna och gulbruna och nära på gula av båda slagen. De äro så olika i färg som i natur och sätt att äta. Jag förmodar att sådana där spolingar går och gör bekantskap med en björn, och så beskriva de alla björnar efter den, och det är inte hederligt mot björnarna, så sannerligen om det är. I varenda en av de där böckerna stod det att grizzlybjörnen är den vildaste och mest människoätande varelse i världen, och det är han inte alls, om man inte inringar honom. De flesta äro växtätare, men inte alla.

Jag har sett björnar slå en karibu eller get eller får, och jag har sett andra som har sökt sin föda på samma sluttningar som de och som inte har rört dem. De är egna, Jimmy! Det är bra mycket att säga om dem utan att sätta sig och skriva smörja!

Bruce knackade emfatiskt askan ur sin pipa vid denna sista anmärkning. Medan han stoppade den på nytt, sade Langdon:

— Mén tror du inte säkert att den här som vi jagar är en slagbjörn, Bruce?

— Det vet man aldrig, svarade Bruce. Det beror inte alltid på storleken. Jag har sett en grizzlybjörn, som inte var mycket större än en hund, som var boskapsdödare. Hundratals djur omkomma om vintern vart år i de här bergen, och när våren kommer äter björnarna av kadavren, men gammalt kött gör dem inte till slagbjörnar. Ibland födes en björn till slagbjörn, ibland blir han det tillfälligtvis. Men har han en gång dödat, så fortsätter han att döda. En gång gick jag på en bergssluttning och såg en get gå rakt runt en grizzlybjörn. Björnen rörde sig inte, men geten var så stollig, så att den rusade rakt på gubben, och då dödade han den.

Han såg ytterst förvånad ut i tio minuter, och han vädrade och nosade på den en halvtimme, innan han slet upp den. Det var hans första erfarenhet av färskt villebråd. Jag sköt honom inte, och jag är säker på att han dödade storvilt alltifrån den dagen.

— Jag trodde ändå säkert att storleken hade något att göra med det, anmärkte Langdon. Man tycker att en björn som äter kött skulle bli större och starkare än en som äter växter.

— Ja, det är en av de där besynnerliga sakerna du skall skriva om, svarade Bruce med ett av sina lustiga småskratt. Varför blir en björn så fet att han knappt kan gå i september, då han knappt äter annat än bär och myror och maskar? Skulle du bli fet på björnbär? Och varför växer han så fort under de fyra eller fem månader han ligger i idet som död utan att smaka mat eller dryck? Hur kan modern i en månad och ibland två ge sina ungar di, medan hon ännu sover? Det har inte gått stort mer än tre fjärdedelar av hennes sömn när de födas. Och varför äro de inte större? Den där spolingen skrattade så att jag trodde

han skulle spricka när jag sade honom att en grizzlybjörnunge inte är mycket större än en kattunge, när han föddes!

— Han var en av de få dumhuvuden, som inte är villiga att lära — och ändå kan man knappt klandra honom, sade Langdon. För fyra eller fem år sedan skulle jag inte ha trott det, Bruce. Jag ville faktiskt inte tro det, förrän vi grävde ut de där björnungarna uppe i Athabasca; den ene vägde elva uns och den andre nio, minns du?

— Och de voro en vecka gamla, Jimmy! Och modern vägde åttahundra skålpund!

Ett par minuter rökte de under tystnad.

— Det är verkligen nästan otroligt, återtog Langdon. Och ändå är det sant. Och det är inte bara en nyck av naturen, Bruce, det är tvärtom ett exempel på förtänksamhet. Om ungarna skulle ha samma storlek i förhållande till björnmodern som kattungarna till kattan, skulle hon inte kunna nära dem under de veckor, då hon själv ingenting äter och dricker. Det är bara en sak jag inte förstår. En vanlig svartbjörn är inte mer än ungefär hälften så stor som en grizzlybjörn, och ändå är en svart-

björnsunge mycket större än en grizzlybjörnsunge. Hur i all världen kan nu det vara?

— Det är lätt att förstå, Jimmy, det är lätt att förstå! Minns du i fjol, när vi plockade smultron i dalen och kastade snöbollar två timmars väg högre uppåt berget? Ju högre man går, ju kallare är det, eller hur? Just nu — den fjärde juli — skulle du frysa uppe på en av de där topparna. Grizzlybjörnen har sitt ide högt uppe, Jimmy, och svartbjörnen långt ned. När snön ligger fyra fot djup, där grizzlybjörnen har sitt ide, kan svartbjörnen ännu finna sin föda i dalarna och de täta skogssnåren. Han lägger sig gott och väl en eller två veckor senare än grizzlybjörnen och stiger upp ett par veckor tidigare på våren; han är fetare när han lägger sig och inte så mager på våren, så att honan har mera krafter över för sina ungar. Så förefaller det åtminstone mig.

— Du har slagit huvudet på spiken, så sant jag lever, utbrast Langdon entusiastiskt. Det har jag aldrig tänkt på, Bruce!

— Det är mycket man inte tänker på förrän man ramlar över det, svarade bergbon. Det är som du sade för en stund sedan; det är sådana

saker som gör jakten till en verkligt fin sport, när man har lärt sig att det att jaga inte alltid betyder att döda, utan ibland att låta leva. En gång låg jag sju timmar på en bergstopp och såg på en hjord bergsfår, och jag hade roligare av det än om jag hade skjutit hela bunten.

Bruce steg upp och sträckte på sig, vilken handling alltid betecknade att han ämnade gå till kojs. Det blir en vacker dag i morgon, sade han gäspande. Se så vit snön är på fjälltopparna!

— Bruce!

— Vad är det?

— Hur tung är den björnen vi jagar?

— Tolvhundra skålpund — kanske litet till. Jag hade inte nöjet att se honom på så nära håll som du, Jimmy. Hade jag det haft, så skulle vi nu ha hållit på att torka hans skinn.

— Är han ung?

— Mellan åtta och tolv år skulle jag tro, att döma av hans sätt att springa uppför sluttningen. En gammal björn rullar inte så lätt åstad.

— Har du sett några riktigt gamla björnar, Bruce?

— Så gamla att några av dem kunde behövt kryckor, svarade Bruce, som höll på att snöra upp sina skor. Jag har skjutit björnar som voro så gamla att de hade förlorat tänderna.

— Hur gamla?

— Trettio — trettiofem — kanske fyrtio år. God natt, Jimmy!

— God natt, Bruce!

VIII.

MUSKWAS MODER.

Länge sedan Bruce somnat satt Langdon ensam med stjärnorna över sig och elden falnande invid sina fötter. I natt förnam han mer än någonsin tillförne vildmarkens ande i sitt blod. Den fyllde honom med sällsam längtan, på samma gång djup och vilande sinnesro. Han började förstå att nu efter åratals vandringar, under vilka han sökt dess spår, denna de tysta viddernas underbara och gåtfulla ande, bergens, sjöarnas och skogarnas ande slagit honom i bojor som han aldrig skulle kunna slita. Och den längtan han kände gällde att komma världen och människorna att känna och se vad han själv kände och såg — att komma även dem att förstå. Under åratal

hade han arbetat för att kunna tillbringa andra år i vildmarken. Hans ärelystnad och lidelse hade varit att döda, och hans hem var fullt av kranier och hudar av de djur han dräpt. Och nu, medan nya år av ouppfyllda drömmar sträckte sig framför honom, hade något uppstått, som kvävde lusten att döda i hans hjärta.

Under de senaste veckorna hade han låtit väl ett hundratal liv som han skulle kunna ha utsläckt passera oskadda ut ur hans bössas räckvidd; i dag hade han låtit två björnar leva. Tjusningen av en ny fröjd började långsamt men säkert uttränga den gamla. Achaks hand var över honom; han kunde icke längre döda för nöjet att döda. Han kom ihåg en underlig dröm, som han drömt en natt där hemma, då han somnat över sitt arbete. De uppstoppade huvudena på hans väggar hade fått liv, och ett efter ett vände de sig mot honom med stora lysande ögon och anklagade honom för att han mördat dem.

Fyrtio år! Han tyckte sig ännu höra det ord Bruce uttalat. Om ett vilt djur levde till denna ålder, huru många år av liv hade han icke förstört under de morddagar, då han räknade sig

för en framgångsrik jägare? Huru många år hade han tagit från alla de djur han dödat? Huru många år av liv hade han förstört den dag, då han på morgonen skjutit tre björnar på samma bergssida, och på eftermiddagen två karibuer nere i dalen? Hundrade år? Hundrade år av sunda hjärtslag förstörda för trettio snabbt försvunna minuter av stormande njutning och jägarlidelse! Huru stor var hela den tidssumma, som redan stod på hans nöjeslystnads debetkonto? Han räknade efter en stund, medan han stirrade in i elden, och kom till en totalsumma av tusende år!

Han steg upp, gick ut ur lägret och stod där i det klara stjärnljuset, lyssnande till dalens nattliga sorl och drickande den välluktsmättade luften i djupa drag, och därunder frågade han sig om han vunnit något på detta kolossala blodiga mördande av tio århundraden av liv, och han måste svara nej. Den dag då han tog fem liv hade icke varit njutningsrikare än denna, då han icke tagit något.

Han hade mist lusten att döda så som han hade dödat, men själva jakten hade icke förlorat något av sin trollkraft. Dess lockelse var

större än någonsin. Den inrymde glädjeämnen, som han aldrig förr anat. Hundrade nya känslor hade kommit i stället för den ögonblickliga triumfen vid åsynen av skälvande dödskamp hos en kropp, som fallit för hans dödsbringande kula. Döda ville han ännu, och han skulle fortsätta att döda, annars hade han icke varit köttätare och jägare, men han var icke längre den av mordlust förblindade indianen.

Han såg ned i den stjärnbeglänsta dalen, där han visste att Tyr var. Detta var jakt — verklig jakt, och han hade inom sig förbundit sig att spela rent spel. Han hade beslutat sig för att jaga Tyr och endast Tyr. Han var glad att han inte dödat honom på sluttningen, ty jakten skulle bli mer spännande nu på grund av den stora björnens erfarenhet av hans kulor. Han kände med tillfredsställelse att han icke skulle erfara något styng i sitt samvete, när den nått sitt slut. Det stora djuret han sett och skjutit på skulle icke bli något lätt byte. Det skulle sätta deras skicklighet på prov. Det skulle bli en förtvivlad strid, om det komme så långt, och hundarna, om Metovsin infunne sig med dem i tid, skulle möta en motståndare

som var dem vuxen. Tyr hade fått sin varning. Han kunde gå över bergen och undkomma dem, om han ville, eller han kunde stanna och strida. Langdon visste att han skulle göra detta, och han lade sig full av längtan efter morgondagen.

* *

*

Han väcktes några timmar senare av en störtflod av regn, som kom honom att rusa upp ur sina filtar med ett hojtande på Bruce. De hade inte satt upp tältduken, och ett ögonblick efteråt hörde han Bruce svära över denna idioti. Natten var kolsvart, blott då och då genomkorsad av blixtarnas sken, och bergsåskan rullade och röt med sitt djupa dunder. Langdon

frigjorde sig från de våta filtarna och såg vid ljuset av en blixt Bruce sitta innerst i sina, med vattnet rinnande ur håret ned över sitt långa magra ansikte, och vid denna syn skrattade han.

— Vackert väder i morgon, retades han, upprepande Bruces ord få timmar förut. Se så vit snön är på bergstopparna!

Bruces svar uppslukades av en brakande åskknall. Langdon inväntade en ny blixt och sökte därefter skydd under ett lummigt kopaiwaträd. Här väntade han fem eller tio minuter, till dess regnet höll upp lika plötsligt som det börjat. Åskskyarna drogo sig åt söder. I mörkret hörde han Bruce söka efter någonting. En tändsticka tändes och han såg kamraten se på sitt ur.

— Nära två, sade han. Det var en ordentlig skur eller hur?

— Ja, jag väntade det, svarade Langdon vårdslöst. Du vet, Bruce, att när snön på fjälltopparna lyser så vit —

— Tyst nu, och låt oss tända eld. Det var väl att vi hade förstånd att täcka över provianten med hästtäckena. Är du våt?

Langdon vred vattnet ur sitt hår. Han kände sig som en dränkt råtta.

— Nej, jag hade berett mig på det och var under ett tätt kopaiwaträd. När du fäste min uppmärksamhet på snöns vithet, så visste jag —

— F-n ta snön, muttrade Bruce. Langdon hörde honom bryta av torra kvistar under en gran och skyndade att hjälpa honom, och om fem minuter hade de elden tänd. Den belyste deras ansikten, och de sågo att ingen av dem var ledsen. Bruce skrattade under sitt våta hår. Jag dödsov när det kom, förklarade han. Jag drömde att jag hade fallit i en sjö, och jag försökte simma när jag vaknade.

Ett regn i början av juli klockan tre på morgonen i norra British Columbias berg kunde gärna vara varmare än det är, och under bortåt en timme höllo Langdon och Bruce på att samla bränsle och torka sina kläder och filtar. Klockan blev fem, innan de fingo frukost och något över sex begåvo de sig i väg uppför dalen med sina två ridhästar och sin packhäst. Bruce hade tillfredsställelsen att påpeka för Langdon att hans förutsägelser slogo in, ty en härlig dag följde på åskskuren.

Ängarna voro våta efter nattens våldsamma regn. Hälften av snön hade under natten försvunnit från bergstopparna, och Langdon tyckte att blommorna växt högre och voro vackrare. Luften i dalen var mättad med morgonens ljuvhet och friskhet, och solskenet översvämmade världen som en varm och gyllene sjö.

De följde strömfåran, böjande sig ned i sadlarna för att söka efter spår på varje strimma av sand de passerade. De hade ej hunnit längre än en kvarts mil, när Bruce plötsligt uppgav ett högt utrop och stannade. Han pekade på en rund sandfläck, på vilken Tyr lämnat ett av sina stora fotspår. Langdon steg av och mätte upp det.

— Det är han! utropade han med ett upprört tonfall i rösten. Vore det inte bäst att fortsätta utan hästarna, Bruce?

Bergsbon skakade på huvudet. Men innan han gav sitt utlåtande steg han av och betraktade bergssluttningarna framför dem genom sitt långa teleskop. Langdon begagnade sin dubbelkikare; men de upptäckte ingenting.

— Han är ännu på dalbottnen och antagligen tre eller fyra mil framför oss, sade Bruce.

Vi skola rida på ett par mil och söka efter en bra plats för hästarna. Då är gräset och buskarna torra.

Det var lätt att följa Tyrs spår härifrån, ty han hade hållit sig nära intill strömfåran. Tre eller fyrahundra alnar från den kiselstenshög, där grizzlybjörnen hade träffat på svartbjörnsungen, fanns en liten grandunge mitt i en gräsbevuxen sänka, och där bundo jägarna sina hästar. Tjugu minuter senare stodo de på den mjuka sandmatta, där Tyr och Muskwa hade gjort bekantskap. Regnet hade utplånat björnungens små spår, men sanden var djupt genomskuren av grizzlybjörnens steg. Bruces ögon lyste då han såg på Langdon.

— Nu är han inte långt borta, viskade han. Det skulle inte förvåna mig om han hade legat över natten helt nära här intill och går vidare rakt framför oss.

Han vätte på fingret och höll upp det för att känna vindriktningen; därpå nickade han betydelsefullt.

— Det är bäst att vi går uppåt sluttningen, sade han.

De gingo omkring kiselstensvallen med bös-

sorna tillreds och styrde sina steg mot en liten ravin, som tycktes erbjuda en bekväm uppstigning. Vid början av den hejdade de sig åter båda. Bottnen var betäckt med sand, och i den syntes spåren av en annan björn. Bruce föll på knä.

— Det är en annan grizzlybjörn, sade Langdon.

— Nej, det är det inte, det är en svartbjörn, svarade Bruce. Jimmy, skall jag aldrig kunna få i huvudet på dig skillnaden mellan ett grizzlybjörns- och ett svartbjörnsspår? Det här är en bakfot och hälen är rund. Hade det varit en grizzlybjörn, skulle den varit spetsigare. Det är för brett för att vara en grizzlybjörn, och klorna för långa i förhållande till foten; det syns så tydligt som din näsa!

— Och spåren pekar åt vårt håll, sade Langdon. Framåt marsch!

Tvåhundra alnar uppåt ravinen hade björnen lämnat den och gått ut på sluttningen. Langdon och Bruce följde efter. I det tjocka gräset och på den hårda klippgrunden förlorade sig spåren snart, men jägarna intresserade sig inte längre något vidare för dem. Häruppe hade de en

präktig utsikt över dalen. Bruce tog inte ett ögonblick ögonen från dalbottnen; han visste att det var där nere de hade att söka grizzlybjörnen, och han frågade inte efter något annat just nu. Langdon åter intresserade sig för allt som levde och rörde sig omkring dem; varje klippmotiv och törnsnår innehöll möjligheter för honom, och hans ögon genomforskade klippartierna ovanför dem så väl som de sökte det spår de intresserade sig för. Därför var det han som upptäckte något, vilket kom honom att gripa sin följeslagares arm och draga honom ned bredvid sig på marken.

— Titta! sade han och sträckte ut armen.

Från sin knäböjande ställning stirrade Bruce i den angivna riktningen, och hans ögon vidgades av förvåning. Inte mer än trettio fot från dem syntes ett stort klippstycke ligga på kant, och under det sköt fram den bakre delen av en björn. Det var en svartbjörn; hans mjuka päls glänste i solskenet. Bruce stirrade ännu under en halv minut, så småningom skrattade han.

— Den sover — dödsover! Jimmy, vill du se någonting livat?

Han lade bössan ifrån sig och drog ut sin långa jaktkniv, småskrattande alltjämt, då han kände på dess skarpa spets.

— Om du aldrig har sett en björn springa förr, Jimmy, så skall du få se det nu! Stanna här!

Han började långsamt krypa uppför sluttningen mot klippan, medan Langdon höll andan i förväntan på vad som skulle ske. Två gånger såg han sig om med ett brett leende. Otvivelaktigt skulle om ett eller ett par ögonblick en högligen förskräckt björn rusa upp mot Rocky Mountains spetsar, och denna tanke jämte Bruces långa krypande figur kommo Langdon att skratta.

Äntligen var Bruce framme, det långa knivbladet lyste i solen, och en halv tum stål trängde in i björnens bakdel. Langdon glömde aldrig de följande tretton sekunderna. Björnen gjorde inte en rörelse. Bruce högg till igen. Ännu ingen rörelse och Bruce låg själv som förstenad. Med öppen mun stirrade han ned på Langdon.

— Har du i ditt liv tänkt dig maken? sade han och reste sig långsamt. Han känner inte — han är död!

Langdon sprang upp till honom, och de gingo omkring klippan. Bruce höll ännu kniven i handen och stod ett ögonblick utan att tro sina ögon, med fundersamma rynkor mellan ögonen.

— Jag har aldrig sett maken förr, upprepade han, i det han långsamt stack kniven i skidan. Det är en hona, och hon har ungar, vackra små ungar, att döma av henne själv.

— Hon har grävt efter en piphare och underminerat klippan, sade Langdon, och den har slagit ihjäl henne, eller hur, Bruce?

Bruce nickade.

— Jag har aldrig sett någonting sådant förr, upprepade han. Jag har ofta undrat på att de aldrig blevo ihjälslagna, när de höllo på att gräva under klipporna, men jag har aldrig sett det förr. Jag undrar var ungarna är, stackars små kräk! Han föll på knä och undersökte den döda moderns spenar. Hon hade inte mer än två, kanske en, sade han och reste sig upp. Omkring tre månader gammal.

— Kommer de nu att svälta ihjäl?

— Om där var bara en, så gör han det säkert. Då hade han så mycket mjölk att han inte alls behövde sörja för sig själv. Det är med björn-

ungar som med småbarn — man kan vänja av dem tidigt och man kan föda upp dem vid brösttet. Ja, så går det när man springer i väg och lämnar sina barn ensamma, moraliserade Bruce. Om du någonsin gifter dig, Jimmy, så låt inte din hustru göra det, ibland händer det att barnungarna brinna inne eller bryta halsen av sig.

Han började åter gå framåt sluttningen, med ögonen sökande riktade mot dalen, och Langdon följde efter, undrande vad som blivit av björnungen. — Och Muskwa, som alltjämt slumrade på klippavsatsen bredvid Tyr, drömde om den moder som låg krossad under klippan på sluttningen, och medan han drömde gnällde han helt sakta.

IX.

TYRS TVEKAMP.

Morgonsolens första strålar föllo på den klippavsats, där Tyr och Muskwa lågo; allt som den steg högre värmdes klippan, och då Tyr vaknade, bara sträckte han på sig och gjorde intet försök att resa sig. Efter läkningen av såren och sapoos orwin och festen i dalen, mådde han alldeles utomordentligt bra och hade alls inte bråttom att lämna denna solbelysta fläck. Han såg länge och intresserat på Muskwa. Under nattkölden hade den lille björnungen smugit sig tätt in i värmen mellan hans stora framben, och där låg han ännu, gnällande i sömnen som djurens ungar bruka.

Efter en stund gjorde Tyr något som han

aldrig förr gjort sig skyldig till — han nosade sakta på den mjuka lilla bollen mellan sina tassar, och en gång rörde hans stora, flata röda tunga vid björnungens ansikte, varvid Muskwa, som kanske alltjämt drömde om sin mor, smög sig ännu närmare intill honom. Liksom små vita barn rört vildars hjärtan, just när de tänkte slå ihjäl dem, hade Muskwa på ett underligt sätt kommit in i Tyrs liv. Den stora grizzlybjörnen var alltjämt förbryllad. Han hade att strida icke blott mot en obetvinglig motvilja mot småttingar i allmänhet, utan även mot tio års inrotade ensamhetsvanor. Och dock började han förstå att det var någonting trevligt med Muskwas närhet.

Med människans framträdande hade en ny sinnesrörelse inträngt i hans existens — kanhända bara skymten av en sinnesrörelse. Icke förrän man har fiender och har sett faran i ansiktet kan man fullt uppskatta vänskapen, och det kan hända att Tyr, som nu för första gången mött verkliga fiender och verklig fara, först nu började förstå vad vänskap innebar. Hans parningstid nalkades dessutom, och Muskwa hade med sig en viss lukt av sin mor. Och

så kom det sig att Tyr kände sig alltmer belåten, medan Muskwa fortsatte att drömma och röra sig i solskenet.

Tyr såg ned i dalen, som skimrade röd av nattens regn, och han såg ingenting störande, han vädrade, men luften var full av den obefläckade ljuvheten av växande gräs, blommor, barrträd och regnvatten. Han började slicka sitt hår, och denna rörelse väckte Muskwa. Björnungen vaknade, blickade mot solen, gned sömnigt ansiktet med sin lilla tass och steg upp. Som alla barn var han pigg att börja på en ny dag, hur arbetsam den förra än hade varit.

Medan Tyr låg bekvämt och blickade ned i dalen, började Muskwa undersöka alla sprickor i klippväggen och tumla omkring bland stenarna på avsatsen. Tyr flyttade ögonen från dalen till den lille, och det låg ett tydligt intresse i hans sätt att iakttaga Muskwas hopp och plötsliga kullerbyttor bland stenarna. Därpå reste han sig tungt och skakade på sig. Minst tjugu minuter stod han och vädrade och tittade ned i dalen, orörlig som om han varit huggen ur klippan. Och Muskwa satte upp sina

små öron och kom och stod bredvid honom, under det hans små skarpa ögon sändes från Tyr ut mot den solbelysta rymden och tillbaka till Tyr igen, som om han undrade vad som nu skulle hända.

Den stora björnen besvarade frågan. Han började gå nedåt mot dalen och Muskwa traskade efter, alldeles som han följt honom dagen förut. Björnungen kände sig dubbelt så stor och minst dubbelt så stark som i går och plågades ej längre av någon längtan efter sin moders mjölk. Tyrs uppfostran verkade hastigt; nu var han köttätare, och han visste att de återvände till platsen för gårdagens festmåltid.

De hade hunnit halvvägs ned, då vinden hade något att säga Tyr, som framkallade ett brummande djupt nedifrån hans bröst, i det han stannade för ett ögonblick och den tjocka raggen reste sig kring hans hals. Lukten hade kommit i riktning från hans matförråd och var av en beskaffenhet, som han icke var sinnad att tåla just där detta befann sig. Han luktade en annan björn. Det skulle inte ha retat honom under andra omständigheter och ej heller om det varit en hona. Men lukten sade att det var

en hanne, och den kom upp genom en ravin, som gick rakt ned mot den kopaiwadunge, där han gömt resterna av karibun.

Tyr uppehöll sig inte med att reflektera över saken. Han började gå nedåt under ett oavlåtligt brummande och så snabbt att Muskwa hade ytterst svårt att följa honom. Inte förrän de kommo till randen av ängen, där de hade utsikt över sjön och kopaiwaträden, stannade de, och Muskwas små käkar hängde öppna, medan han flämtade efter andan. Därpå riktades hans öron framåt, han stirrade och med ens spändes varje muskel i hans lilla kropp.

Sjuttiofem alnar längre ned höll deras skafferi på att plundras. Rövaren var en stor, präktig, svart björn; han vägde kanske trehundra pund mindre än Tyr, men när han reste sig var han nära på lika hög, och hans päls glänste som sammet i solskenet; det var den största och djärvaste björn som på mången god dag kommit inom Tyrs område. Han hade dragit fram karibukadavret från dess gömställe och höll på att äta därav, när Tyr och Muskwa fingo syn på honom. Muskwa tittade frågande upp

på Tyr. »Vad ska vi göra?» tycktes han säga. »Han äter upp vår frukost!»

Långsamt och beslutsamt tillryggalade Tyr de sista sjuttiofem alnarna. Han gjorde sig ingen brådska nu. På trettio eller fyrtio alnars avstånd från inkräktaren stannade han åter. Det låg intet av ond avsikt i hans hållning, endast raggen kring hans bogar var större än Muskwa förut sett den. Den svarte såg upp från sin måltid och en halv minut sågo de på varandra. Grizzlybjörnens stora huvud svängde med en långsam pendelrörelse från sida till sida; svartbjörnen var orörlig som en sfinx.

Fyra eller fem fot bakom Tyr stod Muskwa. Som en liten gosse kunde ha gjort, kände han att något snart skulle hända och var färdig att sticka sin svansstump mellan benen och fly med Tyr eller rycka fram och strida vid hans sida. Hans ögon följde nyfiket den pendellika rörelsen av Tyrs huvud. Hela naturen förstod den rörelsen. Människan hade lärt att förstå den. »Se upp när en grizzlybjörn rullar med huvudet!» är björnjägarens i bergen första regel. Den stora svarta björnen förstod den, och likt alla andra björnar inom Tyrs rike

borde han ha dragit sig litet baklänges, vänt om och gått.

Tyr gav honom riklig tid. Men svartbjörnen var en nykomling i dalen, och inte bara det; kanske hade han härskat över ett eget rike och aldrig träffat sin överman. Han stod kvar och den första frambrummade hotelsen kom från honom.

Åter gick Tyr långsamt och beslutsamt framåt — rakt emot rånaren. Muskwa följde honom halvvägs och därpå stannade han och lade sig på magen. Tio fot från kadavret stannade Tyr igen; nu svängde det stora huvudet hastigare av och an, och en låg, mullrande åska trängde fram mellan hans halvöppna käkar. Den svartes elfenbensvita hugghänder blottades av en morrning — och Muskwa tjöt. Åter närmade sig Tyr, en fot i taget; hans underkäke berörde nästan marken och hans stora kropp hölls djupt sänkt. Men alltjämt stod den svarte inkräktaren kvar.

När de voro på en alns avstånd från varandra, kom en ny paus. Under trettio sekunders tid liknade de tvenne ursinniga män, vilka båda söka med blicken gjuta skräck i den andres

hjärta. Muskwa skälvde som i frossa och tjöt — sakta och ihållande, och tjutet nådde Tyrs öron. Det som sedan hände gick så fort, att Muskwa förstummades av skräck och låg flat på marken, orörlig som en sten. Med det gnisslande, snarkande grizzlybjörnsrytande, som är olikt alla andra djurläten i världen, kastade sig Tyr på den svarta björnen. Denne ryggade litet, just lagom för att kasta sig baklänges, då de drabbade samman bröst mot bröst. Han rullade på ryggen, men Tyr var för gammal slagskämpe att träffas av det första försåtliga uppskärarhugget av svartbjörnens bakfot, och han begravde sina fyra långa köttskärande huggtänder ända till benet i fiendens bog. På samma gång slog han ett fruktansvärt, rivande slag med sin vänstra tass. Men Tyr var grävare och hans klor voro avtrubbade; den svarte var trädklättrare och hade klor som knivar, och som sådana borrade de sig in i Tyrs sårade skuldra, och blodet sprutade fram på nytt.

Med ett rytande som tycktes komma jorden att darra ryckte den stora grizzlybjörnen baklänges och reste sig till sin fulla nio fots höjd.

Han hade givit den svarte en varning. Även efter den första sammandrabbningen kunde hans fiende ha dragit sig tillbaka, och han skulle icke ha förföljt honom. Men nu var det en kamp på liv och död. Den svarte hade gjort något värre än plundrat hans matförråd. Han hade öppnat det gamla såret — människosåret! En minut tidigare kämpade Tyr bara för lag och rätt — utan starkare fiendskap eller önskan att döda. Nu var han fasansfull. Hans gap var öppet, och det mätte åtta tum från käke till käke; hans läppar voro tillbakadragna så att de vita tänderna och det röda tandköttet syntes; musklerna kring hans näsborrar stodo spända som strängar och mellan hans ögon fanns en rynka liknande ett yxhugg i en furustam. Hans ögon lyste som röda eldkol; deras grönsvarta pupiller voro nästan utplånade av den mordiska eld, som brände i dem. Hade en man stått mitt emot Tyr, skulle han ha vetat att endast en av dem skulle komma med livet från denna strid.

Tyr var icke någon »upprättstående» kämpe. Sex eller sju sekunder stod han upprätt, men när svartbjörnen närmade sig, föll han hastigt

ned på alla fyra. Svartbjörnen mötte honom på halva vägen och under många minuter därefter pressade Muskwa sig hårdare och hårdare mot jorden, medan han med gnistrande ögon följde striden. Den var fasaväckande. Det var en strid sådan blott djunglerna och bergen se den, och rytande fyllde dalen. De två jättelika djuren begagnade sina väldiga framben som mänskliga varelser sina armar, under det de sleto och revo med huggtänder och bakfötter.

Under två minuters tid höllo de varandra i en hård och dödsbringande omfamning, medan de rullade omkring på marken, än den ene underst och än den andre. Svartbjörnen rev vilt; Tyr nyttjade huvudsakligen tänderna och sin fruktansvärda högra bakfot. Han gjorde intet försök att träffa sin fiende med frambenen, utan begagnade dem till att hålla honom fast och vända honom om. Han strävade att komma under honom, som han kastat sig under karibun, vilken han rev upp. Åter och åter borrade han in sina långa huggtänder i den andres kött, men i tandkamp var den andre till och med snabbare än han och hans högra skuldra

höll på att bokstavligen slitas i stycken, när plötsligt deras käkar möttes i luften. Muskwa hörde huru de slogo samman, huru tänderna gnisslade mot varandra och ben knäcktes, och plötsligt kastades den svarte på sidan som om hans hals bräckts, och Tyr hade honom i strupen.

Men alltjämt kämpade den svarte, ehuru hans gapande och blödande käkar voro maktlösa nu, när grizzlybjörnen slöt sina om hans strupe. Muskwa sprang upp. Han darrade alltjämt — men av en ny och underlig sinnesrörelse. Detta var inte lek, sådan han och hans mor lekt. För första gången såg han strid, och dess lidelse kom blodet att jaga hett och snabbt genom hans lilla kropp. Med ett spätt litet morrande kastade han sig i striden, och hans tänder fördjupade sig i det tjocka håret och den sträva huden på svartbjörnens bakdel. Han drog och morrade, spjärnade emot med framfötterna och tuggade på en munfull hår med vilt och ohejdat raseri.

Den svarte kastade sig på ryggen och en av hans bakfötter rev Tyr från bröstet till magen. Hugget skulle ha skurit upp en karibu eller ett

rådjur; på Tyr lämnade det ett öppet och blödande sår av tre fots längd. Innan det hann upprepas, kastade grizzlybjörnen sig åt sidan, och den andra stöten träffade Muskwa. Han fick ett slag av svartbjörnens flata fot, som slungade honom tjugu fot bort likt en sten ur en slunga. Han var icke sårad, men bedövad.

I detta ögonblick släppte Tyr sitt grepp i sin fiendes strupe och svängde sig två eller tre fot åt sidan. Han dröp av blod. Svartbjörnens bogar, bröst och hals voro genomdränkta därav; stora köttremsor hade slitits ur hans kropp. Hans stora käkar beto dödsbringande tvärs över den andres nos. Ett förfärande, krossande bett, och striden var över. Svartbjörnen kunde icke ha levat efter detta, men det förstod icke Tyr. Nu var det lätt för honom att repa upp den andre med de knivlika klorna på sin bakfot.

Han fortsatte att riva och slita i väl tio minuter sedan den andre dött. När han slutat var stridsplatsen förfärlig att se. Marken var uppriven och röd, betäckt med köttslamsor och tussar av svartpäls och svartbjörnens under-

sida var uppsliten från ena ändan till den andra.

* *
*

Två mil därifrån sutto Bruce och Langdon sammankrupna vid en klippa på bergssidan, orörliga och bleka, medan de stirrade genom sina kikare. På detta avstånd hade de bevittnat det fruktansvärda skådespelet, men björnungen kunde de inte se. Då Tyr stod flämtande och blödande över den livlösa fienden, sänkte Langdon sin kikare.

— Gode Gud, flämtade han.

Bruce sprang upp.

— Raska på! utropade han. Den svarte är död; om vi skynda oss kunna vi få vår grizzlybjörn!

Men nere på ängen sprang Muskwa till Tyr med en bit varm svart päls i munnen, och Tyr

böjde sitt stora blödande huvud, och hans röda tunga kom fram och berörde ett tag Muskwas ansikte. Den lille svartbjörnsungen hade förtjänat sina sporrar, och kanske hade Tyr sett och förstått det.

X.

ÖVER BERGEN.

Varken Tyr eller Muskwa närmade sig karibuköttet efter den stora striden. Tyr var icke i stånd att äta, och Muskwa var så upphetsad och darrade så att han inte skulle kunnat få ned en bit. Han fortsatte att slåss med den svarta pälsbiten, morrande och grälande på sitt människosätt, som för att fullborda vad den andre börjat. Under flera minuters tid stod grizzlybjörnen med det stora huvudet nedhängande, medan blodet samlade sig i pölar under honom. Han såg ned i dalen.

Det var nästan ingen vind — så obetydligt att man knappast kunde säga varifrån den kom. Ett och annat luftdrag kom upp genom ravinerna, och högre upp, kring fjälltopparna, blåste

det starkare. Då och då kom ett vinddrag däruppifrån och drog för några ögonblick genom dalen, likt ett ljudlöst andetag som blott rörde topparna av granar och kopaiwaträd. Tyr mötte en sådan fläkt då han vände sig mot öster. Och med den kom — svag men ödesdiger — m ä n n i s k o l u k t e n!

Från den letargi i vilken Tyr för en stund låtit sig sjunka, reste han sig med en plötslig brumning. Hans slappnade muskler hårdnade igen, han lyfte huvudet och vädrade. Muskwa upphörde att slåss med den svarta pälsbiten och vädrade också. Människolukten var varm, ty Langdon och Bruce sprungo — och svettades, och lukten av människosvett är stark och når långt. Den fyllde Tyr med nytt raseri. För andra gången kom den, när han var s å r a d och b l ö d a n d e. Redan hade han förbundit människolukten med sår, och nu blev detta intryck dubbelt starkt.

Han vände huvudet och morrade mot den stora svartbjörnens stympade kropp, så morrade han hotande mot vindriktningen. Han var inte i lynne att fly. Hade Bruce och Langdon just nu stigit upp över sänkans rand, skulle han

angripit dem med det dödliga ursinne, som bly knappast kan hejda, och som har givit hans släkte dess skräckinjagande namn.

Men vindfläkten gick förbi och följdes åter av fridfull stillhet. Dalen var fylld med sorlet av rinnande vatten, från klipporna hördes pipharnas mjuka locktoner; uppe på den gröna planen lyfte riporna under flöjttoner i stora vitvingade flockar. Allt detta lugnade Tyr, som en kvinnas milda hand blidkar en vredgad man. Under fem minuter fortsatte han att brumma och morra, medan han förgäves sökte uppfånga lukten på nytt, men brumningarna och morrningarna blevo städse svagare, och slutligen vände han sig långsamt om mot ravinen, genom vilken han och Muskwa nyss kommit. Muskwa följde honom.

Ravinen dolde dem, från dalen sett; dess botten var klippig; de sår Tyr fått i striden upphörde, i olikhet med skottsåren, efter få minuter att blöda, och han lämnade inga skvallrande röda spår efter sig. Ravinen förde dem till de kaotiska partierna av splittrade klippor halvvägs uppför berget, och här var det ännu omöjligare att upptäcka dem. De stannade och

drucko ur en samling smältande snö och gingo därpå vidare. Tyr stannade inte förrän han uppnått klippavsatsen, där de sovit förra natten. Nu var Muskwa inte så trött som förra gången de kommo dit.

Två dagar hade medfört en stor förändring hos den lilla svartbjörnsungen. Han var inte längre så rund och knubbig, och han var starkare; han hade blivit härdad, och under Tyrs manliga uppfostran utvecklades han hastigt från björnunge till ungbjörn.

Det var tydligt att Tyr någon gång tidigare följt denna klipprand och visste vart han gick. Det bar längre och längre upp, och tycktes sluta inför en tvärbrant klippvägg. Tyrs spår ledde honom direkt till en stor ränna, knappast bredare än hans kropp, och därigenom gick han och kom fram på det vildaste och skrovligaste bergsstup Muskwa någonsin sett. Det såg ut som ett ofantligt stenbrott och sträckte sig genom skogen långt under dem och nästan upp till toppen av berget över dem.

För Muskwa var det en omöjlighet att taga sig fram genom detta kaos av klippblock, och då

Tyr började klättra över de första klipporna, stannade den lille och tjöt. Det var första gången han gett sig, och när han såg att Tyr icke gav akt på hans tjut utan han bara gick på, grep förskräckelsen honom och han ropade på hjälp så högt han kunde, medan han förtvivlat letade efter en stig bland klipporna. Utan att ägna en tanke åt Muskwas belägenhet, fortsatte Tyr fulla trettio alnar framåt. Då stannade han, såg sig om och väntade.

Detta gav Muskwa nytt mod, och han kravlade och högg i med klor, käkar och tänder under sina ansträngningar att följa efter. Det tog honom tio minuter att uppnå Tyr, och då var han alldeles förbi. Men med detsamma försvann hela hans förskräckelse. Ty Tyr stod på en smal vit stig som var slät som ett golv. Den var kanske aderton tum bred och stod i en underlig motsats mot omgivningen; den såg ut som om en här av stenhuggare hade kommit med sina hammare och brutit upp tontal med sandsten och skiffer och fyllt ojämnheterna med krossten, som delvis var fint som mjöl och hårt som cement. Men det var icke hammare, det var hovarna av hundratals eller kan-

ske tusentals generationer bergfår, som danat denna stig. Det var fårstigen över fjällen.

Kanske den första hjorden tecknade vägen, innan Columbus upptäckte Amerika — visst är att det tagit långa tidrymder i anspråk för hovar att dana denna jämna väg bland klipporna. Det var en av Tyrs favoritvägar på hans vandringar från dal till dal, och andra bland bergens djur begagnade den ännu flitigare. Medan han stod och väntade på Muskwa, hörde de båda ett lustigt snattrande läte, som nalkades dem uppifrån. Fyrtio eller femtio fot uppåt bergsstigen böjde stigen in bakom en stor stenhög, och fram bakom denna stenhög och långsamt skridande nedför kom ett stort piggsvin.

Däruppe i norden gives det en oskriven lag, att ingen skall döda ett piggsvin. Han är »den vilsegångne mannens vän», ty en uthungrad vandrare eller jägare kan nästan alltid finna ett piggsvin, om ingenting annat, och ett barn kan döda honom. Han är vildmarkens humorist — det belåtnaste, godmodigaste och mildaste djur som någonsin andats. Han pratar och muttrar och skrattar oavbrutet, där han vandrar omkring som en stor levande nåldyna, och är så

omedveten om allt omkring honom som om han sov.

Då den ifrågavarande »Porky» steg ned mot Muskwa och Tyr pratade han förnöjt med sig själv, och de skrattande toner han frambragte liknade mycket ett spätt barns joller. Han var enormt fet, och då han långsamt vaggade nedåt rasslade taggarna på hans sidor mot stengrunden. Hans blickar voro fästa på marken; han var djupt upptagen av ingenting alls och befann sig på blott fem fots avstånd från Tyr, innan han såg honom. Då rullade han ögonblickligen ihop sig till en boll, och under några sekunder grälade han ursinnigt. Därefter var han tyst som en sfinx, men hans små röda ögon bevakade den stora björnen.

Tyr brydde sig inte om att döda honom, men stigen var trång, och han var färdig att gå vidare. Han gick ett par steg framåt, och Porky vände ryggen till honom och gjorde sig redo att slå ett slag med sin starka svans. Denna svans var besatt med flera hundra taggar, och eftersom Tyr mer än en gång kommit i beröring med sådana tvekade han.

Muskwa tittade nyfiket på. Han hade ännu

sin läxa att lära, ty den tagg han fått i foten var en lös sådan. Tyr tog ett steg till, och med ett plötsligt chuch-chuch-chuch, det fulaste ljud han kunde åstadkomma, drog Porky sig baklänges, och den runda, tjocka svansen slog i luften med en styrka som kunde ha drivit taggarna en kvarts tum in i ett träds bark. Sedan han bommat, rullade han ihop sig igen, och Tyr gick ut bland stenarna och beskrev en halvcirkel omkring honom, därpå ställde han sig att vänta på Muskwa.

Porky var utomordentligt belåten med sin framgång. Han rätade ut sig igen, hans taggar sänktes en smula och han skred vidare emot Muskwa, medan han återtog sitt godlynta muttrande. Instinktivt gick björnungen ut på kanten av stigen och gled därvid ned från den. När han åter såg upp igen, var Porky fyra eller fem fot nedanför honom och fullkomligt absorberad av sin vandring.

Men äventyret var ändå inte riktigt slut, ty knappt hade Porky sålunda satt sig i säkerhet, förrän en grävling kom fram bakom stenhögen, upptänd av iver vid den färska lukten av sin favoritmat. Denne bergvärldens föraktlige lag-

brytare var två gånger så stor som Muskwa, och varje tum av honom bestod av stridsberedda muskler och ben och klor och skarpa tänder. Han hade ett vitt märke på nos och panna, hans ben voro korta och tjocka och klorna på hans framfötter voro nästan lika långa som en björns. Tyr hälsade honom med en varnande brumning, och grävlingen vände om uppåt stigen i rädsla för sitt liv.

Under tiden hade Porky hunnit ett gott stycke på sin väg mot nya jaktområden, pratande och småsjungande för sig själv, alldeles glömsk av vad som hänt för ett par minuter sedan och omedveten om att Tyr räddat honom från en död, som var lika säker som om han fallit ned i ett bråddjup på tusen fot.

Nära en mil hade Tyr och Muskwa följt fårstigen, innan dess slingrande lopp fört dem upp till själva kammen av bergskedjan. De befunno sig fulla tre kvarts mil ovanför klyftans botten, och fjällkammen var så smal att de kunde se ned i båda dalarna. För Muskwa var alltsammans där nere en enda gyllengrön dimma, djupen tycktes omätliga, skogarna längs strömmen voro bara en svart strimma och de park-

liknande dungarna av kopaiwaträd och cedrar på de nedre sluttningarna sågo ut som små törnsnår. Här uppe kändes också vinden stark; den piskade honom med underlig skärpa, och åtskilliga gånger hade han den gåtfulla och mycket obehagliga förnimmelsen av snö under fötterna.

Två gånger strök en stor fågel över honom. Det var den största fågel han någonsin sett — en örn. Andra gången kom han så nära att han hörde vingslagen och såg den hårda, rovgiriga blicken och de sänkta klorna. Tyr kastade sig emot den och brummade. Om Muskwa varit ensam skulle han nu ha seglat åstad mellan dessa mördande klor. Som det nu var syntes örnen långt under dem, när han beskrev sin tredje cirkel. Den stora fågeln sökte annat byte. Lukten av detta byte kom även till Muskwa och Tyr, och de stannade.

Kanske hundra fot under dem var en sakta stigande sluttning av slät klippyta, och där vilade en fårhjord ut i det varma solskenet efter morgonens betande längre ned. De voro ungefär tjugu eller trettio, mest tackor och lamm. Tre stora gamla baggar lågo på en snöfläck längre åt öster.

Med sina sex fots vingar utsträckta likt två solfjädrar fortsatte örnen att beskriva sina cirklar, tyst som ett i luften svävande dun. Både tackor och baggar voro omedvetna om hans närvaro över dem. De flesta lammen lågo helt nära sina mödrar, men två eller tre av ett livligare sinnelag vandrade omkring på sluttningen, med några hopp av munter leksamhet då och då. Örnens skarpa ögon voro riktade på dem. Plötsligt svävade han något längre bort, ett bösskotts avstånd rakt mot vinden, så svängde han om graciöst och kom tillbaka med vinden. Och som han kom med skenbart orörliga vingar, tog han starkare och starkare fart och sköt ned som en raket på lammen. Han hade kommit och försvunnit som en stor skugga; blott en enda jämrande, ångestfull bräkning betecknade hans ögonblickliga besök — och det fanns bara två små lamm, där det varit tre.

Nu blev det rörelse på sluttningen. Tackorna sprungo fram och tillbaka och bräkte förtvivlat; de tre baggarna rusade upp och stodo orörliga som klippor med sina stora kampberedda huvuden högt lyfta, medan de med blicken spe-

jade efter nya faror i djupet under dem och på fjällspetsarna över dem. En av dem varseblev Tyr, och en jägare skulle på en mils avstånd kunnat höra det djupa, brummande varningsbräkande, som banade sig väg ur hans strupe. Med detsamma han avgav denna varningssignal störtade han utför bergssidan, och i nästa ögonblick rusade en hjord av hovar nedåt den branta klippsluttningen, lösryckande små och stora stenar, som rasslande och brusande fortsatte nedför berget med ständigt växande larm, efter hand som de på vägen rycke andra stenar med sig.

Allt detta var mycket intressant för Muskwa, och han skulle ha stått där länge och sett efter om det intet skulle hända mer, ifall ej Tyr lett honom vidare.

Slutligen började fårstigen gå nedåt i den dal från vars övre ända Tyr drivits av Langdons första skott. De voro nu sex eller åtta mil norr om den dunge, där jägarna slagit upp sitt egentliga läger, och gingo i riktning mot Skeenas lägre flodområde. Ännu en timmes vandring, och den nakna klippregionen och de grå fjällspetsarna befunno sig åter ovanför dem, och

de gingo på de gröna sluttningarna. Efter klipporna, de kalla vindarna och den hårda glans han sett i örnens ögon, tedde sig den varma dal, i vilken de stego längre och längre ned, för Muskwa som ett sannskyldigt paradis.

Det var tydligt att Tyr hade någonting i sinnet. Han gick inte på måfå nu. Han sneddade nedåt över sluttningarna; med huvudet djupt böjt vandrade han stadigt rakt norrut, och en kompass kunde inte ha pekat ut en rakare linje till Skeenas nedre lopp. Han var förskräckligt målmedveten, och Muskwa, som tappert traskade bredvid honom, undrade om han aldrig skulle stanna, och om det i hela världen kunde finnas någonting bättre för en stor grizzlybjörn och en liten svartbjörnsunge än dessa härliga solbelysta sluttningar, som Tyr tycktes ha så bråttom att lämna.

XI.

LANGDON OCH BRUCE PÅ SLAGFÄLTET.

Om det icke varit för Langdon, skulle dagen för de två björnarnas strid inneburit ännu större själsskakningar och ännu dödligare fara för Tyr och Muskwa. Tre minuter sedan jägarna andlösa och badande i svett hunnit platsen för den blodiga sammandrabbningen, var Bruce färdig och ivrig att fortsätta förföljandet av Tyr. Han visste att den stora grizzlybjörnen ej kunde vara långt borta och var säker på att han gått uppför berget. Han fann hans fotspår i ravinens grus ungefär i samma stund björnen och björnungen hunno fram till fårstigen.

Men hans argument bevekte icke Langdon. Gripen i djupet av sin själ av vad han sett

och nu såg, vägrade jägaren-naturälskaren att lämna den blodbefläckade och upprivna plats, på vilken grizzlybjörn och svartbjörn utkämpat sin tvekamp.

— Om jag också visste att jag inte skulle få skjuta ett enda skott, skulle jag vara färdig att rusa femtusen mil för att få se detta. Det är värt att både se och tänka över, Bruce. Björnen är i gott behåll, men detta är förbi om ett par timmar; flugorna börja redan komma. Om vi kunna gräva ut en historia här, så vill jag ha den.

Langdon gick fram och åter över stridsplatsen och tecknade sig till minnes den upprivna marken, de stora dunkelröda fläckarna, de avrivna hudremsorna och de fruktansvärda såren på den svarta björnens döda kropp. Under en halvtimmes tid ägnade Bruce mindre uppmärksamhet åt dessa föremål än åt kvarlevorna av karibun. Därpå kallade han Langdon till brynet av kopaiwadungen.

— Du vill ha historien, Jim, sade han, och nu har jag tagit rätt på den åt dig.

Han gick in i dungen och Langdon följde honom. Några steg in hejdade sig Bruce och pe-

kade på det hål, vari Tyr stoppat sitt byte; det var fläckat med blod.

— Du hade rätt i din gissning, Jimmy, sade han. Vår björn är köttätare. I går kväll dödade han en karibu där ute på ängen. Jag vet att det var han och inte den svarte, ty spåren längs skogsbrynet är grizzlybjörnsspår. Kom nu, så skall jag visa dig hur han tog karibun.

Han förde honom tillbaka ut på ängen och visade hur Tyr slagit den unge tjuren. Det fanns köttbitar och ganska mycket blodfläckar, där han och Muskwa hållit sin måltid.

— Han gömde kadavret i dungen, när han hade ätit sig mätt, fortsatte Bruce. I dag på morgonen kom den svarte, luktade köttet och plundrade gömman. Då kom grizzlybjörnen tillbaka för att äta frukost, och detta är vad som sedan hände. Där har du historien, Jimmy.

— Nå men — kommer han inte tillbaka? frågade Langdon.

— Nej, det kan du ge dig på att han inte gör, utbrast Bruce. Han skulle inte vilja röra det kadavret, om han så höll på att svälta ihjäl.

Just nu är lukten av själva platsen som gift för honom.

Därpå lämnade Bruce Langdon att ensam meditera över slagfältet, medan han började spåra Tyr. I skuggan av kopaiwaträden skrev Langdon flitigt under fullt en timmes tid, och såg då och då upp för att fastställa nya fakta eller verifiera dem han förut lagt märke till, och under tiden vandrade bergsbon fot för fot uppför ravinen. Tyr hade icke lämnat blodmärken efter sig, men där andra icke skulle ha sett någonting, upptäckte Bruce tecken till att han där gått fram. När han återvände till Langdon, som höll på att avsluta sina anteckningar, såg han mycket belåten ut.

— Han gick upp över berget, sade han kort.

Det var middag, innan de hunno klättra över den vulkaniska klippregionen och följa fårstigen till det ställe, där Tyr och Muskwa sett på örnen och fåren. De åto lunch där och granskade dalen genom sina kikare. Bruce var länge tyst. Därpå sänkte han teleskopet och vände sig till Langdon.

— Nu har jag tämligen noga reda på hans

område, sade han. Han går i de här båda dalarna, och vi har lagt vårt läger för långt åt söder. Ser du den där skogen? Där skulle det ligga. Vad säger du om att gå tillbaka över Divide med hästarna och flytta det hit?

— Och låta björnen vara i fred till i morgon?

Bruce nickade.

— Vi kan inte följa efter honom längre och låta hästarna stå bundna där långt nere i dalen.

Langdon lade kikaren i fodralet och reste sig. Med ens blev han stående orörlig.

— Vad var det?

— Jag hörde ingenting, sade Bruce.

Ett ögonblick stodo de lyssnande sida vid sida. En vindfläkt nådde deras öron och dog bort igen.

— Hör! viskade Langdon med rösten skälvande av plötslig sinnesrörelse.

— Hundarna! utropade Bruce.

— Ja — hundarna!

De böjde sig framåt, med öronen vända

mot söder, och svagt nådde dem det tydliga, elektricerande skallet av deras Airedale's. Metovsin hade kommit och sökte dem nere i dalen.

XII.

BLAND ETT NYTT LANDS HEMLIGHETER.

Tyr befann sig på vad indianerna kalla en pimootar. Hans skumma tankar hade genast lagt två och två tillsammans, och ehuru han kanske inte fick fyra ut därav, var hans medfödda aritmetik alldeles tillräcklig att övertyga honom om att vägen rakt norrut var den rätta att taga. Vid den tid, då Langdon och Bruce hunnit fårstigens högsta höjd och lyssnade till hundarnas avlägsna skall, var lille Muskwa i ett tillstånd av hopplös förtvivlan. Att följa med Tyr var ett trälgöra utan ett ögonblicks uppehåll. En timme sedan de lämnat fårstigen, kommo de till den höjning i dalen, där vattendragen åtskildes. Från den punkten rann det ena

åt söder till Tacla Lakeområdet, och det andra åt norr till Babine, en biflod till Skeena.

De stego nu snabbt nedåt till en mycket mera låglänt trakt och för första gången träffade Muskwa på träskmark, stundom vandrade han genom gräs så högt och tjockt att han icke kunde se utan bara höra Tyr, som plöjde i väg framför honom.

Strömmen blev bredare och djupare, och ibland gingo de utmed randen av mörka, stilla gölar, som sågo omätligt djupa ut. Dessa gölar gåvo för första gången Muskwa en smula andrum. Då och då stannade Tyr och vädrade vid randen av en göl. Han spejade efter något, men tycktes aldrig finna det, och varje gång han satte sig i rörelse på nytt var Muskwa ännu ett stycke närmare gränsen till sin förmåga att uthärda.

De voro fulla sju mil från den plats, där Bruce och Langdon betraktade dalen genom sina kikare, när de hunno fram till en sjö. Muskwa, som aldrig sett annat än solbelysta gölar på bergssluttningarna, fann den mörk och otrevlig. Skogen växte ända intill randen av den, och på somliga ställen såg den nästan

svart ut. Underliga fåglar skreko bland den tjocka vassen. Den var mängd med en underlig lukt, som kom björnungen att slicka sina små läppar och känna sig hungrig. Ett ögonblick stod Tyr och vädrade efter denna lukt som fyllde luften; det var lukten av fisk.

Den stora björnen gick långsamt och trevande utmed strandbrädden. Snart kom han till mynningen av ett litet vattendrag. Det var inte mer än tjugu fot brett, men mörkt och lugnt och djupt liksom sjön. Tyr följde det hundra alnar uppåt, till dess han kom till några trädstammar som fallit tvärs över det och dämde upp det. Tätt intill denna fördämning var vattnet betäckt med grönt skum. Tyr visste vad som fanns där under och kröp ut på trädstammen.

Mitt över strömmen stannade han, förde med högra tassen sakta undan skummet, så att han hade ett öppet hål med klart vatten rakt under sig. Muskwas små klara ögon följde honom från stranden. Han visste att Tyr hade gått efter någonting att äta, men hur han skulle kunna få upp det ur det där hålet, förbryllade och intresserade honom trots hans trötthet. Tyr lade sig på magen, med huvudet och högra

tassen sträckta långt ut över fördämningen. Nu stack han tassen väl en fot ned i vattnet och höll den stilla där. Han kunde tydligt se ända till bottnen av strömmen. Under några ögonblick såg han endast denna botten, några stickor och den framskjutande ändan av en lång gren. Därpå rörde sig en lång smidig skugga långsamt under honom — en femtontums forell. Det var för djupt nere, och Tyr gjorde intet fåfängt försök.

Han väntade tåligt, och snart belönades detta tålamod. En vacker rödfläckig forell gled fram under skummet, och så hastigt att Muskwa gav till ett tjut av förfäran kastade Tyrs stora tass en störtsjö av vatten ett dussin fot upp i luften, och forellen landade med en duns en fot från björnungen. Ögonblickligen var Muskwa på den; hans skarpa små tänder höggo in i den, medan den sprattlade och slog. Tyr reste sig upp, men då han såg att Muskwa lagt beslag på fisken, intog han åter sin forna ställning. Muskwa hade just besegrat sitt första byte, när en ny störtsjö sprutade upp och en ny fisk beskrev en båge genom luften hän mot stranden. Nu kom Tyr hastigt efter, ty han var hungrig.

Det var en lysande fest de hade denna eftermiddag bredvid den skuggade strömmen. Fem fiskar fångade Tyr, men Muskwa kunde för sitt liv inte äta mer än en. Flera timmar efter måltiden lågo de på en sval och väl skyddad plats helt nära fördämningen.

Muskwa kunde inte sova lugnt. Han hade börjat erfara att livet leves under personligt ansvar och hans öron hade börjat bli känsliga för ljud. Så snart Tyr rörde sig eller drog en djup suck, märkte Muskwa det. Efter denna dags Marathonlöpning med grizzlybjörnen var han uppfylld av oro och fruktan att förlora sin store vän och matdödare, och han var besluten att den fosterfader han utvalt åt sig icke skulle få något tillfälle att slippa obemärkt undan. Men Tyr hade ingen avsikt att övergiva sin lille kamrat.

Det var icke blott längtan efter fisk eller fruktan för hans fiender som fört Tyr ned till låglandet kring Babines vattenområde. Redan en veckas tid hade han känt inom sig en ständigt växande oro, som nått sin klimax under dessa två eller tre sista dagar av strid och flykt. Han var uppfylld av en underlig, dragande läng-

tan, och medan Muskwa slumrade i sin lilla bädd bland buskarna, voro Tyrs öron på spänn för vissa ljud, och han vädrade ofta. Han längtade efter en maka. Det var »puskoowepesim», »smekmånaden», och i denna månad eller slutet av »äggläggningsmånaden», juni, sökte han alltid efter björnhonan, som brukade komma till honom från de västra bergen.

Han var alltigenom ett vanedjur och brukade alltid göra denna rundtur och komma in igen i den andra dalen långt ned mot Babines. Hela vägen brukade han leva på fisk; ju mer fisk han åt, desto starkare luktade han. Kanske hade han märkt att denna den guldfläckiga forellens parfym gjorde honom mer tilldragande för hans älskade; i alla händelser åt han fisk och luktade väldigt.

* * *

Två timmar före solnedgången steg han upp och sträckte på sig, och fiskade upp

ännu tre fiskar. Muskwa åt huvudet av en, och själv åt han resten. Därpå fortsatte de sin vandring.

Det var en ny värld Muskwa nu beträdde. Där fanns intet av de gamla kända ljuden. Vattensorlet från den övre dalen var borta. Där funnos inga pipharar, inga vipor och inga små feta gofferråttor, som sprungo omkring. Sjöns vatten låg stilla, mörkt och djupt, med små svarta sollösa vattensamlingar ända in under trädrötterna, så nära den som skogen växte. Det fanns inga klippor att klättra över, blott våta, murkna trädstammar, vindfällen och rishögar. Själva luften var annorlunda; den var alldeles stilla.

Under deras fötter sträckte sig en underbar matta av mjuk mossa, i vilken Tyr sjönk ned ända till magen. Och i skogen härskade en underlig dyster skymning, mättad med de tunga lukterna av ruttnande växtlighet. Här gick Tyr icke så fort; tystnaden och dunklet och den tunga luften tycktes ha väckt hans misstänksamhet. Han stannade ofta, såg sig om och lyssnade eller luktade på vattensamlingarna under trädrötterna; varje nytt ljud hejdade ho-

nom, hans huvud hängde långt ned och hans öron stodo upprätt.

Flera gånger såg Muskwa skugglika föremål sväva genom dunklet. Det var de stora grå ugglorna, som bli snövita på vintern. Och en gång, när det var nästan mörkt, råkade de på en kvickögd, smidig varelse med arg uppsyn, skuttande undan som en boll vid åsynen av Tyr. Det var en lo.

Det var ännu inte riktigt mörkt, när Tyr trädde ut i en glänta, och Muskwa befann sig först på stranden av en ström och därnäst tätt intill en stor göl. Luften var mättad med lukten och värmen av ett nytt slags varelser. Det var inte fisk, och ändå tycktes det komma från gölen, i vars mitt syntes tre eller fyra cirkelrunda anhopningar, som sågo ut som stora högar av grenar, betäckta med ett slags rappning av lera.

När helst Tyr kom till denna ända av dalen, gjorde han alltid ett besök hos bäverkolonien och tog sig då och då en fet ung bäver till aftonmåltid eller frukost. I kväll var han inte hungrig, och han hade bråttom. Icke desto mindre stod han några minuter i skuggan in-

vid gölen. Bävrarna hade redan börjat sitt nattarbete. Muskwa förstod snart betydelsen av de skimrande strimmor som hastigt lupo över vattenytan. Vid ändpunkten av var och en av dem syntes alltid ett mörkt, platt huvud, och nu såg han att flertalet av dessa strimmor började vid bortre sidan av gölen och gingo rakt fram till en lång, låg mur, som stängde av vattnet en hundra alnar längre österut.

Denna mur var ny för Tyr, och på grund av sin tidigare kännedom om bävrarnas vanor förstod han att hans byggande vänner — som han icke brukade äta upp annat än tillfälligtvis — höllo på att utvidga sitt område genom att bygga en ny damm. Medan de sågo på, sköto två feta arbetare ut en fyra fot lång trädstam i gölen med ett väldigt plask, och en av dem började navigera den hän emot byggnadsplatsen, medan hans kamrat återvände till ett annat arbete. Litet senare brakade det i skogen på andra sidan gölen, där en annan arbetare hade lyckats fälla ett träd. Då satte Tyr sig i rörelse mot dammen.

I samma ögonblick ljöd en förskräcklig smäll utifrån mitten av gölen, följd av ett våldsamt

plaskande. En gammal bäver hade sett Tyr och med flatsidan av sin breda svans slagit ett varningsslag på vattenytan, vilket sprängde tystnaden likt ett bösskott. Med detsamma blev det ett plaskande och dykande på alla håll, och i nästa ögonblick bubblade hela gölen, då ett tjog arbetare, som avbrutits i sitt arbete, skrämda döko ned under vattenytan för att sätta sig i säkerhet i sina befästningar av grenar och lera. Muskwa var så intresserad av denna allmänna uppståndelse, att han nästan glömde att följa Tyr.

Han hann upp honom vid dammen. Under några ögonblick besiktigade Tyr det nya byggnadsverket, och prövade därpå om det bar hans tyngd. Det var solitt, och på denna brygga, som tycktes enkom byggd för dem, gingo de över till den högre belägna stranden på andra sidan. Några hundra alnar längre bort träffade Tyr på en väl tilltrampad karibustig, som på en halvtimmes tid förde dem runt sjön till avloppsströmmen på nordsidan.

Varje ögonblick hoppades Muskwa att Tyr skulle stanna. Hans eftermiddagsvila hade icke tagit lamheten ur hans ben eller ömheten ur

hans späda fotsulor. Han hade fått nog och mer än nog av vandringar, och om han kunde ha inrättat sig efter sitt eget huvud, skulle han inte ha gått en mil till på en hel månad. Att gå hade inte varit så farligt, men för att kunna hålla jämna steg med Tyr måste han springa, likt en tultande fyraåring som med förtvivlans kraft hänger sig fast vid tummen på en stor karl, som går mycket fort. Muskwa hade inte ens en tumme att hålla i. Hans fotsulor voro som bölder, hans lilla nos var sårig av beröring med det knivskarpa träskgräset och hela hans lilla rygg värkte. Men alltjämt knogade han på, ända tills de igen kommo på en strandbädd av sand och grus, där det var lättare att gå.

Nu voro stjärnorna uppe, miljoner stjärnor, klara och lysande, och det var tydligt att Tyr hade bestämt sig för en »kuppatipsk pimootoo», eller »helnattsjobb», som en timmerflottare skulle ha kallat det. Det är omöjligt att säga, huru det skulle ha slutat för Muskwa, om inte åskans och regnets andar hade sammangaddat sig för att förskaffa honom den vila han behövde. Ungefärligen en timmes tid lyste stjärnorna ofördunklade, och Tyr gick på som en automat,

medan Muskwa kom efter, haltande på alla fyra fötterna.

Därpå hördes ett dovt mullrande i väster. Det blev starkare och starkare och närmade sig snabbt — rakt från den varma Stilla oceanen. Tyr blev orolig och vådrade mot det. Blåbleka blixtar började korsa varandra mot bakgrunden av en stor svart skymning, som stängde in dem likt en ridå. Stjärnorna började försvinna. En klagande vind strök över dem — och så kom regnet.

Tyr hade funnit en stor klippa som välvde sig inåt och kröp in under den, innan störtskuren började. Under flera minuters tid var det snarare skyfall än regn. Det var som om en del av Stilla oceanen tagits upp med en skopa och östs över dem, och under en halvtimmes tid var strömmen lik en uppsvälld flod.

Blixtarna och åskans brak förskräckte Muskwa. Han kunde se Tyr vid blixtarnas bländande flammor, och i nästa stund var det mörkt som i en säck; det tycktes honom som om bergens toppar ramlade ned i dalen, jorden darrade och skakade — och han kröp närmare och närmare intill Tyr, ända till dess han låg

mellan dennes framtassar, halvt begraven i den långa raggen på den stora grizzlybjörnens bröst. Tyr själv fäste inte mycket avseende vid dessa naturens bullersamma utbrott, utom såvitt det gällde att hålla sig torr. När han badade ville han att solen skulle skina och att det skulle finnas en trevlig varm klipphäll bredvid att sträcka ut sig på.

Länge efter första utbrottet fortsatte regnet att falla i milda skurar. Muskwa tyckte om det och under den skyddande klippan, hopkrupen tätt intill Tyr, kände han sig mycket behaglig till mods och föll i en välgörande sömn. Långa timmar igenom vakade Tyr ensam, slumrade då och då, men hindrades från verklig sömn av oron inom honom. Strax efter midnatt höll det upp att regna, men det var mycket mörkt, strömmen hade svämmat över sina bräddar, och Tyr stannade under klippan. Muskwa hade en härlig sömn.

Dagen hade grytt, när Tyr väckte honom genom att resa sig. Han följde grizzlybjörnen ut i det fria och kände sig obeskrivligt mycket bättre än i går kväll, ehuru hans fötter ännu voro ömma och hans kropp styv.

Tyr började åter följa strömfåran. Längs strömmen voro släta sträckor och många små ängsbitar, där mjukt gräs och rötter fanns i överflöd, och särskilt de böjliga långstjälkade liljor som Tyr tyckte om att äta. Men för en grizzlybjörn på tusen skålpund tar det många timmar, om inte hela dagen, att äta sig mätt på sina vegetariska godbitar sådana som dessa, och Tyr ansåg sig ej hava någon tid att förlora. Likt många tvåbenta älskare med benat hår älskade Tyr mycket eldigt, när han älskade alls, vilket han gjorde några dagar på hela året, och på dessa dagar hyste han en livsåskådning, så att han icke som vanligt levde för att äta utan för att leva, och därav kom det sig att Muskwa var nästan ihjälsvulten före nästa måltid.

Men äntligen fram på eftermiddagen kom Tyr till en göl, som han inte kunde gå förbi. Den var inte ett dussin fot i genomskärning, och den var alldeles full av foreller. Fiskarna hade inte förmått taga sig fram till sjön ovanför och hade dröjt för länge efter flodtiden för att hinna ned till Babines och Skeenas djupare vatten. De hade tagit sin tillflykt till denna

göl, vilken nu visade sig vara en fälla för dem. Vid ena ändan var vattnet två fot djupt, vid den andra blott några tum. Sedan Tyr en stund övervägt dessa fakta, vadade han ut i den djupaste delen, och från strandbrädden ovanför såg Muskwa de skimrande fiskarna rusa till det grundare vattnet.

Tyr gick långsamt efter, och nu, när han stod på blott åtta tums djup, sökte de skrämda fiskarna en efter en att komma tillbaka till den djupare delen av gölen. Åter och åter slog Tyrs stora högra tass upp hela kaskader av vatten, och vid den första översköljningen rullade Muskwa omkull. Men med den kom en två skålpunds forell, vilken björnungen snabbt drog till sig och började äta.

Så upprörd hade emellertid gölen blivit av Tyrs mäktiga slag, att forellerna fullkomligt förlorat huvudet; knappt hade de kommit till ena ändan av den förrän de vände och störtade till andra sidan, och de höllo på därmed ända tills björnen hade kastat upp väl ett dussin fiskar på stranden.

Så upptagen var Muskwa av fisken och Tyr av fisket, att ingen av dem givit akt på en be-

sökare. Båda varseblevo honom ungefär på samma gång, och ännu fulla trettio sekunder stodo de och stirrade på honom, Tyr i gölen och björnungen över fisken, i det att häpnaden totalt berövade dem rörelseförmågan. Besökaren var en annan grizzlybjörn, vilken så lugnt som om han själv förrättat fisket b ö r j a d e ä t a d e n f i s k T y r k a s t a t u p p p å s t r a n d e n ! En värre förolämpning, en dödligare utmaning kan inte tänkas inom björnvärlden. Det förstod till och med Muskwa, och han såg förväntansfullt på Tyr. Det skulle bli en ny tvekamp, och han slickade sina små läppar i vällustig grym förväntan.

Tyr steg långsamt upp ur gölen, och på strandbrädden stod han stilla igen, och de båda grizzlybjörnarna sågo på varandra, medan den nykomne mumsade en fisk. Ingendera brummade. Muskwa kunde inte se några tecken till fientligheter, och till hans växande förvåning började Tyr äta fisk blott tre fot från inkräktaren!

Kanske människan är den ädlaste av alla Guds skapade varelser, men när det gäller vördnad för ålderdomen är hon föga bättre och ofta

till och med icke ens så god som en grizzlybjörn, ty Tyr ville inte ta maten från en gammal björn, inte driva en gammal björn från sin egen mat, vilket är mer än man kan säga om somliga människor. Och besökaren var en gammal björn, och därtill en sjuk björn. Han var nästan lika hög som Tyr, men han var så gammal att han var blott hälften så bred över bröstet, och hans hals och huvud voro karikatyrartat tunna.

Indianerna ha ett namn för honom; de kalla honom Kuyas Wapuck — björnen som är på väg att dö av ålder. De låta honom gå i fred; vita män döda honom; andra björnar tolerera honom och låta honom äta deras mat, om han träffar på den. Och denna gamla björn var uthungrad. Han hade tappat klorna, hans hår var tunt och här och där var skinnet bart, och han hade bara sina hårda röda gommar att tugga med. Om han levde till hösten skulle han gå i ide för sista gången; han skulle dö i idet. Kanske skulle till och med döden komma tidigare. I så fall skulle Kuyas Wapuck veta det i god tid, och krypa ned i någon dold grotta eller djup klyfta bland klipporna för att

utandas sin sista suck. Ty i hela Rocky Mountains hade, såvitt Bruce och Langdon visste, aldrig någon människa funnit kroppen eller skelettet av en grizzlybjörn, som dött en naturlig död.

Och den store, jagade Tyr, betäckt av sår och förföljd av människor, tycktes förstå att detta skulle bli den sista riktiga måltiden på jorden för Kuyas Wapuck, som var för gammal att fiska själv, för gammal att jaga, för gammal till och med att gräva ut de sprödа liljerötterna, och därför lät han honom äta till dess den sista fisken var uppäten, och gick därefter vidare, med Muskwa traskande i hälarna på sig.

XIII.

TYRS KÄRLEK.

Ännu två timmars tid måste Muskwa följa Tyr på denna tröttsamma vandring norrut. De hade gått fulla tjugu mil, sedan de lämnade fårstigen, och för den lilla svartbjörnsungen voro de som en resa jorden runt. Under vanliga förhållanden skulle han inte ha gått så långt från sin födelseplats förrän i sitt andra eller till och med tredje år. Icke en enda gång under denna hetsjakt genom dalen hade Tyr spillt någon tid på bergssluttningarna, utan hade sökt ut den bekvämaste vägen längs strömfåran.

Tre eller fyra mil nedom den göl, där de träffat den gamla björnen, lämnade han den och tog av rakt åt väster, och en stund senare

höllo de åter på att bestiga ett berg. De gingo en kvarts mil uppför en låg grön sluttning, vilken, till all lycka för Muskwas trötta ben, förde till en klyfta med alldeles slät botten, varigenom de utan mera ansträngande strapatser kommo ut på den andra dalens sluttningar. Detta var den dal i vilken Tyr dödat den svarta björnen tjugu mil längre söderut.

Från det ögonblick Tyr skådade ut över de norra gränserna av sitt område inträdde hos honom en förändring, för vilken Muskwa skulle ha uppsänt brinnande tacksägelser, om han kunnat tala. All brådska var med ett slag borta. Femton minuter stod han och såg ned i dalen och vädrade. Han steg långsamt nedför sluttningen, och när han kom till de gröna ängarna på dalens botten gick han i sicksack, rakt mot vinden, som kom från söder och väster. Den medförde icke den lukt han önskade — lukten av hans maka. Dock sade honom en instinkt, mer osviklig än förstånd, att hon var i närheten eller borde vara det.

Han tog icke möjligheten av sjukdom eller att jägarna kunde ha dödat henne med i räkningen. Det var från denna punkt han alltid

börjat sitt sökande efter henne, och förr eller senare hade han alltid funnit henne. Han kände hennes lukt. Och han korsade åter och åter dalbottnen, för att hon icke skulle kunna undgå honom.

När Tyr var förälskad var han mer eller mindre lik en människa, det vill säga han bar sig åt som en fåne. Ingenting annat betydde något. Hans vanor, så lagbundna som stjärnorna vid alla andra tider, förändrades fullkomligt. Han glömde till och med hungern, och pipharar och gofferråttor kunde vara alldeles trygga. Han var outtröttlig, han rusade omkring dag och natt för att söka sin utvalda. Det var naturligt att han under dessa upprörda stunder helt och hållet glömde Muskwa. Minst tio gånger före solnedgången gick han över strömmen, fram och åter, och den förtvivlade och nästan utpumpade björnungen vadade och sam och plumsade efter honom, till dess han var nära nog dränkt. Tionde eller tolfte gången gjorde Muskwa uppror och fortsatte på sin egen sida av strömmen; det dröjde inte heller länge, innan Tyr återvände.

Kort därefter, just när solen gick ned, in-

träffade det väntade. Den smula vind, som fanns, slog om till västlig, och från de västra sluttningarna en halv mil bort kom en lukt, som fick Tyr att vädra en minuts tid och därpå sätta av i den vägvinnande språngtakt, som är den oupphinnligaste av alla fyrfotadjurs gångarter.

Muskwa rullade efter honom som en boll, skuttande för brinnande livet, men förlorade terräng för varje skutt. Under denna halvmilslöpning skulle han blivit alldeles skild från grizzlybjörnen, om denne ej stannat vid randen av den första sluttningen för att orientera sig på nytt. Muskwa kunde se honom, när han rusade uppför sluttningen, och med ett jämmerskri som kom Tyr att vänta ett ögonblick, satte han efter honom på nytt.

Två eller trehundra alnar uppför bergssidan var en sänka, och i den befann sig den vackra grizzlybjörnshonan från andra sidan bergen, vädrande som Tyr hade gjort, och med henne en unge av förra årets kull. Tyr befann sig femtio alnar från henne, när han kom upp över sänkans rand. Han stannade och såg på henne och Iskwao såg på honom. Så började en ty-

pisk björnflört. All iver och brådska, all längtan efter henne tycktes ha lämnat Tyr, och om Iskwao varit ivrig och längtande, så visade hon sig nu fullkomligt likgiltig. Två eller tre minuter stod Tyr och såg sig om, och detta gav Muskwa tid att hinna fram och intaga sin plats bredvid honom i väntan på en ny strid. Som om Tyr vore tusen mil från hennes medvetande, vände Iskwao en flat sten och började söka efter maskar och myror, och för att icke giva henne efter i stoisk oberördhet, ryckte Tyr upp en munfull gräs och svalde det.

Iskwao tog ett steg eller två, och Tyr tog ett steg eller två, och alldeles som av en tillfällighet voro dessa steg riktade mot varandra. Muskwa var förbryllad, och den äldre björnungen var förbryllad, och de satte sig på bakfötterna som två hundar, den ene två gånger så stor som den andre, och undrade vad som skulle hända.

Det tog fem minuter för Tyr och Iskwao att minska avståndet mellan dem till fem fot, och därpå luktade de mycket ceremoniöst på varandras nosar. Just då slöt sig den ettårige björnungen till familjekretsen. Han var just lagom gammal att ha ett mycket långt namn,

ty indianerna kalla honom »Pipoonarkoos» — årsungen. Han kom dristigt fram till Tyr och sin mor. Först tycktes Tyr ej giva akt på honom, men därpå gjorde han med sin långa högra ram en plötslig sväng, som lyfte Pipoonarkoos högt upp från marken och sände honom i en båge två tredjedelar av vägen bort till Muskwa. Modern fäste sig icke vid denna behandling av hennes ättling, utan fortsatte att kärleksfullt lukta på Tyrs nos. Muskwa däremot trodde att detta var inledningen till en ny fruktansvärd tvekamp, och störtade med ett utmanande gny över Pipoonarkoos med hela sin kraft.

Pipoonarkoos var en morsgris. Det vill säga att han var en av de björnungar, som envisas att följa sina mödrar även över den andra sommaren i stället för att börja draga försorg om sig själva. Han hade diat till dess han var fem månader gammal och hans mor hade fortsatt att söka ut godbitar åt honom; han var fet och slät och mjuk; en riktig bergens Willie. Å andra sidan hade dessa få dagar satt verklig nerv i Muskwa, och fast han bara var en tredjedel så stor som Pipoonarkoos, hans föt-

ter voro små och hans rygg värkte, kom han över den andre som skjuten ur en kanon.

Pipoonarkoos, som ännu var dövad av slaget av Tyrs tass, gav till ett nödrop för att kalla sin mor till hjälp vid detta plötsliga överfall. Han hade aldrig varit i slagsmål förr, och han rullade över på rygg och sida, sparkande och klösande och skrikande, då Muskwas små nållika tänder åter och åter borrade sig in i hans håriga hud. Till sist fick Muskwa fast i hans nos och bet djupt, och detta tog alldeles gadden av Willie Pipoonarkoos, om där hade funnits någon, och medan Muskwa höll ursinnigt fast sitt tag, gav han ifrån sig en hel ström av tjut för att underrätta sin mor att han höll på att bli mördad. Men Iskwao gav inte det minsta akt på dem, utan fortsatte att nosa på Tyrs nos.

Slutligen lyckades Pipoonarkoos att frigöra sin blödande nos och skaka Muskwa av sig, tack vare sin överlägsna tyngd, och därpå tog han till flykten så fort han kunde. Muskwa galopperade tappert efter honom.

Två gånger galopperade de runt om sänkan, och trots sina kortare ben hade Muskwa blivit god etta under kapplöpningen, när Pipoonar-

koos, som just kastade en skrämd blick bakom sig, törnade mot en klippa och rullade över ända. I samma ögonblick var Muskwa på honom igen, och skulle hava fortsatt att bita och morra så länge han orkade, om han inte råkat få se Tyr och Iskwao långsamt försvinna över sänkans kant och nedåt sluttningen mot dalen.

Nästan ögonblickligen glömde han striden och stod blott och stirrade efter dem. Han var häpen över att se att Tyr i stället för att slita upp den andra björnen promenerade åstad med den. Pipoonarkoos reste sig också upp och såg efter dem, och så tittade Muskwa på Pipoonarkoos och Pipoonarkoos på Muskwa. Svartbjörnen slickade sig om munnen ett tag, liksom sliten mellan utsikten att knöla till Pipoonarkoos, och den mer bjudande plikten att följa Tyr. Den andre gav honom intet val. Med ett jämmerligt tjut satte han åstad efter sin mor.

Det blev jämna sinnesskakningar för de två björnungarna. Hela natten höllo sig Tyr och Iskwao för sig själva i pil- och kopaiwasnåren på dalbottnen. Tidigt på kvällen smög sig Pipoonarkoos åter till sin moder, och Tyr kastade ut honom mitt i strömfåran. Detta nya prov

på Tyrs misshag ingav Muskwa den övertygelsen att de stora björnarna inte ville ha något sällskap av björnungar just nu, och resultatet blev ett mycket fientligt och misstänksamt vapenstillestånd mellan honom och Pipoonarkoos, vilket räckte natten igenom. Tyr och Iskwao höllo sig mest stilla. De avlägsnade sig inte mer än ett par trehundra alnar från sluttningens rand under nattens lopp, vilket gav Muskwa rikt tillfälle att vila, men föga till riktig sömn, ty han var besluten att hålla nära kännning med Tyr.

* * *

Hela nästa dag höllo sig Tyr och Iskwao för sig själva i snåren, och tidigt på morgo-

nen började Muskwa ströva omkring och söka efter föda. Han tyckte om spätt gräs, men blev inte mycket mätt av det. Flera gånger såg han Pipoonarkoos gräva i den lösa jorden invid strömfåran, och slutligen drev han honom från ett halvgrävt hål och började undersöka det för egen räkning. Efter litet ytterligare grävande fann han en vit, knölig, späd rot, som han tyckte var det sötaste och mest välsmakande han någonsin ätit, inte ens fisk undantaget. Det var den första av alla de goda saker han efter hand skulle lära sig äta. Endast en annan sak gick upp däremot — hundtandsviolen. Vårblommor i överflöd frodades omkring honom, och han fortsatte att gräva, tills han blev öm i fötterna. Men han hade tillfredsställelsen att äta sig mätt.

Tyr blev åter orsak till en strid mellan Muskwa och Pipoonarkoos. Sent på aftonen lågo de båda björnarna sida vid sida i ett snår, när Tyr utan någon synbar orsak öppnade sitt stora gap och gav till ett dovt, utdraget, mullrande rytande, som lät ganska likt hans läte, när han sönderslet den stora svartbjörnen. Iskwao lyfte

huvudet och instämde, ehuru de båda voro högst godmodiga djur och för ögonblicket kände sig fullkomligt lyckliga. Varför förälskade björnar bruka uppstämma denna mordiska duett är en hemlighet som blott de själva skulle kunna förklara.

Det räckte blott en minut, men under denna minut trodde Muskwa, som låg utanför snåret, att den ärorika stund äntligen kommit, då Tyr skulle slå ihjäl Pipoonarkoos moder, och genast såg han sig om efter Pipoonarkoos. Olyckligtvis kom denne fram på andra sidan snåret just då, och Muskwa gav honom ingen tid till förklaringar. Han var på honom som en pil, och Pipoonarkoos tumlade omkull som en fet barnunge.

Under åtskilliga minuters tid betos och slogos och klöstes de, fast största delen av betten, slagen och klösningarna utfördes av Muskwa, medan Pipoonarkoos uttömde sin energi i att tjuta. Slutligen slapp han undan och tog åter till flykten; Muskwa förföljde honom ut och in i busksnåren ned till strömmen och tillbaka igen, halvvägs uppför sluttningen och ned igen, till

dess han var så trött att han lade sig flat på magen för att vila.

Just i det ögonblicket kom Tyr ut ur snåret, och han var ensam. För första gången sedan förra natten tycktes han lägga märke till Muskwa. Därpå vädrade han uppåt och nedåt dalen, och vände därpå om och rakt mot de fjärran bergssluttningar från vilka de kommit föregående afton. Muskwa var både belåten och förvånad. Han hade lust att gå in i snåret och morra åt den döde björnen, som måste finnas där inne, och rycka den i pälsen, och han ville också gärna avsluta slagsmålet med Pipoonarkoos, men efter ett eller ett par ögonblicks tvekan sprang han efter Tyr och började åter traska tätt i hälarna på honom.

Så slutade Tyrs kärleksmöte och Muskwas första strid, och de begåvo sig åter österut, för att möta den fruktansvärdaste fara för alla fyrfota djur som någonsin uppträtt bland bergen, en fara som var okänd, från vilken ingen undflykt fanns och som var laddad med död. Och om en liten stund kom Iskwao ut ur snåret och vädrade mot vinden liksom Tyr gjort;

därpå begav hon sig åstad i motsatt riktning, gick uppför sluttningen med Pipoonarkoos tätt efter sig, och fortsatte långsamt och stadigt rakt mot den nedgående solen.

XIV.

HUNDARNA KOMMA.

När Tyr kom till sluttningen, som ledde upp till klyftan mellan dalarna, tog han av åt söder, i riktning mot den aderton eller tjugu mil avlägsna trakt, där han dödade den svarta björnen. Muskwa trodde att han och Tyr nu hade för beständigt tagit avsked av Pipoonarkoos och hans moder. Men faktiskt hade Tyr blott smakat den första sötman av en björns smekmånad, och gick nu blott för att meditera och äta sig mätt på egen hand. Och ehuru Iskwao gått rakt västerut, tänkte hon icke gå hem.

Ett par dagar därefter skulle de, om intet mellankom, mötas på nytt och efter ytterligare

något dygn skiljas på nytt. Så skulle de hålla sin kärlekshandel i gång ett par veckor eller kanske en månad, till dess Iskwao blev kall och avvisande och gick hem på allvar för det här året, efter att ha givit Tyr en duktig örfil till sista avsked. Men alla planer kunna grusas, från människans till råttans och så även björnarnas. Genom den andra dalen nalkades ödet i snabbt lopp.

Första natten sedan de lämnat Iskwao och Pipoonarkoos vandrade den stora grizzlybjörnen och den lilla svartbjörnsungen utan vila under den stjärnklara himlen. Tyr sökte icke efter föda. Han klättrade uppför en brant sluttning och därpå ned i en sänka, där det fanns en mjuk grön äng med en massa hundtandsvioler med sina veka stänglar, två liljelika blad, klungor av fembladiga blommor och knöliga söta rötter. Här höll han på att gräva och äta hela natten.

Muskwa, som redan proppat sig med rötter, var inte hungrig, och som dagen, med undantag av slagsmål, varit en vilodag, fann han denna natt, med dess lysande stjärnor och sedan en strålande fullmåne, mycket behaglig.

Månen gick upp ungefär klockan tio, och det var den största och rödaste och vackraste måne Muskwa sett under sin korta tillvaro. Den steg över fjälltopparna som en skogseld och fyllde hela Rocky Mountains med sin underbara glans. Dalsänkan, med dess kanske tio hektar äng, var ljus som mitt på dagen. Den lilla sjön vid foten av berget glänste milt, och den smala ström, som tillförde den snövattnet från bergstopparna tusen fot högre upp, sköt ned i glittrande kaskader, som uppfångade månljuset likt ett regn av mattslipade diamanter.

Över ängen voro spridda små busksnår och några barrträd, liksom planterade i dekoreringssyfte, och på ena sidan fanns en grönskande sluttning av vid pass en tredjedels mils höjd; där uppe sov en hjord av bergfår, osedd av Muskwa och Tyr. Så vandrade Muskwa omkring, alltid i närheten av Tyr, genomforskande busksnåren, trädens mörka skuggor och sjöstranden.

Här fann han en fläck med mjuk dy, som var mycket välgörande för hans ömma fötter; han genomvadade den minst tjugu gånger under nattens lopp.

Ej heller när gryningen kom tyckte sig Tyr ha bråttom att lämna dalsänkan. Han fortsatte att vandra omkring på ängen och sjöstranden, då och då uppgrävande en rot eller ätande en munfull gräs, ända till solen gått upp. Muskwa, som frukosterade på violrötter, tyckte ej illa om detta. Det enda han inte kunde förstå, var varför ej Tyr gick ut i sjön och kastade upp foreller, ty han hade ännu ej lärt sig att det inte finns fisk i vilket vatten som helst. Till slut började han fiska själv och fick upp en svart hårdskalig vattenbagge, som knep honom i nosen med ett par pincettlika klor och avpressade honom ett jämmerskri.

Klockan var kanske tio och den soliga dalen lik en varm ugn för en tjockpälsad björn, då Tyr sökte sig uppåt klipporna i närheten av vattenfallet, till dess han fann ett ställe som var kyligt som en gammaldags källare. Det var en miniatyrgrotta, där skiffer och sandsten runt omkring voro mörka och fuktiga av snövattnets duggande, just en sådan plats som Tyr tyckte om på en julidag; men för Muskwa var den dyster och mörk och inte tusendedelen så trev-

lig som solskenet. Så att om en timme eller två lämnade han Tyr i sitt frigidarium och började treva sig nedför de slippriga klipporna.

En liten stund gick det bra, men därpå trampade han på en grönfärgad skifferhäll, över vilken en liten grund rännil av vatten rann. Det hade runnit så under århundraden, och hällen var slipad så blank som en äkta pärla och var slipprig som en såpad stång. Muskwas fötter slunto så hastigt, att han inte visste vad som hade hänt förrän han var på väg mot sjön hundra fot nedanför. Han rullade runt, plaskade i små bassänger och hoppade över små vattenfall som en gummiboll.

Han miste andan, han var förblindad av vatten och förskräckelse och fick ökad fart för var aln det bar ned. Han hade lyckats få fram några nödrop, när han slant ut, och dessa ådrogo sig Tyrs uppmärksamhet.

Sist kom en tvärbrant vägg av tio fots höjd, och ut över denna for Muskwa med en fart som slungade honom dubbelt så långt ut i sjön. Han sjönk med ett väldigt plaskande

och försvann. Längre och längre sjönk han; det var mörkt och kallt och kvävande, men det skyddspansar naturen begåvat honom med i form av fetma förde honom åter upp till ytan, och nu började han paddla med alla fyra fötterna. Det var hans första simtur, och när han äntligen lyckades praktisera sig upp på stranden var han genomvåt och utmattad.

Medan han ännu låg där flämtande och förskräckt kom Tyr ned från klipporna. Muskwas mor hade givit honom en ordentlig örfil, när han fick piggsvinstaggen i foten; hon hade örfilat upp honom för alla olyckshändelser han råkat ut för, emedan hon visste att örfilar äro en god medicin. Uppfostran meddelas åt björnungar huvudsakligen genom örfilar, och hon skulle ha givit honom en duktig sådan även nu. Men Tyr bara nosade på honom, såg att det inte var någon fara med honom, och började gräva upp en hundtandsviol.

Han hade inte slutat ännu, när han plötsligt hejdade sig. En halv minut stod han som en staty. Muskwa steg upp och ruskade

sig; så lyssnade han. Båda uppfångade ett ljud. Med en långsam, behagfull rörelse reste sig björnen till sin fulla höjd. Han såg mot norr, hans öron riktades framåt, det ryckte i de känsliga musklerna kring hans näsborrar. Han kunde inte lukta någonting, men han hörde någonting. Över de sluttningar han klättrat uppför nådde honom svagt ett ljud som var nytt för honom, som aldrig utgjort någon del av hans liv. Det var hundskall.

Två minuter satt Tyr på hasorna utan att röra en muskel i sin stora kropp, med undantag av skälvningen kring näsborrarna. Nere i denna dalsänka nådde honom ljudet blott med svårighet, och han föll hastigt åter ned på alla fyra och satte sig i rörelse mot den sydliga sluttningen, på vars höjd fårhjorden sovit under natten. Muskwa skyndade efter honom.

Hundra alnar uppåt sluttningen stannade Tyr och vände sig om. Åter satte han sig upp, och nu såg också Muskwa åt norr. Ett plötsligt vindkast förde hundskallet till dem tydligt och starkt. Blott en halv mil därifrån var Langdons

Airedalekoppel på spår. Deras upphetsade skall sade Bruce och Langdon, som kommo en kvarts mil efter, att de voro nära sitt byte. Och hundskallet satte Tyrs nerver i ännu starkare rörelse än deras. Åter sade honom instinkten att en ny fiende uppträtt i hans värld. Han var inte rädd. Men instinkten sade honom, att han skulle sätta sig i säkerhet, och han gick högre upp, tills han kom till en del av berget som var klippig och skrovlig, och där stannade han åter.

Denna gång dröjde han kvar. Vilken nu den hotande faran var, så kom den närmare med vindens snabbhet. De kunde höra den komma uppför den sluttning, som ledde till sänkan. Dess rand var nu ungefär i jämnhöjd med Tyrs ögon och som han såg dit kom kopplets ledare upp över kanten och tecknade sig ett ögonblick mot himlen. De andra följde på höjdkammen, blickande ned i dalen vid sina fötter och fnysande mot den tunga lukt, varmed den var fylld.

Under dessa trettio sekunder bevakade Tyr sina fiender utan att röra sig, medan ett

dovt och fruktansvärt mullrande sammandrog sig djupt nere i hans bröst. Icke förrän kopplet susade ned i dalen, åter givande full hals, fortsatte han sitt återtåg. Men det var inte flykt. Han var inte rädd. Han gick på, emedan det låg i hans natur att gå på. Han sökte inte farorna, han hade ingen önskan att försvara sin ställning i ängen och vid den lilla sjön. Det fanns andra ängar och andra sjöar, och han var inte stridslysten. Men han var stridsberedd. Han fortsatte att brumma hotfullt och en dov vrede steg inom honom.

Han fördjupade sig bland klipporna, följande en klippkant med Muskwa tätt i hälarna, han klättrade över en stor klippkam och sökte sig väg mellan block hälften så stora som hus. Men inte en enda gång gick han där Muskwa hade svårt att följa honom. En gång, när han från klippkanten svingade sig upp på ett utsprång av sandsten högre upp och fann att Muskwa inte kunde komma efter, kom han ned igen och tog en annan väg.

Hundarnas skall ljöd nu djupt nere i dalen.

Därpå började det hastigt stiga, liksom på vingar, och Tyr visste att kopplet kom uppför den gröna sluttningen. Han stannade åter, och denna gång förde vinden lukten till honom full och stark. Det var en lukt, som stålsatte varje muskel i hans stora kropp och kom vredeselden inom honom att brinna som en masugn. Med hundlukten kom också *människolukten*!

Han gick något fortare uppåt nu, och hundarnas jublande och obarmhärtiga skall tycktes knappast hundra alnar borta, när han kom fram till en liten öppen plats bland de vilt sönderbrutna klipporna. Bergssidan reste sig här som en tvärbrant klippvägg; på andra sidan var ett lika tvärbrant stup på omkring hundra fot, och rakt fram var vägen stängd med undantag av en rämna, icke bredare än Tyrs kropp, mellan bergväggen och ett stort klippstycke som fallit ned från bergets topp. Tyr ledde Muskwa fram till denna rämna och vände sig därpå om, så att Muskwa var *bakom honom*. Inför den fara som var nästan inpå dem skulle en björnmoder ha drivit Muskwa i säkerhet i någon spricka i klippväggen. Tyr

gjorde icke detta. Han gjorde front mot den annalkande faran och reste sig på bakbenen.

Tjugu fot därifrån svängde den väg han följt tvärt omkring ett klippblock, och med ögon som nu voro röda och fruktansvärda, vaktade Tyr den fälla han berett. Kopplet kom, skällande för full hals. Femtio alnar före kröken sprungo de sida vid sida, och i nästa ögonblick susade den första in på den stridsplats Tyr utvalt åt sig. De andra kommo så tätt efter att de första kastades under dem, då de med en våldsam ansträngning sökte hejda sig.

Med ett rytande kastade sig Tyr in bland dem. Han gjorde en stor sväng med den väldiga högerarmen, och det tycktes Muskwa som om han samlade halva kopplet in under sin stora kropp. Med ett enda bett av sina mäktiga käkar knäckte han ryggen på den främsta hunden; den andra slet han huvudet av, så att luftröret stack ut som en repstump, därpå rullade han sig framåt, och innan de övriga hundarna hämtat sig från sin förskräckelse hade han givit en till ett slag som slungade honom över bråd-

djupets rand ned på klipporna hundra fot nedanför.

Allt detta hade hänt på en halv minut, och under den hade de återstående nio hundarna skingrats. Langdons Airedalare voro stridshundar. Det fanns icke en av dem som ej kommit ur stridbar stam, och Bruce och Metovsin hade tränat dem till dess man kunde hänga upp dem vid öronen utan att de gnällde. Deras tre kamraters tragiska öde skrämde dem icke mer än deras egen förföljelse skrämt Tyr.

Snabba som blixten samlade de sig åter kring björnen, tagande fäste med frambenen, färdiga att kasta sig åt sidan eller baklänges för att undvika plötsliga utfall och skällande med detta snabba ursinniga gläfs, som säger jägaren att bytet är upphunnet. Detta var deras åliggande — att reta och plåga, fördröja flykten, hejda bytet åter och åter, till dess deras herrar hunno fram för att fullborda dråpet. Det är en lojal och spännande sport för björnar och hundar; det är mannen med bössan, som gör dess avslutning till ett mord.

Men om hundarna hade sina knep, så hade

Tyr sina. Efter tre eller fyra fåfänga utfall, som Airedalarna undgingo genom sin större snabbhet, drog han sig baklänges mot den stora klippan, bredvid vilken Muskwa krupit ihop, och hundarna följde efter honom. Deras växande skall och Tyrs synbara oförmåga att driva bort dem eller slita sönder dem, skrämde Muskwa mer och mer, och plötsligt gjorde han helt om och störtade in i en spricka i klippan bakom honom. Tyr fortsatte att backa till dess hans stora höfter rörde vid stenen. Därpå vände han på huvudet och såg efter Muskwa. Det syntes inte ett hår av honom. Två gånger vände han på huvudet, men när han såg att Muskwa var borta fortsatte han sin reträtt till dess han blockerade den trånga passage, som var hans återtågsväg. Hundarna skällde nu som vansinniga. Fradgan flöt ur deras munnar, ryggarnas hårkammar stodo upp som borstar och deras huggtänder voro blottade ned till tandköttet.

Närmare och närmare honom kommo de, utmanande honom att stanna, angripa dem, taga dem om han kunde — och i sin upphetsning lämnade de tio alnar öppet rum bakom sig.

Tyr mätte det med blicken, som han mätt avståndet till den unge kaributjuren ett par dagar förut, och därpå kastade han sig utan så mycket som en varnande brumning över sina fiender med en plötslighet, som drev dem bort i vild flykt. Tyr stannade inte; han förföljde dem. Vid klipputsprånget var stigen blott fem fot bred, och Tyr hade tagit detta så väl som avståndet med i räkningen. Han grep den sista hunden, drog honom till sig med tassen, och medan han sönderslet Airedalaren uppgav denne ett genomträngande dödsskri, vilket hördes av Bruce och Langdon, där de flämtande och andfådda skyndade uppför sluttningen från dalsänkan.

Tyr lade sig på magen på stigens trånga punkt, och medan kopplet brast ut i skall på nytt fortsatte han att sönderriva sitt offer, till dess klippan var betäckt med blod och hår och inälvor. Därpå steg han upp och såg sig åter om efter Muskwa. Björnungen låg hopkrupen som en skälvande boll två fot djupt ned i sprickan. Kanske trodde Tyr att han gått upp bland bergen, ty han drog sig nu tillbaka utan vidare tidsförlust. Bruce och Langdon svettades,

och deras lukt nådde honom med vinden starkt och tydligt.

Under tio minuters tid ägnade Tyr icke någon uppmärksamhet åt de åtta hundarna som gläfste i hälarna på honom, utom att han stannade då och då och såg sig om. Då han fortsatte att draga sig tillbaka blevo Airedalarna djärvare, till dess slutligen en sprang fram och begrov sina tänder i björnens bakben. Detta uträttade vad deras skällande icke förmått.

Med ett nytt rytande vände Tyr och förföljde kopplet femtio alnar tillbaka, och därmed förlorade han fem dyrbara minuter, innan han åter vände om och fortsatte sin väg upp emot bergstoppen. Hade vindriktningen varit en annan, skulle kopplet ha triumferat, men varje gång Langdon och Bruce vunno terräng, varnade vinden Tyr genom att föra till honom lukten från deras svettiga kroppar. Och björnen iakttog noga att få vinden från det rätta hållet. Han kunde ha uppnått bergstoppen lättare och fortare på en annan väg, men då hade han fått vinden för långt under sig. Så länge han hade känning med vinden, var han säker, såvida ej

jägarna gjorde en ansträngning att överlista honom genom att taga av och avskära hans återtågsväg. Han behövde en halvtimme för att uppnå den översta klippavsatsen, där han måste överge betäckningen och blottställa sig under de sista tvåhundra alnarna uppför skifferhällarna till fjälltoppen.

Vid denna punkt satte han plötsligt en fart som lämnade hundarna tretton eller fjorton fot bakom honom. Två eller tre minuters tid kunde man tydligt se honom på klippytan, och under den sista tecknade han sig skarpt och klart mot det vita snötäcket, utan en råmna eller klyfta att dölja honom för blickarna nedifrån. Bruce och Langdon sågo honom på femhundra alnars avstånd och började skjuta. Tätt över sitt huvud hörde Tyr den underliga skarpa visslingen av det första skottet; det andra rev upp snön fem alnar framför honom, och han gjorde en skarp sväng åt höger. Därmed bjöd han bredsidan åt skyttarna. Han hörde ett tredje skott — det var allt.

Medan genljuden ännu rullade mellan klippor och branter, gav någonting honom ett förskräckligt slag på skallen fem tum bakom och

över högra örat. Det var som om ett klubbslag från himlen fallit på honom och han föll som ett träblock. Det var ett kantskott; det vållade knappast någon blodförlust, men det bedövade honom, som en människa bedövas av ett slag under hakan. Innan han kunde resa sig upp voro hundarna över honom, huggande in i hans hals och nacke och kropp. Med ett rytande sprang han upp och skakade dem av sig.

Han utdelade vilda slag, och Langdon och Bruce kunde höra hans vrål, där de stodo med fingrarna på trycket, väntande att hundarna skulle draga sig tillbaka så mycket att de kunde avfyra dödsskottet. Aln för aln arbetade sig Tyr uppåt, morrande åt och trotsande det rasande kopplet, trotsande människolukten, den sällsamma åskan, den brännande blixten, ja, döden själv, och femhundra alnar längre ned var Langdon ursinnig över hundarna, som hängde så tätt vid björnen att han ej kunde skjuta. Upp till själva synranden skyddades Tyr av det blodtörstiga kopplet. Han försvann över fjälltoppen. Hundarna följde efter honom. Och nu blev skallet svagare och svagare, medan den

stora grizzlybjörnen hastigt ledde dem bort från människans hotande närhet, i en lång och spännande kapplöpning, från vilken mer än en av dem var dömd att icke återkomma.

XV.

FÅNGSTEN.

I sitt gömsle hörde Muskwa de sista ljuden av striden på klippvägen. Sprickan var V-formig, och han hade pressat sig så djupt ned i den han kunde. Han såg Tyr passera öppningen av hans tillflykt, sedan han dödat den fjärde hunden, han hörde huru hans klor slogo klick, klick, klick mot klipporna, då han fortsatte sin väg uppåt, och till sist visste han att han var borta och att hans fiender följt honom; men ännu vågade han sig inte ut.

Dessa besynnerliga förföljare som kommit upp ur dalen hade fyllt honom med den dödligaste förskräckelse. Han hade inte varit rädd för Pipoonarkoos; inte ens den stora svarta björnen som Tyr dödat hade förfärat honom

så som dessa främlingar med sina röda läppar och vita huggtänder. Alltså stannade han i sin ränna, nedkrupen så långt han kunde komma, liksom en vaddtuss, inskjuten i loppet på en bössa.

Han kunde ännu höra hundarnas skall, när andra och närmare ljud väckte hans uppmärksamhet. Langdon och Bruce kommo rusande fram om klipputsprånget; de stannade vid åsynen av de döda hundarna, och Langdon gav till ett rop av fasa. De voro icke mer än tjugu fot från Muskwa.

För första gången hörde han människoröster; för första gången fyllde den svettiga människokroppens lukt hans näsborrar, och han vågade knappast andas i sin nya förskräckelse. Därpå stod en av jägarna rakt framför springan, i vilken han var dold, och han såg sin första människa. Ett ögonblick efteråt voro även de borta.

Litet senare hörde han skotten. Därefter ljöd hundskallet allt avlägsnare, till dess han slutligen inte hörde det alls. Det var omkring klockan tre — bergens siestatimme — och mycket stilla. En lång stund rörde Muskwa sig icke,

han lyssnade. Men han hörde ingenting. En ny fruktan steg upp inom honom — att förlora Tyr, och för varje andetag han tog hoppades han att Tyr skulle komma tillbaka.

En timmes tid satt han inkrupen i sitt gömställe. Då hörde han: tjip, tjip, tjip, och en liten randig klipphare kom ut på klippavsatsen, där Muskwa kunde se honom, och började försiktigt undersöka en av de dödade Airedalarna. Detta gav Muskwa mod. Han satte upp öronen en smula och gnydde sakta, liksom för att bedja om erkännande och vänskap av den lilla varelse, som var honom nära i denna förskräckliga stund av ensamhet och fruktan. Tum för tum kravlade han sig fram ur sitt gömställe. Till sist var hans lilla runda lurviga huvud ute, och han såg sig om. Vägen var fri, och han närmade sig klippharen. Med ett skarpt smattrande störtade den randiga pysslingen in i sin egen tillflyktsort, och Muskwa var åter ensam. Några ögonblick stod han obeslutsam och vädrade i luften, som var fylld med lukten av blod, människor och Tyr; därpå gav han sig i väg uppåt bergen.

I den riktningen visste han att Tyr hade gått, och om lille Muskwa ägde en själ, var den nu uppfylld av en enda längtan: att återfinna sin store vän och beskyddare. Även fruktan för hundar och människor, som hittills för honom varit okända storheter, trängdes i skuggan av fruktan att ha förlorat Tyr. Han behövde inte sina ögon för att kunna följa spåret; det var varmt under hans nos, och han skyndade i sicksack uppför berget så fort hans ben ville bära honom. På somliga ställen var det mycket svårt att taga sig fram med så korta ben, men han strävade tappert och förhoppningsfullt på, uppmuntrad av den färska lukten av Tyr.

Det tog honom en timme, innan han nådde fram till den nakna skifferväggen, som räckte upp till snöbältet och synranden, och klockan var fyra, när han började på dessa sista trehundra alnar, som skilde honom från fjällets topp. Där uppe trodde han att han skulle finna Tyr. Men han var rädd, och fortsatte att gnälla sakta för sig själv, medan han tappert högg sina små klor i skiffern.

Han såg inte mera upp mot toppen, sedan han

satt sig i rörelse, ty då hade han måst stanna och vända sig på sidan, emedan sluttningen var så brant. Och därför såg han inte Langdon och Bruce, som kommo över höjdkammen, när han var halvvägs uppe, och han kunde inte lukta dem, ty vinden blåste uppåt i stället för nedåt. Omedveten om deras närvaro kom han upp till snöbältet; han luktade glad på Tyrs stora fotspår och följde dem. Och ovanför honom väntade Bruce och Langdon, nedhukade, med bössorna på marken och var och en av dem med sin tjocka, avtagna flanellskjorta till reds i handen. När Muskwa inte var fullt tjugu alnar från dem störtade de över honom som ur ett bakhåll.

Inte förrän Bruce var på honom hämtade Muskwa sig tillräckligt att röra sig. Han såg och insåg faran på en femtedels sekund, och då Bruce kastade sig framstupa med skjortan utbredd som ett nät, störtade Muskwa åt sidan. Sprattlande på magen, sopade Bruce ihop en skjorta full av snö och tryckte den till sitt bröst i den ögonblickliga tron att han hade björnungen, och i samma ögonblick stupade den framstörtande Langdon över vännens långa

ben och beskrev en kullerbytta nedåt den snöbetäckta sluttningen.

Under tiden skuttade Muskwa nedför berget så fort hans korta ben ville bära honom. I nästa ögonblick var Bruce efter honom och Langdon kom tio fot bakom denne. Plötsligt gjorde Muskwa en skarp vändning, och den fart med vilken Bruce kom, förde honom trettio eller fyrtio fot förbi björnungen, innan den smidige bergsbon hejdade sig genom att böja sig dubbel som en pennkniv och hugga i den mjuka skiffern med tår, händer och armbågar och till och med skuldror.

Langdon hade vänt och var tätt inpå Muskwa; han kastade sig ned med utbredd skjorta, just som björnungen gjorde en ny vändning, reste sig med skrubbat ansikte och spottade ut en munfull grus och skiffer. Olyckligtvis för Muskwa förde hans andra vändning honom rakt emot Bruce och innan han hann vända på nytt var han inhöljd i ett plötsligt, kvävande mörker, medan ett fientligt och triumferande tjut ekade över honom.

— Jag fick honom! skrek Bruce.

Inne i skjortan klöste och bet och morrade

Muskwa, och Bruce hade alla händer fulla, till dess Langdon kom springande med den andra skjortan. Snart var Muskwa insnörad som ett indianskt lindebarn. Hans kropp och ben voro så hårt fastbundna, att han inte kunde röra dem. Hans huvud var obetäckt; det var den enda del av honom som syntes och som han kunde röra, och det såg så runt och förskräckt och lustigt ut, att Langdon och Bruce för ett par minuter glömde dagens missräkningar och förluster och skrattade till dess tårarna kommo. Därpå satte Langdon sig på ena sidan av honom och Bruce på den andra, och de fyllde sina pipor och tände dem. Muskwa kunde inte ens sparka fram en protest.

— Jo, vi är ett par sköna jägare, sade Langdon. Gå ut efter en grizzlybjörn och komma hem med den där!

Han såg på björnungen. Muskwa betraktade honom så allvarligt att Langdon ett ögonblick kände sig generad, och därpå tog ut pipan ur munnen och sträckte ut handen.

— Tusse, tusse, lilla tusse, jollrade han.

Muskwas små öron riktades framåt. Hans

klara ögon liknade glas, så stadigt stirrade de. Bruce grinade förväntansfullt, utan att Langdon såg det.

— Tussen vill inte bitas, nej då, snälla lilla tussen, vi ska inte göra tussen illa!

I nästa ögonblick ljöd ett vilt anskri ända upp till bergstoppen, då Muskwas nållika tänder borrade sig in i en av Langdons fingrar, och Bruces glädjetjut skulle kunna ha skrämt villebrådet på en mils avstånd.

— Den lilla satan! stönade Langdon; därpå skrattade han med Bruce, medan han sög på sitt sårade finger. Han är bussig, alldeles förb-t bussig, tillade han. Vi ska kalla honom Spitfire, Bruce. Det är sanning att jag har längtat efter att få tag i en björnunge, ända sedan jag först kom upp bland bergen, och jag skall ta den här med mig hem. Är han inte en liten rolig prisse?

Muskwa vände på huvudet, den enda del av honom som inte var orörlig som en mumie, och såg på Bruce. Langdon steg upp och såg mot fjälltoppen. Hans ansikte var hårt och beslutsamt.

— Fyra hundar, sade han, liksom han talade

för sig själv. Tre där nere och en där uppe. Han var tyst ett ögonblick, därpå sade han: Jag förstår det inte, Bruce. De ha inringat femtio björnar för oss, och inte förrän i dag har vi förlorat en enda hund.

Bruce höll på att binda en bockskinnsrem om livet på Muskwa, så att den bildade ett slags handtag, i vilket han kunde bära björnungen ungefär som ett ämbar vatten. Han reste sig upp, och Muskwa dinglade i ändan av remmen.

— Vi har träffat på en slagbjörn, sade han, och en köttdödande grizzlybjörn är det värsta djur på jorden både att slåss med och jaga. Hundarna kunna inte hålla honom, Jimmy, och om det inte snart mörknar, så blir det ingen kvar av hela högen. De lämna honom när det blir mörkt — om där är någon kvar. Den där gamle gynnaren har fått väderkorn på oss och du kan ge dig på att han vet, vad det var som slog omkull honom där uppe i snön. Nu kilar han undan, och det fort ändå. När vi ser honom härnäst är det tjugu mil härifrån.

Langdon gick upp och hämtade bössorna, och

när han kom tillbaka gick Bruce före nedför berget, bärande Muskwa i remmen. Ett par ögonblick stannade de på den blodiga klippavsatsen, där Tyr utöst sin hämnd på sina plågoandar. Langdon böjde sig över den hund björnen slitit huvudet av.

— Det här är Biscuit, sade han, och vi ansågo henne alltid för den enda fega av hela kopplet. De två andra är Jane och Tober, och gamle Fritz ligger uppe på toppen. Tre av de bästa hundar vi hade, Bruce!

Bruce såg ned över klippbranten — och pekade dit ned.

— Där ligger en till — bara sopad ned ifrån berget, utbrast han. Det är fem stycken, Jimmy!

Langdons händer voro hårt knutna, när han blickade ned i bråddjupet. Ett halvkvävt ljud arbetade sig fram ur hans strupe. Bruce förstod vad det betydde. De kunde se en svart fläck på hundens uppåtvända bröst, där nere hundra fot under dem. Bara en av kopplet hade ett sådant märke; det var Langdons favorit, som intagit en särskilt gynnad ställning i lågret.

— Det är Dixie, sade han. För första gången steg en vredesbölja inom honom, och hans ansikte var likblekt när han återtog sin väg. Nu har jag ett skäl till att fälla den där björnen, Bruce, tillade han. Vilda hästar kunna inte slita mig från de här bergen, förrän jag har dödat honom. Jag skall stanna här ända till vintern, om det behövs. Jag svär att jag skall döda honom, om han inte flyr härifrån.

— Det gör han inte, sade Bruce bestämt, då han åter gick nedåt stigen med Muskwa.

Ända tills nu hade Muskwa varit paralyserad till underkastelse under vad som måste förefalla honom som en ytterligt hopplös belägenhet. Han hade spänt varje muskel i sin kropp för att kunna röra ett ben eller en tass, men han var så väl insnörad som någonsin en Ramses varit. Men nu gick det småningom upp för honom att när han dinglade fram och tillbaka slog hans ansikte ofta emot hans fiendes ben, och han kunde alltjämt nyttja sina tänder. Han väntade på ett lägligt tillfälle, och det kom när Bruce tog ett långt steg ned från en klippa, varvid Muskwas kropp ett ögon-

blick vilade på denna. Då bet Muskwa blixtsnabbt till.

Det var ett präktigt, djupt bett, och om Langdons skrik hade brutit tystnaden på minst en mils omkrets, så gick Bruces utanpå med minst en halv. Det var det vildaste, mest skräckinjagande ljud Muskwa någonsin hört — ännu förskräckligare än hundskallet, och det skrämde honom, så att han släppte tag med detsamma. Men därpå fick han anledning att förvånas. Dessa underliga tvåfotingar gjorde intet försök att hämnas. Den som han bitit hoppade upp och ned på en fot på ett mycket otrevligt sätt under en minuts tid, medan den andre satte sig på en sten och vaggade fram och tillbaka med händerna på magen, och åstadkom med öppen mun ett besynnerligt och bullersamt ljud.

Så upphörde hoppandet och likaså det besynnerliga ljudet, som för Muskwa inte hade den minsta innebörd av munterhet. Men det inpräglade hos honom att dessa groteska monster antingen inte *vågade* slåss med honom, eller också voro mycket fredliga och inte hade någon avsikt att göra honom illa. Men de voro därefter försiktigare, och så snart de hunnit ned

i dalen buro de honom mellan sig, upphängd på en bössa.

Det var nästan mörkt, då de kommo till en kopaiwadunge, där en eld glödde. Det var den första eld Muskwa sett. Likaledes såg han för första gången hästar — hemska odjur, större än till och med Tyr. En tredje människa — indianen Metovsin — kom ut och mötte jägarna, och Muskwa fann sig överlämnad åt denna varelse. Han lades på sidan med eldskenet rakt i ögonen, och medan en av hans tillfångatagare höll honom i öronen, så hårt att det gjorde ont, fäste en annan ett tjuder som ett halsband om hans hals. I ringen på detta tjuder trädades ett starkt rep, som därpå fastbands vid ett träd.

Under detta förfarande morrade och bet Muskwa omkring sig så mycket han kunde. I nästa ögonblick var han fri från skjortorna och tumlade omkring på fyra snubbliga ben som för tillfället mist all förmåga av flykt, medan han blottade sina små huggtänder och morrade så vilt och vredgat han kunde.

Till hans ytterligare förvåning hade detta alls

ingen annan verkan på hans underliga sällskap än att de alla tre, även indianen, öppnade sina munnar och gåvo ifrån sig det bullersamma och obegripliga läte han redan hört från en av dem, när han bet den andre i benet uppe i berget. Allt detta var förskräckligt förbryllande för Muskwa.

XVI.

MUSKWA CIVILISERAS.

Till Muskwas stora lättnad vände sig de tre männen snart ifrån honom och började syssla kring elden. Nu hade han ett tillfälle att undkomma, och han ryckte och slet i repstumpen tills han var nästan halvkvävd. Till sist uppgav han det i förtvivlan, kröp ihop vid foten av trädet och började se sig om i lägret. Han befann sig blott tretton fot från elden. Bruce tvättade sina händer i en skål, Langdon torkade sig i ansiktet med en handduk. Bredvid elden knäböjde Metovsin, och från den stora svarta gryta han höll över kolen kom ett fräsande av fet karibustek, jämte den angenämaste lukt Muskwa någonsin påträffat.

Luften omkring honom var full med lukten

av goda saker. När Langdon torkat sig, öppnade han en flaska med någonting. Det var söt kondenserad mjölk. Han hällde upp den vita vätskan i en skål och kom emot Muskwa med den. Björnungen hade fåfängt försökt att fly, ända tills hans hals var öm; nu klättrade han upp i trädet.

Han klättrade så fort att Langdon blev förvånad, och han väste och spottade åt honom, då mjölkskålen ställdes så nära att det såg ut som om han skulle falla ned i den, när han kom ned ur trädet. Men han stannade så högt uppe repet räckte, och under en lång stund gåvo jägarna ej mera akt på honom. Han kunde se dem äta och höra dem tala, medan de planlade ett nytt fälttåg mot Tyr.

— Vi får lov att hitta på någon krigslist efter vad som hände i dag, förklarade Bruce. Det duger inte att spåra honom längre, Jimmy. Vi skulle kunna hålla på till domedag, och han skulle alltid veta var vi voro. — Han tystnade för ett ögonblick och lyssnade. — Det är löjligt att inte hundarna komma, sade han. Jag undrar —

Han såg på Langdon.

— Omöjligt! utbrast denne, då han läste kamratens mening i hans blick. Bruce, du kan inte mena att den där björnen skulle kunna döda dem alla?

— Jag har jagat bra många grizzlybjörnar, svarade bergsbon lugnt, men aldrig någon så slipad som denne. Jimmy, han lockade hundarna i en fälla där uppe på klippavsatsen, och han narrade också den hunden, han dödade uppe på toppen. Han skulle vara i stånd att få dem allesammans in i en vrå, och om det hände —

Han ryckte betydelsefullt på axlarna. Langdon lyssnade åter.

— Om det fanns någon i livet vid mörkningen, skulle de snart vara här, sade han. Jag är bra ledsen nu — ledsen att vi inte lämnade hundarna hemma.

Bruce skrattade en smula bittert.

— Det är krigslyckan, Jimmy. Man jagar inte grizzlybjörnar med ett koppel lapphundar, och du kunde vänta att förlora några av de här förr eller senare. Vi har råkat på vår

överman, det är hela saken. Han har slagit oss.

— Slagit oss?

— Ja, jag menar i öppet spel, och vi gjorde ett misstag genom att alls begagna hundar. Är du så fast besluten att få den där björnen, att du vill försöka mitt sätt?

Langdon nickade.

— Vilket är då ditt sätt?

— Man får lämna åsido sina vanliga begrepp när man jagar grizzlybjörn, började Bruce, och i synnerhet när man råkar på en slagbjörn. Det kommer inte att finnas något ögonblick från nu och till dess han går i ide, som inte den här björnen får vinden från alla håll. Hur? Därför att han går i cirklar. Om det fanns snö på marken skulle jag slå vad med dig att vi skulle kunna spåra honom tillbaka två mil för var sjätte han går fram, så att han kan få väderkorn på vad helst som följer honom. Och han kommer att vara i rörelse om nätterna för det mesta, och ligga högt uppe bland klipporna om dagarna. Om du vill ha någon mera jakt, så är det två saker du kan göra, och den bästa

är att ge dig härifrån och söka upp någon annan björn.

— Det gör jag inte, Bruce. Vad skall jag göra för att få den här?

Bruce var tyst en stund innan han svarade.

— Nu har vi tämligen bra reda på hans område. Det börjar vid det första passet vi gingo igenom och slutar här nere, där vi kommer in i den här dalen. Det är omkring tjugufem mil. Han går inte upp i bergen väster om den här dalen, och inte i dem öster om den andra dalen, och det är alldeles säkert att han kommer att hålla på att gå i cirklar, så länge vi jagar honom. Nu går han säkert på andra sidan bergskedjan. Vi ska ligga stilla här några dagar. Sedan låter vi Metovsin gå genom den andra dalen med hundarna, om det finns några kvar, och vi går på samma gång söderut genom den här dalen. En av oss skall gå uppe på sluttningarna och den andre nere i dalen, och vi ska gå långsamt. Förstår du? Björnen kommer inte att lämna sitt område, och Metovsin kommer tämligen säkert att driva honom över till oss. Han

får göra den öppna jakten och vi ska ligga i bakhåll. Björnen kan inte komma förbi oss båda utan att någon av oss får skott på honom.

— Det låter bra, svarade Langdon, och jag har slagit mitt knä, så att jag behöver mycket väl sköta det ett par dagar.

Knappt hade han talat ut, förrän ett plötsligt rassel av tjuderkedjor och den förskräckta fnysningen av en betande häst kom dem båda att springa upp.

— Utim! viskade Metovsin, och hans mörka ansikte glödde i eldskenet.

— Ja, du har rätt — det är hundarna, sade Bruce och visslade sakta.

De hörde en rörelse bland buskarna bakom dem, och en sekund senare kommo två av hundarna fram i eldskenet. De slunko in, halvt krypande på magen, och när de sträckte ut sig framför jägarnas fötter följde en tredje och en fjärde efter. De påminde föga om det koppel som gått ut på morgonen. Sidorna voro infallna, ryggkammen flat, de voro utpumpade och visste att de förlorat slaget. Deras stridslust var borta, och de sågo ut som piskade

byrackor. En femte kom haltande fram ur mörkret med sårat framben. Huvud och hals på en av de andra voro färgade av blod, och hans ena öga var blint. Alla lågo de på magen som om de väntade bestraffning. »Vi har misslyckats», sade deras hållning; »vi äro slagna, och detta är allt som är kvar av oss.» Stumma stirrade Bruce och Langdon på dem. De lyssnade — väntade. Det kom inte flera — och de sågo på varandra.

— Två till har strukit med, sade Langdon.

Bruce tog fram hundkopplen. Uppe i sitt träd satt Muskwa och darrade över hela kroppen. På få alnars avstånd såg han åter hunden med de vita tänderna, vilken hade jagat Tyr och drivit honom själv in i klippspringan. För människorna var han icke längre så rädd. De hade inte gjort honom något vidare ont, och han hade hållit upp att darra och morra när någon av dem kom i närheten. Men hundarna voro odjur — de hade slagits med Tyr och de måste ha besegrat honom, efter han flytt.

Det träd vid vilket Muskwa var bunden var

knappast mer än en telning, och han satt i en grenklyka fem fot över marken, när Metovsin ledde en av hundarna förbi. Airedalaren såg honom och gjorde ett plötsligt språng, som ryckte kopplet ur indianens hand. Han hoppade nästan ända upp till Muskwa, och han skulle just göra ett nytt språng, när Langdon sprang fram med ett barskt tillrop, fick fatt hunden i halsbandet och gav honom ett duktigt slag med ändan av kopplet, varpå han ledde bort honom.

Denna handling förbryllade Muskwa mer än något annat. Människan hade räddat honom. Hon hade slagit odjuret med den röda munnen och de vita tänderna, och nu leddes alla dessa odjur bort vid rep. När Langdon kom tillbaka stannade han vid Muskwas träd och talade med honom. Muskwa tillät att hans hand närmade sig intill sex tum, och bet inte efter den. Därpå genomfor honom en plötslig och underlig skälvning. Medan han vände huvudet bort, var Langdon djärv nog att lägga handen på hans lilla lurviga rygg. Och beröringen gjorde inte ont! Hans mor hade aldrig lagt tassen på honom så milt och sakta.

Ett halvt dussin gånger vidrörde Langdon honom under de följande tio minuterna. De första tre eller fyra gånger blottade Muskwa två rader skinande tänder, men gav intet ljud ifrån sig. Småningom upphörde han även att visa tänderna.

Langdon lämnade honom och återvände strax efteråt med en bit rått karibukött. Muskwa kunde lukta det men ryggade tillbaka från det, och till sist lade Langdon det bredvid mjölkskålen nedanför trädet, och återvände till Bruce, som satt och rökte.

— Om två dagar skall han äta ur handen på mig, sade han.

Snart blev det tyst och stilla i lägret. Langdon, Bruce och indianen svepte in sig i sina filtar och sovo kort därpå. Elden brann mattare och mattare; snart fanns det blott en enda kolnande brand. En uggla skrek litet längre in i skogen. Sorlet från dalen och bergen fyllde den fridfulla natten; stjärnorna brunno klarare. Långt borta hörde Muskwa en klippa som rullade utför en bergssida. Nu fanns det ingenting att vara rädd för; allting var stilla och sov utom

han själv, och mycket försiktigt började han krypa nedför trädet.

Han nådde marken, släppte sitt tag och tumlade till hälften ned i skålen med kondenserad mjölk, så att en del av denna sköljde över hans ansikte. Ofrivilligt stack han ut tungan och slickade läpparna, och det söta tjocka ämne han fick in uppfyllde honom med plötslig och alldeles oväntad glädje. En kvarts timme satt han och slickade sig själv. Och då hemligheten av denna härliga ambrosia nu gått upp för honom, fästes hans små klara ögon därefter försiktigt på tennskålen. Han närmade sig den med berömvärd försiktighet, gick omkring den först på ena hållet och så på det andra, med varje muskel i kroppen redo för ett snabbt språng bakåt, om den skulle hoppa på honom. Till sist rörde hans nos vid det ljuvliga tjocka födoämnet i skålen, och han såg inte åter upp förrän sista droppen var förtärd.

Den kondenserade mjölken blev den viktigaste faktorn för Muskwas civiliserande. Det var den felande länken, som sammanband vissa ting i hans livliga lilla hjärna. Han visste att

samma hand som berört honom så milt också hade satt denna sällsamma och underbara måltid vid foten av hans träd, och denna hand hade också erbjudit honom kött. Han åt inte köttet, men han slickade skålen inuti till dess den lyste som en spegel i stjärnljuset.

Trots mjölken var han ännu full av längtan att rymma sin väg, ehuru hans ansträngningar ej voro så vilda och spasmodiska som i början. Erfarenheten hade lärt honom att det inte tjänade till något att rycka och draga i repet, och nu började han tugga på det. Om han gnagt på ett och samma ställe, skulle han ha varit fri före morgonen, men när han blev trött i käkarna vilade han, och återtog därpå sitt arbete på ett nytt ställe av repet. Vid midnatt voro hans käkar ömma, och han uppgav försöket helt och hållet. Tryckt tätt intill trädet, redo att klättra upp i det vid första tecken till fara, inväntade han morgonen. Han sov inte en blund. Ehuru han var mindre rädd än han först varit, kände han sig förskräckligt ensam. Han saknade Tyr, och han gnällde så sakta att männen på några alnars

avstånd ej skulle ha hört honom om de varit vakna. Om Pipoonarkoos kommit till lägret, skulle han ha välkomnat honom med glädje.

* *
*

Morgonen kom, och Metovsin var den förste att kasta filtarna av sig. Han gjorde upp eld, och detta väckte Bruce och Langdon. Den senare gjorde Muskwa en visit, när han klätt sig, och när han såg skålen renslickad, visade han sitt nöje därmed genom att påkalla de andras uppmärksamhet för saken. Muskwa hade klättrat upp till klykan i trädet, och även nu tolererade han den smekande beröringen av Langdons hand.

Därpå tog Langdon fram en ny flaska ur en korg och öppnade den alldeles nedanför Musk-

wa, så att han kunde se dess krämfärgade innehåll flyta ned i skålen. Han höll upp skålen till honom, så att mjölken rörde vid hans nos, och Muskwa kunde för sitt liv inte hålla tungan kvar i munnen. Innan fem minuter åt han ur skålen i Langdons hand. Men när Bruce kom fram för att se på blottade björnungen tänderna och morrade.

— Björnar bli bättre husdjur än hundar, bekräftade Bruce något senare, då de åto frukost. Om några dagar kommer han att följa dig som en valp, Jimmy.

— Jag är riktigt förtjust i den lille prissen redan, svarade Langdon. Vad var det du berättade om Jamesons björnar, Bruce?

— Jameson bodde uppe i Kootenaydistriktet, sade Bruce. En riktig eremit, skulle du visst ha sagt. Han kom bara två eller tre gånger om året ned från berget för att köpa mat. Han tämjde grizzlybjörnar. Flera år hade han en som var lika stor som den vi jaga. Han hade fått honom som unge, och när jag såg honom vägde han en tusen skålpund och följde Jameson vart han gick, alldeles som en hund. Han gick till och med på jakt med honom, och

de sovo vid samma lägereld. Jameson var förtjust i björnar, och han dödade aldrig någon.

Langdon satt tyst. Efter ett ögonblick sade han:

— Och jag börjar också bli förtjust i dem, Bruce. Jag vet inte varför, men det är något hos björnar, som tvingar en att tycka om dem. Jag kommer inte att skjuta många till — kanske ingen, sedan vi har fått den här hunddödaren. Jag tror nästan att han kommer att bli min sista björn. — Plötsligt knöt han händerna och utbrast harmfullt: Och tänka sig att det inte finns en provins i hela Kanada eller en stat söder om gränsen, där det finns någon »förbjuden tid» för björnar. Det är en förolämpning, Bruce! Man sätter dem i jämbredd med ohyra och utrotar dem vid alla tider. Man får till och med lov att gräva ut dem ur idena med sina ungar — och jag har Gud hjälpe mig, hjälpt till att gräva ut dem! Vi är odjur, Bruce! Ibland tycker jag nästan att det är ett brott av en man att gå omkring med bössa — och ändå går jag med på det där dödandet!

— Det ligger oss i blodet, skrattade Bruce

oberörd. Jimmy, har du någonsin känt en man som inte velat se en annan varelse dö? Skulle inte varenda levande själ av alla vi känner gå och se på en hängning om de finge lov? Skulle de inte samla sig alldeles som flugor omkring en död häst, för att få se en man krossad till pannkaka under en klippa eller ett lokomotiv? Vet du vad, Jimmy, att om det inte funnes någon lag skulle vi människor döda varandra bara för rolighetens skull! Det skulle vi. Det är medfött, att vi har lust att döda.

— Och vi låter den gå ut över djuren, grubblade Langdon. Vi har inte mycket att berömma oss av, om en eller ett par generationer av oss döda varandra i krig, eller hur? Kanske du har rätt, Bruce. Så att, efter vi inte kan döda våra grannar på laglig väg, sänder Försynen oss ett krig då och då som tillfälligt utlopp för vår blodtörst. Hallå! Vad står nu på med det lilla kräket?

Muskwa hade fallit ut ur sin klyka på fel håll och dinglade i sitt rep som i en galge. Langdon sprang till honom, tog honom djärvt med båda händerna, lyfte honom upp över grenen, och

satte ned honom på marken. Muskwa varken bet eller morrade åt honom.

Bruce och Metovsin voro borta från lägret hela dagen, strövande västerut över bergen, och Langdon stannade hemma och skötte sitt knä, som han slagit emot en klippa föregående dag, och som blev sämre i stället för bättre. Han tillbringade största delen av sin tid i Muskwas sällskap. Han tog upp en flaska sirap, och vid middagstid hade han fått björnungen att följa efter sig runt om trädet och söka nå tallriken som han pustande höll framför sig — just utom räckhåll för honom. Därpå satte han sig ned, och Muskwa klättrade halvvägs upp i knät på honom för att komma åt sirapen. Vid Muskwas ålder äro tillgivenhet och förtroende lättvunna.

En liten svart björnunge är mycket lik ett litet barn; han tycker om mjölk, är förtjust i sötsaker och har behov av att krypa intill någon levande varelse som är snäll mot honom. Han är det mest intagande av alla fyrfotadjur — rund och mjuk och lurvig, och så lustig, att alla som se honom måste bli vid gott lynne. Mer än en gång under denna dag skrattade

Langdon, tills han fick tårar i ögonen, i synnerhet när Muskwa gjorde energiska försök att klättra uppför hans ben för att komma åt sirapstallriken. Muskwa hade blivit alldeles sirapstokig. Han kunde inte minnas att hans moder någonsin givit honom någonting bättre än fisk.

Sent på kvällen löste Langdon Muskwas rep och ledde honom på en promenad ned till strömmen. Han bar sirapstallriken med och lät med få alnars mellanrum björnungen få smaka dess innehåll. Sedan han hållit på därmed en halvtimmes tid, släppte han repet helt och hållet och gick tillbaka mot lägret. Och Muskwa följde efter! Det var en triumf, och Langdon erfor en rörelse av glädje, sådan hans friluftsliv aldrig förut bragt honom.

Det var sent när Metovsin kom tillbaka, och han var helt förvånad att inte Bruce hunnit hem. Mörkret bröt in, och de gjorde upp eld. De höllo på att sluta sin aftonmåltid en timme senare, när Bruce kom in med någonting kastat över skuldran. Han kastade det åt det håll där Muskwa satt gömd bakom sitt träd.

— Ett skinn som sammet, och litet kött åt

hundarna, sade han. Jag sköt den med min pistol.

Han satte sig ned och började äta. Om en liten stund närmade lille Muskwa sig försiktigt det skjutna djuret, som låg tre eller fyra fot från honom. Han luktade på det och en underlig rörelse genomfor honom. Därpå gnällde han sakta, medan han nosade på den mjuka pälsen, som ännu hade livsvärme kvar. Och en lång stund därefter var han alldeles stilla.

Ty det föremål som Bruce medfört till lägret och kastat vid foten av hans träd var lilla Pipoonarkoos döda kropp!

XVII.

ÄNTLIGEN TYR.

Den natten återvände den stora ensamheten till Muskwa. Bruce och Metovsin voro så trötta efter sin mödosamma klättring över bergskedjan, att de gingo tidigt till sängs, och Langdon följde deras exempel och lät Pipoonarkoos ligga där Bruce kastat honom. Muskwa gjorde knappast en rörelse efter den upptäckt som kommit hans hjärta att slå litet fortare.

Han visste inte vad död var eller betydde, och då Pipoonarkoos var så varm och mjuk var han säker på att han skulle röra sig om en liten stund. Han hade inte alls någon lust att slåss med honom nu. Åter blev det mycket, mycket stilla, och stjärnorna fyllde himlen, och läger-

elden falnade. Men Pipoonarkoos rörde sig inte. Muskwa började nosa på honom helt vänligt, och draga honom i det silkeslena håret, och när han gjorde det, gnällde han sakta, som om han ville säga: »Jag vill inte slåss med dig mera, Pipoonarkoos! Vakna och låt oss vara vänner!»

Men alltjämt rörde Pipoonarkoos sig icke, och slutligen uppgav Muskwa allt hopp om att väcka honom. Och under det han alltjämt gnällde till sin lille fete fiende från den gröna ängen, huru ledsen han var att han hade jagat honom, kröp han tätt intill Pipoonarkoos, och så småningom somnade han.

Langdon var först uppe på morgonen, och när han kom för att se huru Muskwa haft det under natten, hejdade han sig plötsligt, och ett dämpat rop banade sig väg över hans läppar; sedan stod han en hel minut och såg. Ty Muskwa och Pipoonarkoos lågo så tätt hopkrupna, som om båda varit levande, och Muskwa hade på något sätt ställt till så att den döda björnungens lilla tass omfamnade honom.

Stilla återvände Langdon dit där Bruce ännu sov, och om en liten stund kom Bruce tillbaka med honom, gnuggande sina ögon. Även han

stirrade på björnungarna, och de båda männen sågo på varandra.

— Hundmat! viskade Langdon. Du förde honom hem som hundmat, Bruce!

Bruce svarade ej, Langdon sade ingenting mer och ingendera talade mycket under den följande timmen. Under dess lopp kom Metovsin och släpade bort Pipoonarkoos, och i stället för att flå honom och giva hans kött åt hundarna, lade han honom i ett hål, grävt i dalbottnen, och betäckte honom med sand och stenar. Så mycket gjorde åtminstone Bruce och Langdon för Pipoonarkoos!

* *
*

Denna dag gingo Bruce och Metovsin åter upp bland bergen. Bruce hade fört med sig hem kvartsbitar med omisskännliga tecken till guld-

hall, och de återvände nu med redskap för att undersöka saken närmare. Langdon fortsatte med Muskwas uppfostran. Flera gånger tog han honom fram till hundarna, och när de morrade åt honom, slog han dem med ändan av kopplen, till dess de med sin snabba uppfattning fått klart för sig att Muskwa skulle vara fredad, ehuru han var en björn.

På kvällen av den andra dagen lät han björnungen gå helt och hållet lös, och hade ingen svårighet att taga honom, när han ville binda honom igen. Tredje och fjärde dagarna utforskade indianen dalen väster om bergskedjan och övertygade sig slutligen om att de tecken till guld de funnit kommit med floden och icke voro något att göra sin lycka på.

Den fjärde natten, som händelsevis var mulen och kylig, gjorde Langdon ett försök att taga Muskwa med sig till sängs. Han väntade att det skulle bli besvärligt. Men Muskwa var fredlig som en kattunge, och när han en gång ordnat sig en plats sådan han ville ha den, rörde han knappast på sig före morgonen. En del av natten sov Langdon med handen på björnungens mjuka varma kropp.

Enligt Bruces åsikt var det nu tid att återupptaga jakten på Tyr, men deras planer korsades av en försämring av Langdons knä. Han kunde omöjligt gå mer än en kvarts mil åt gången, och den ställning han var tvungen att intaga i sadeln förorsakade honom så mycken smärta att det ej heller var att tänka på att fortsätta jakten till häst.

— Nåja, ett par dagar från eller till göra ingenting, tröstade Bruce. Om den gamle skojaren får vara i fred litet längre, blir han kanske litet oförsiktigare.

* *
*

De tre följande dagarna voro icke utan gagn och glädje för Langdon. Muskwa lärde honom mer än han någonsin vetat om björnar och

särskilt björnungar, och han gjorde massor av anteckningar. Hundarna voro bundna i en träddunge trehundra alnar från lägret, och efter hand fick björnungen gå alldeles fri. Han gjorde intet försök att springa sin väg, och han upptäckte snart att även Bruce och Metovsin voro hans vänner. Men Langdon var den ende han ville följa med.

På morgonen av den åttonde dagen efter jakten på Tyr redo Bruce och Metovsin med hundarna över till den östra dalen. Metovsin skulle ha en dags försprång, och Bruce ämnade återvända till lägret samma kväll, så att han och Langdon kunde börja jaga uppåt dalen nästa dag. Det var en härlig morgon. En sval bris kom från norr och väster, och omkring klockan nio band Langdon Muskwa vid ett träd, sadlade en häst och red nedför dalen. Han hade ingen tanke på jakt. Det var roligt bara att rida och inandas denna luft och se på bergens undervärld.

Han red tre eller fyra mil norrut, till dess han kom till en bred, låg sluttning, som genombröt bergskedjan åt väster. Han fick lust att se över till dalen på andra sidan, och eftersom hans knä

inte smärtade mer, red han i sicksack upp mot toppen, som han nära nog uppnådde på en halvtimmes tid.

Det återstod en kort, brant sluttning, som tvingade honom att stiga av och fortsätta till fots. Uppkommen befann han sig på ett stycke jämn ängsmark, som på båda sidor omslöts av de splittrade bergens nakna klippväggar, och en kvarts mil framåt såg han att ängen plötsligt stupade nedåt sluttningen till den dal han sökte.

Mitt i ängen var en sänka som han ej kunde se ned i, och när han kom till randen av den kastade han sig plötsligt ned och låg ett par minuter orörlig som en sten. Därpå lyfte han sakta huvudet. Hundra alnar från sig såg han en gethjord skockad kring en liten vattensamling i sänkans botten. De voro trettio stycken eller flera, mest getter med killingar. Langdon kunde inte se mer än två bockar. En halvtimme låg han stilla och såg på dem. Därpå bröt en av getterna med sina två killingar upp mot bergssidan; en annan följde efter, och då Langdon såg att hela hjorden höll på att sätta sig i rörelse, rusade han upp och sprang emot dem så fort han kunde.

För ett ögonblick stodo getter, bockar och killingar paralyserade vid hans plötsliga åsyn. De vände sig halvt om och stodo som oförmögna att fly, ända tills han kommit halvvägs; då tycktes deras medvetande återvända, och de satte av i vild panik mot närmaste bergssida. Snart smattrade deras klövar på stenar och skifferhällar, och under nästa halvtimme hörde Langdon det dova mullrandet av klippstycken, som lossnat under deras fötter högt uppe bland fjälltopparna. Sist såg han dem som små försvinnande vita punkter upp mot himlaranden.

Han gick på, och få minuter senare blickade han ned i den andra dalen. Åt söder stängdes den för hans syn av ett stort utsprång av berget. Det var inte mycket högt, och han började klättra uppför det. Han hade kommit nästan ända upp, när hans fot fastnade i en ojämnhet i skiffern, och i fallet slog han bössan med våldsam kraft mot en klipphäll. Han var oskadad, med undantag av en lätt smärta i det lama knäet; men hans bössa var förstörd; med en enda handrörelse kunde han ta sönder den i två stycken.

Eftersom två reservbössor ingingo i hans

utrustning tog han missödet lättare än han annars skulle gjort och fortsatte att klättra över klipporna till dess han kom till en bred, slät klipprand, som ledde runt om bergets sandstenskrona. Hundra fot längre fram fann han att denna klipprand slutade med en lodrät vägg. Men från denna punkt hade han en härlig utsikt över det vida landområdet mellan de båda sydliga bergskedjorna. Han satte sig ned, tog fram sin pipa och beredde sig att njuta av det underbara panoramat, medan han vilade sig.

Genom kikaren kunde han se många mil framåt, och vad han såg tycktes vara jungfruligt och av jägare oberört land. Knappt en halv mil borta defilerade långsamt en karibuhjord längs dalbottnen upp mot de gröna sluttningarna i väster. Han såg många ripvingar skimra i solskenet nedanför sig.

En stund senare upptäckte han på fulla två mils avstånd en fårhjord som betade på en glest gräsbevuxen sluttning. Han undrade huru många sådana dalar det fanns inom de kanadiska bergens vida område, som sträckte sig trehundra mil från hav till prärie och tusen mil från norr till söder. Hundrade, ja tusende, sade

han sig, och varje av dessa underbara dalar var en liten avslutad värld för sig, fylld med sitt eget liv, sina egna sjöar och strömmar och skogar, sina egna fröjder och tragedier.

Här i denna dal, som han nu blickade ned i, funnos samma blida sorl och samma varma solsken som i alla de andra dalarna, och här fanns även ett annat liv än där. Andra björnar behärskade de dimmiga sluttningar, han kunde se med blotta ögat långt i väster och norr. Det var ett nytt rike, mättat med andra löften och andra mysterier, och han glömde tid och hunger, medan han satt försjunken i tjusningen därav.

Det tycktes honom som om dessa hundraden eller tusenden av dalar alltid skulle förbliva nya för honom, att han skulle kunna vandra i hela sitt liv från dal till dal, och att var och en skulle äga sin egen charme, sina egna hemligheter att utforska, sitt eget liv att lära känna. För honom voro de djupt outrannsakliga; de voro gåtfulla och förtegna som livet självt och gömde sina skatter, medan de sorlade genom århundraden, gåvo upphov åt oändligheter av levande och krävde i gengäld andra oändlig-

heter av döda. Och då han blickade ut över det solfyllda landskapet, undrade han vilken denna dals historia var och huru många volymer den skulle fylla, om dalen själv kunde berätta den.

Först skulle den viska om världsskapelsen, om oceaner som formades och trängdes åsido, om dessa första underliga tilldragelser, då det ej fanns natt utan bara dag, då fantastiska och fruktansvärda monster vandrade, där han nu såg karibun dricka ur strömmen, och då stora bevingade varelser, halvt fågel och halvt däggdjur, tecknade sig mot himlen, där han nu såg örnen sväva. Och sedan skulle den tala om den stora förändringen — den fruktansvärda stund, då jorden vände sig kring sin axel och natten kom och den tropiska världen blev en arktisk värld, och nya livsformer uppstodo för att fylla den. Det måste hava varit oändligt långt därefter, tänkte Langdon, som den första björnen kom för att ersätta mammuthen, mastodonten och de andra jättedjuren de haft i sällskap. Och denna första björn var ättefadern till den björn han och Bruce skulle draga ut att jaga efter i morgon!

Så fördjupad var han i sina tankar, att han icke hörde ett ljud bakom sig. Då var det något som väckte honom. Det var som om ett av de jättedjur hans fantasi framkallat dragit ett djupt andetag alldeles bredvid honom. Han vände sig långsamt om, och i nästa ögonblick höll hans hjärta upp att slå och blodet isades och stelnade i hans ådror.

Stängande klippvägen på ej mer än femton fots avstånd från honom, med de stora käkarna öppna och huvudet svängande av och an, medan han betraktade sin infångade fiende, stod Tyr, bergens konung!

I nästa ögonblick grep Langdons hand ovillkorligt om den brutna bössan, och han visste att han var dödsdömd!

XVIII.

DEN STARKES BARMHÄRTIGHET.

Ett brutet, flämtande andetag — ett halvkvävt ljud som knappast var ett skrik — var allt som kom över Langdons läppar, när han såg den väldiga björnen som betraktade honom. På tio sekunder genomlevde han lika många timmar. Hans första tanke var att han var vanmäktig — absolut vanmäktig. Han kunde inte ens springa, ty klippväggen var bakom honom; han kunde inte kasta sig ned i dalen, ty där var ett bråddjup på hundra fot.

Han var förlorad. Han förstod att han befann sig ansikte mot ansikte med döden, en död lika fruktansvärd som den, vilken

drabbade hundarna och att återstoden av hans liv kunde räknas i sekunder. Och dock behärskades han under dessa sista ögonblick inte helt av fasa. Han gav till och med akt på den röda glansen i den hämnande björnens ögon. Han såg den nakna strimman på hans rygg, vilken en av hans kulor plöjt, han såg den bara fläcken, där en annan av hans kulor banat sig väg genom Tyrs bog. Och då han såg det, trodde han att Tyr avsiktligt spårat honom, följt honom längs klippstigen och stängt in honom här för att gengälda med ränta, vad han lidit.

Nu närmade Tyr sig — ett enda steg, och därpå reste han sig med sin säregna långsamma och behagfulla rörelse till sin fulla höjd. Till och med i detta ögonblick tänkte Langdon på hur ståtlig han var. Själv rörde han sig icke, han blickade oavvänt upp på Tyr, och han hade beslutat sig för vad han skulle göra, när det stora djuret kastade sig framåt. Han skulle störta sig utför branten. Där fanns en möjlighet bland tusen, att han kunde rädda sig. Det kunde finnas ett frälsande utsprång att falla på.

Och Tyr!

Plötsligt, oväntat hade han stött på människan! Detta var den varelse som jagat honom, detta var den varelse som sårat honom, och den var honom så nära att han kunde räcka ut sin tass och krossa honom! Och huru svag och blek och skälvande han nu såg ut! Var hade han sin sällsamma åska? Var hade han sin hämnande blixt? Varför gav han icke något ljud ifrån sig? Till och med en hund skulle ha gjort mer än denna varelse, ty hunden skulle ha visat tänderna, morrat och slagits. Men denne varelse, m ä n n i s k a n, gjorde ingenting! Och ett stort tvivel började långsamt bana sig väg genom Tyrs massiva huvud. Var det verkligen detta hopkrupna, oförargliga, förskräckta djur som skadat honom? Han kände människolukten. Luften var tjock av den. Men det kom ingen smärta, intet sår.

Och därpå sjönk Tyr långsamt ned igen på alla fyra. Hade Langdon rört sig, hade det varit döden. Men Tyr var inte som människan född mördare. Ännu en halv minut väntade han på någon skada, något tecken till hotelse. In-

tetdera kom, och han blev förbryllad. Hans nos fördes utefter marken, och Langdon såg dammet röras upp, där björnens heta andedräkt berörde det.

Därefter sågo björnen och mannen på varandra ännu i trettio långa sekunder. Därpå vände Tyr halvt om — mycket långsamt och obeslutsamt. Han brummade. Hans läppar drogos litet tillbaka. Men alltjämt såg han intet skäl att inlåta sig i strid, ty denne nedhukade pygmé med det vita ansiktet gjorde icke en rörelse för att inleda strid. Han såg att han inte kunde komma fram, ty stigen var avstängd av bergväggen.

Hade det funnits en framkomlig väg kunde affären slutat annorlunda för Langdon. Som det nu var försvann Tyr långsamt i samma riktning han kommit med det stora huvudet djupt sänkt, medan de långa klorna slogo klick, klick, klick som elfenbenskastanjetter, där han gick fram.

Icke förrän nu tyckte Langdon att han åter började andas och att hans hjärta åter började slå. Han gav till ett djupt, snyftande andetag. Han reste sig upp, men hans ben

voro matta. Han väntade en minut, två, tre, och därpå smög han sig försiktigt till den krök av klippkanten, runt vilken Tyr hade gått. Vägen var fri, och han började gå tillbaka mot ängen, dröjande och lyssnande och alltjämt med handen knuten kring bitarna av bössan.

När han kom till randen av ängen hukade han sig skyndsamt ned bakom en klippa. Ty hundra alnar framför honom vandrade Tyr långsamt nedför sluttningen till sänkan. Icke förrän han kommit upp vid andra sidan och därefter på nytt försvunnit nedåt dalen i öster följde Langdon efter.

När han kom till sluttningen, där han bundit sin häst, var Tyr ej längre i sikte. Hästen fanns där han lämnat honom. Icke förrän han satt i sadeln kände Langdon sig fullt säker. Då skrattade han ett nervöst, brustet skratt och fyllde på nytt sin pipa med tobak, medan han red fram genom dalen.

— Du store förfärlige gud till björn, viskade han och varje fiber inom honom darrade av

en underbar exaltation som nu för första gången fann ord. Du — du odjur med ett hjärta större än människans! Och därpå tillade han, knappt hörbart eller medveten av att han talade: »Hade jag fått dig i fällan på det sättet hade jag dödat dig! Och du — du hade mig i fällan, och du lät mig leva!»

Han red mot lägret, och medan han red blev det klart för honom att denna dag medfört fullbordan av den stora förändring som försiggått inom honom. Han hade mött bergens konung som få människor mött honom, han hade stått ansikte mot ansikte med döden, och i sista stund hade den fyrfotade varelse han jagat och hetsat haft förbarmande med honom. Han trodde att Bruce inte skulle förstå det — att han inte kunde förstå det — men för honom själv hade denna dag och timme haft en mening som han icke skulle förgåta så länge han levde och han visste att hädanefter skulle han aldrig trakta efter Tyrs liv, ej heller någon av hans släkt.

Han kom till lägret och lagade litet middag åt sig, och medan han åt den i Muskwas säll-

skap, gjorde han upp nya planer för de dagar och veckor som kommo. Han skulle skicka Bruce att hämta Metovsin, och de skulle icke längre jaga den stora björnen. De skulle fortsätta till Skeena och kanske ända till Yukon, och därpå draga sig öster ut till karibulandet någon gång i början av september och ta vägen tillbaka till civilisationen längs prärieside av Rocky Mountains.

Han skulle ta Muskwa med. Där nere i människornas och städernas land skulle de vara goda vänner. Vad detta betydde för Muskwa, kom han inte att tänka på just då.

Klockan var omkring två och han drömde alltjämt om nya och okända vägar uppe i norden, då han förnam ett ljud som väckte och störde honom. Under några ögonblick fäste han ingen uppmärksamhet vid det, ty det tycktes honom blott en del av dalens vanliga sorl. Men det höjde sig långsamt och stadigt över detta och till slut steg han upp från sin liggande ställning under ett träd, och gick ut ur dungen för att kunna höra tydligare. Muskwa följde honom, och när Langdon stan-

nade, stannade också björnungen. Hans små öron riktades frågande framåt. Han vände huvudet mot norr; från det hållet kom ljudet.

I nästa ögonblick hade Langdon igenkänt det, och till och med då sade han sig att hans öron måste bedraga honom. Det kunde inte vara hundskall! Vid detta laget skulle ju Bruce och Metovsin vara långt söderut med kopplet, eller i alla fall skulle Metovsin vara det, och Bruce på återväg till lägret! Hastigt växte ljudet i styrka, och snart visste han att han icke kunde misstaga sig. Hundarna kommo upp genom dalen. Någonting hade kommit Bruce och Metovsin att taga vägen norrut i stället för söderut. Och kopplet gav hals — det vilda, hetsiga skall som sade att de följde ett färskt spår av villebråd. En plötslig skälvning genomfor honom. Det kunde endast finnas en levande varelse inom hela dalen, som Bruce skulle släppa hundarna på spår efter, och det var den stora björnen.

Ett par ögonblick till stod Langdon och lyssnade. Därpå skyndade han tillbaka, band Muskwa vid hans träd, beväpnade sig med en annan

bössa och sadlade sin häst på nytt. Få ögonblick därefter red han snabbt i riktning mot den bergskedja, där Tyr nyss skänkt honom hans liv.

XIX.

DEN SISTA STRIDEN.

Tyr hörde hundarna på en mils avstånd. Det fanns två orsaker, varför han var till och med mindre benägen än förra dagen att fly undan dem. För hundarna ensamt var han inte mera rädd än om de varit lika många grävlingar eller pipharar som visslade åt honom från klipporna. Han hade funnit dem vara bara mun och föga tänder och lätta att döda. Det var det som följde efter dem som oroade honom.

Men i dag hade han stått ansikte mot ansikte med den varelse som fört den underliga lukten med sig till hans dalar, och den hade inte försökt skada honom, och han hade inte brytt sig om att döda den. Dessutom sökte han

åter Iskwao, björnhonan, och människan är inte det enda djur, som är färdigt att offra sitt liv för sin kärleks skull. Sedan han dödat den sista hunden i skymningen av den ödesdigra dag då de förföljde honom över berget, hade Tyr gjort just vad Bruce inte trott att han skulle göra, och i stället för att fortsätta söderut hade han gått i en stor omkrets mot norr, och tredje natten efter striden och förlusten av Muskwa hade han återfunnit Iskwao.

I skymningen hade Pipoonarkoos dött, och Tyr hade hört den skarpa smällen från Bruces repetergevär. Hela natten och följande dag och natt tillbragte han hos Iskwao, och lämnade henne sedan på nytt. Han sökte henne för tredje gången, när han fann Langdon i fällan på klippkanten, och han hade ännu inte fått väderkorn på henne, när han hörde det första skallet av hundar i sitt spår.

Han var på väg söderut, vilket förde honom närmare jägarnas läger. Han höll sig på de högre sluttningarna, där det fanns små sänkor och ängar, avbrutna av nakna skifferytor, djupa raviner och här och där ett stycke bruten klippterräng.

Han höll sig rakt mot vinden, så att lukten av Iskwao inte skulle kunna undgå honom, när han kom i hennes närhet, och när han hörde skallet uppfångade han ingen lukt av hundarna eller de två män, som redo bakom dem. Vid ett annat tillfälle skulle han ha tillgripit sin vanliga manöver att göra en omväg, så att han hade faran framför sig och gynnades av vindriktningen. Nu hade försiktigheten fått träda i bakgrunden för hans längtan att finna sin maka. Hundarna voro mindre än en halvmil borta, när han plötsligt stannade, vädrande ett ögonblick i luften och gick därpå på till dess han hejdades av en trång ravin.

Uppför ravinen kom Iskwao från en sänka längre nedåt berget, och hon sprang. Hon stannade ett enda ögonblick, berörde Tyrs nos med sin och fortsatte sin väg; hennes öron lågo bakåt och hennes strupe var fylld med ett hotfullt mullrande. Tyr följde henne, brummande även han. Han förstod att hans maka flydde för hundarna, och åter steg den ödesdigra och långsamt växande vreden i hans inre, medan han följde henne upp bland ber-

gen. I sådana stunder var Tyr mest fruktansvärd. Han var en kämpe, när han förföljdes så som hundarna förföljt honom en vecka tidigare — han var en dämon, förskräcklig och skoningslös, när fara hotade hans maka.

Han blev längre och längre efter Iskwao, och två gånger vände han sig om med huggtänderna skinande under tillbakadragna läppar, och hans trotsande utmaning rullade tillbaka mot hans fiender som dova åskor.

När han kom upp ur ravinen befann han sig i fjälltoppens skugga, och Iskwao hade redan försvunnit på sin väg upp mot skogarna. Där hon gått var ett vilt kaos av klippmark och hopade spillror av nedrasade sandstensblock; himlaranden var blott trehundra alnar ovanför honom. Han såg upp. Iskwao var nu uppe bland klipporna, och här var den rätta platsen att ta upp striden. Hundarna voro nu tätt inpå honom. De kommo uppför den sista sträckan av ravinen under högt skall. Tyr vände sig om och inväntade dem.

En halv mil söderut såg Langdon dem genom

sin kikare, och i samma ögonblick döko hundarna upp över ravinens rand. Han hade ridit halvvägs uppför berget; därifrån hade han klättrat vidare och följde nu en väl jämnad fårstig på ungefär samma höjd som Tyr.

Där han stod behärskade han dalen milsvitt genom sin kikare. Han behövde inte se långt bort för att finna Bruce och indianen; de stego just av hästarna vid foten av ravinen, skyndade hastigt in i den och försvunno. Åter riktade Langdon kikaren mot Tyr. Hundarna hade hunnit fatt honom nu, och Langdon visste att björnen inte hade någon utsikt att döda dem på öppna fältet. Därpå såg han något, som rörde sig bland klipporna högre upp, och ett dämpat utrop av förstående bröt fram över hans läppar, då han fick se Iskwao kliva beslutsamt upp mot den sönderklyftade fjälltoppen.

Han förstod att denna andra björn var en hona. Den stora björnen, hennes make, hade stannat för att strida, och det fanns intet hopp för honom om hundarna lyckades hålla honom tio eller femton minuter till. Ty då

skulle Bruce och Metovsin dyka upp över ravinens rand på mindre än hundra alnars avstånd.

Han sköt in kikaren i fodralet och började springa uppför den branta fårstigen. Ett par hundra alnar gick det bra, men sedan splittrades stigen i tusentals särskilda spår över en sluttning av mjuk och hal skiffer, och de följande femton alnarna togo honom fem minuter. Så nådde han vägen igen. Han sprang flåmtande på, och under ytterligare fem minuter doldes Tyr och hundarna för hans syn av väggen av en klyfta i berget. När han kommit förbi den och sprungit femtio alnar på andra sidan tvärstannade han inför en brant ravin. Nu var han femhundra alnar från den plats, där Tyr stod med ryggen mot klippan och sitt mäktiga huvud vänt mot kopplet.

Medan Langdon kämpade för att återvinna anda nog att ropa, väntade han i varje ögonblick att se Bruce och Metovsin komma fram ur snåren. Med ens slog det honom att även om han kunde få dem att höra, skulle han omöjligt kunna få dem att förstå honom. Bruce

skulle aldrig komma att tänka på att han nu ville skona det djur, han jagat nära två veckor.

Tyr hade jagat hundarna fulla tjugu alnar ned mot klyftan, när Langdon hastigt föll på knä bakom en klippa. Det fanns nu blott ett sätt att rädda björnen, om det inte var för sent. Kopplet hade dragit sig några alnar nedåt sluttningen och han siktade på det. En enda tanke behärskade hans hjärna — han måste offra hundarna eller låta Tyr dö. Och Tyr hade just denna dag skänkt honom hans liv! Det fanns ingen tvekan hos Langdon, när han lade fingret på trycket. Det var ett skott på långt håll, och den första kulan rev upp dammet femtio fot från Airedalarna. Han sköt igen och bommade. Men tredje gången bössan knäppte till, svarade ett skarpt gläfs av smärta, som Langdon ej kunde höra, och en av hundarna rullade nedåt sluttningen.

Ljudet av skotten hade icke oroat Tyr, men nu när han såg en av sina fiender sjunka samman och rulla utför berget, tog han långsamt vägen mot den trygghet klipporna erbjödo. Ett fjärde och femte skott

följde, och vid det femte flydde hundarna tjutande ned i ravinen, en av dem haltande med en krossad bakfot. Langdon sprang upp på klippan mot vilken han stött bössan, och hans blick träffade synlinjen. Iskwao hade just hunnit upp till toppen. Hon stannade ett ögonblick och såg ned; därpå försvann hon.

Tyr, som följde hennes spår, var nu dold bland klipporna. Två minuter sedan han försvunnit döko Bruce och Metovsin upp för ravinens rand. Från den plats där de stodo låg även fjälltoppen inom tämligen gott skotthåll, och Langdon började plötsligen hojta, vilt svänga armarna och peka nedåt. Bruce och Metovsin läto narra sig av hans list, ehuru hundarna ursinnigt gåvo hals på nytt nära klipporna, bland vilka Tyr gått in.

De trodde att Langdon från sin plats kunde se vart björnen tog vägen och att han begett sig ned i dalen. Inte förrän de hunnit omkring hundra alnar nedåt stannade de och sågo upp på Langdon för att få vidare anvisningar. Från sin klippa pekade Langdon nu mot synranden.

Tyr gick just över fjällkammen. Han stannade ett ögonblick, liksom Iskwao hade gjort, och tog en sista blick på människan.

Och då Langdon såg honom försvinna, svängde han sin hatt och ropade:

— Lycka till, gamle vän, lycka till!

XX.

FARVÄL, MUSKWA!

Den kvällen lade Langdon och Bruce sina nya planer, medan Metovsin satt för sig själv, rökande i orörlig tystnad, och då och då betraktande Langdon som om han inte kunde få sig att tro på det som hänt denna eftermiddag. I långa tider därefter skulle Metovsin icke tröttna att berätta för sina barn och barnbarn och sina vänner i indianbyn, huru han en gång jagat med en vit man som sköt sina egna hundar för att rädda livet på en björn. Langdon var inte längre densamme gamle Langdon för honom, och efter denna jakt visste Metovsin att han aldrig skulle jaga med honom mera. Ty Langdon var nu »keskuno». Någonting hade gått sönder i hans huvud. Den Store Anden hade tagit bort hans hjärta och givit det åt en

björn, och vid pipan bevakade Metovsin honom misstänksamt.

Misstanken bekräftades, när han såg Bruce och Langdon göra en bur av en läderkorg och förstod att björnungen skulle följa dem på deras långa färd. Han tvivlade icke längre. Langdon var »besynnerlig», och i en indians ögon bådar en dylik besynnerlighet ingenting gott.

Nästa morgon var expeditionen redo för sin långa färd till nordlandet vid soluppgången, och Bruce och Langdon ledde vägen uppför bergssluttningarna och över Divide ned i den dal, där de först mött Tyr; karavanen defilerade måleriskt i deras spår med Metovsin som anförare. Muskwa färdades i sin läderkorg.

Langdon var lycklig och belåten.

— Det var den bästa jakt i mitt liv, sade han till Bruce. Jag skall aldrig ångra att vi låto honom leva.

— Ja, du ställer det ju som du vill ha det, svarade Bruce tämligen sannfärdigt. Om jag hade fått hållas, skulle vi nu ha haft hans päls där på Dishpan. Nere vid järnvägen skulle det knappt ha funnits en turist, som inte hade kastat sig över den för hundra dollars.

— För mig är han värd många tusen levande, svarade Langdon, och med dessa gåtfulla ord drog han sig tillbaka mot eftertruppen för att se huru Muskwa hade det. Björnungen rullades och slängdes omkring i sin korg som en nybörjare i howdah'n på en elefantrygg, och sedan Langdon betraktat honom några ögonblick, red han fatt Bruce igen. Ett halvt dussin gånger under de närmaste timmarna hälsade han på Muskwa, och varje gång han återvände till Bruce var han tystare, liksom om han övervägde något för sig själv. Klockan var nio, när de kommo till vad som obestridligen var gränsen för Tyrs dal. Ett berg reste sig brant mitt för den, och strömmen som de följde svängde skarpt åt väster genom en trång fjälldal. I öster sågs en grön, undulerande sluttning, som hästarna lätt kunde bestiga, och som skulle föra expeditionen in i en ny del av Driftwood. Bruce beslöt sig för att taga denna väg.

Halvvägs uppför sluttningen stannade de för att låta hästarna rasta. Muskwa gnällde bevekande i sitt läderfängelse. Langdon hörde det, men tycktes icke ge akt därpå. Han såg oavvänt tillbaka in i den dal genom vilken expe-

ditionen kommit. Den var underbar i morgonsolen. Han kunde se fjälltopparna, nedanför vilka låg den kyliga mörka sjö, i vilken Tyr fiskat; miltals bortåt liknade sluttningarna grön sammet, och den sista svaga vattensorlsmusiken från Tyrs värld nådde hans öron.

Det berörde honom på ett sällsamt sätt som ett slags lovsång, en hymnlik fröjdesång över att han drog bort, och att han lämnade allting där som det varit när han kom. Men lämnade han det då verkligen som det varit? Uppfångade icke han även i bergens musik en ton av sorg, av saknad, av klagande bön?

Och helt nära honom gnällde åter Muskwa helt sakta.

Då vände Langdon sig till Bruce.

— Jag har bestämt mig, sade han, och hans röst hade ett tonfall av avgörande. Jag har försökt hela morgonen att besluta mig. Du och Metovsin fortsätta, när hästarna ha vilat ut. Jag rider tillbaka en mil eller så och släpper björnungen där han kan hitta hem!

Han väntade inte på invändningar eller anmärkningar, och Bruce gjorde inga sådana. Han tog Muskwa i famnen och red tillbaka söderut.

En mil uppåt dalen kom han till en vidsträckt, öppen äng, besådd med små grupper av barrträd och pil och doftande av blommor. Här steg han av och satt tio minuter på marken med Muskwa, och ur fickan drog han upp en liten papperspåse och matade honom med sitt sista socker.

Det blev tjockt i hans hals, då han kände Muskwas mjuka lilla nos i sin hand, och när han till slut sprang upp och svängde sig upp i sadeln låg en het och bländande dimma över hans ögon. Han försökte skratta. Kanske var han svag. Men han älskade Muskwa och han visste, att han lämnade mer än en mänsklig vän i denna dal.

— Farväl, gossen, sade han och hans röst darrade. Farväl, lilla Spitfire! — Kanske kommer jag tillbaka någon gång och ser dig igen, och då är du en stor björn, men jag skall inte skjuta — nej, aldrig — aldrig!

Han red snabbt mot norr. På trehundra alnars avstånd vände han huvudet och såg sig tillbaka. Muskwa följde honom, men blev hastigt allt längre efter. Langdon vinkade med handen.

— Farväl, ropade han genom den kvävande klumpen i strupen, farväl!

En halvtimme senare såg han tillbaka genom sin kikare från toppen av sluttningen. Han såg Muskwa som en svart prick. Björnungen hade stannat och väntade tillitsfullt på att han skulle komma tillbaka. Och i det han åter försökte skratta, men alldeles misslyckades, red Langdon över Divide och ut ur Muskwas liv.

XXI.

MUSKWA SÖKER UPP SIN VÄN.

Gott en halvmil följde Muskwa i Langdons spår. Först sprang han, sedan gick han, och slutligen stannade han alldeles och satte sig ned som en hund, med blicken fäst på den fjärran sluttningen. Hade Langdon varit till fots skulle Muskwa ej stannat, förrän han blivit trött. Men han hade inte tyckt om sitt korgfängelse; han hade blivit förskräckligt skakad och kastad omkring, och två gånger hade hästen som bar honom ruskat på sig, och dessa ruskningar hade för Muskwa varit som jordbävningar. Han visste att buren så väl som Langdon voro framför honom.

Han satt en stund och gnällde längtansfullt, men han gick inte längre. Han var säker på att den vän han lärt att älska skulle komma tillbaka om en stund; det brukade han alltid göra. Han hade aldrig svikit honom. Så började han gå omkring och söka efter blomsterrötter, men i början iakttog han noga att ej gå långt från den väg, där expeditionen gått fram.

Hela dagen stannade han på den blomsterströdda ängen nedanför sluttningen, och där var mycket trevligt i solskenet, och han fann mer än en tuva med de rötter han tyckte om. Han grävde och åt sig mätt och tog sig en lur på eftermiddagen, men när solen började gå ned och bergens tunga skuggor förmörkade dalen, började han bli rädd. Han var ju ännu en mycket liten björnunge, och blott den enda förskräckliga natten efter hans moders död hade han tillbringat alldeles ensam.

Tyr hade ersatt hans moder, och Langdon hade trätt i stället för Tyr, så att han icke förrän nu erfarit mörkrets ensamhet och tomhet. Han kröp in under några törnbuskar nära

spåret, och fortsatte att bida, lyssna och vädra förväntansfullt. Stjärnorna kommo fram klara och lysande, men i natt förmådde deras glans ej locka fram honom. Inte förrän det dagades smög han försiktigt ut ur sitt törniga gömställe.

Solen återgav honom mod och tillförsikt, och han började vandra tillbaka genom dalen, där lukten av hästspåret blev allt svagare, till dess den till sist helt och hållet försvann. Den dagen åt Muskwa litet gräs och några få violrötter, och när den andra natten kom, befann han sig framför den sluttning, över vilken expeditionen kommit från den dal där Tyr och Iskwao voro. Han var trött och hungrig och kände sig obeskrivligt ensam.

På natten sov han i en ihålig trädstam. Följande dag gick han vidare, och många dagar och nätter därefter var han alldeles ensam i den stora dalen. Han kom förbi gölen, där han och Tyr träffat den gamla björnen, och han nosade hungrigt på fiskarna och gnällde; han gick utmed den mörka djupa sjön, han såg åter de skugglika varelserna fladd-

ra inne i skogsdunklet; han gick över bäverdammen och sov två nätter bredvid de kullfallna träd, på vilka han första gången sett Tyr stå och fiska. Nu hade han nästan glömt Langdon och tänkte mer och mer på Tyr och sin moder. Han längtade efter dem. Han längtade mer efter dem än han någonsin längtat efter människans sällskap, ty Muskwa höll på att snabbt åter förvandlas till ett vilt djur.

Det var först i början av augusti han kom till passet mellan dalarna och klättrade uppför den sluttning, där Tyr första gången hört åskan och känt stynget av de vita männens bössor. Under dessa två veckor hade han växt hastigt, ehuru han ofta fått gå till sängs med tom mage, och han var icke längre rädd för mörkret.

Han gick genom den djupa, sollösa klyftan ovanför lerdalen, och eftersom där endast fanns en väg gick han till sist över passets höjdpunkt just där Tyr gått fram och där Langdon och Bruce förföljt honom. Och den andra dalen — hans hem — låg framför honom.

Naturligtvis kände han inte igen den. Han såg och luktade ingenting, som var honom välbekant. Men det var en sådan vacker dal, så överflödande av växtlighet och solsken, att han icke gjorde sig någon brådska.

Han fann hela trädgårdar av hundtandsvioler och andra blommor. Och på den tredje dagen tog han sitt första verkliga byte. Han nästan snavade över en piphareunge, icke större än en ekorre, och innan den lilla varelsen hunnit undkomma hade han tag i den. Det blev honom en präktig måltid.

Det hade gått en hel vecka, innan han gick fram genom dalbottnen under den sluttning, där hans mor hade omkommit. Om han gått däruppe skulle han ha funnit hennes ben, hackade rena av rovfåglarna. Efter ännu en vecka kom han till den lilla äng, där Tyr dödat kaributjuren och den stora svarta björnen.

Och nu visste Muskwa att han var hemma!

Under två dagars tid avlägsnade han sig icke mer än ett par hundra alnar från denna

skådeplats för fest och strid, och natt och dag väntade han på Tyr. Därpå måste han gå längre bort för att finna föda, men varje afton, när bergens skuggor började förlängas, återvände han till träddungen, där de gömt det matförråd, som den svarta rövarbjörnen plundrat.

En dag gick han något längre än vanligt för att finna rötter. Han befann sig en god halvmil från den plats han utvalt till sitt hem, och han gick och nosade omkring en klippa, då en stor skugga plötsligt föll över honom. Han såg upp, och under en halv minuts tid stod han som förstenad, medan hjärtat slog och hoppade i hans bröst, som det aldrig slagit och hoppat förr i hela hans liv. Inte fem fot från honom stod Tyr!

Den stora björnen var lika orörlig som han, och såg oavvänt på honom. Så gav Muskwa till ett valplikt glädjegny och rusade fram till honom. Tyr sänkte sitt stora huvud, och under ännu en halv minut stodo de orörliga, med Tyrs nos begravd i det yviga håret på Muskwas rygg. Därefter gick Tyr upp-

för sluttningen, som om björnungen aldrig varit borta från honom, och Muskwa följde honom överlycklig.

* *

*

Många dagar av underbara vandringar och härliga festmåltider följde efter denna, och Tyr förde Muskwa till en mängd nya platser i de två dalarna och bergen mellan dem.

Det var dagar av storfiske, och en ny karibu dödades uppe bland bergen, och Muskwa blev fetare och fetare och tyngre och tyngre, till dess han i medio av september var så stor som en medelstor hund. Så kommo bären, och Tyr visste var de alla växte långt nere i dalarna, först de vilda röda hallonen, sedan såpbären och slutligen de härliga svarta vinbären, som

växte i skogarnas svala djup, voro nästan så stora som bönbär och nära nog lika söta som det socker Langdon givit Muskwa. Dessa bär tyckte han bäst om av alla. De växte i tjocka, ymniga klasar, det fanns inga blad på deras buskar och han kunde äta ett kvarter på fem minuter.

Men slutligen kom den tid, då det icke längre fanns några bär. Det var i oktober. Nätterna voro mycket kalla, och under hela dagar i sträck ville solen inte skina, och himlen var mörk och betäckt med tunga moln. På fjälltopparna blev snön djupare och djupare, och i närheten av synranden töade den inte längre bort.

Det började falla snö i dalen också, först blott så mycket att det blev en vit matta som kylde Muskwas fötter, men snart försvann. Kalla vindar började blåsa från norr, och i stället för dalens musikaliska sommarsorl ljödo skärande klagan och skrik om nätterna, och träden susade sorgligt, och Muskwa tyckte att hela världen förändrades.

Under dessa kalla och mörka dagar undrade han, varför Tyr höll sig till de blåsiga bergs-

sluttningarna, när han kunde funnit skydd på dalbottnen. Och om Tyr alls förklarade sig, sade han honom att vintern var nära och att dessa sluttningar voro de sista ställen, där de kunde finna föda. I dalarna funnos icke längre några bär, gräs och rötter voro icke längre näring nog för deras kroppar, de kunde ej mer spilla tid på att söka efter maskar och myror; fisken lekte inte mer, utan höll sig i de djupa vattenlagren.

Det var den årstid, då karibun har så fint väderkorn som en räv och flyr snabbt som vinden. Blott längs sluttningarna funnos de måltider de kunde räkna på — fastedagsmiddagar av pipharar och gofferråttor. Tyr grävde ut dem nu, och Muskwa hjälpte till så mycket han kunde. Mer än en gång vräkte de undan hela vagnslaster jord för att komma ned till en pipharefamiljs trygga sovplats, och ibland kunde de gräva i timmar för att få tre eller fyra små gofferråttor, inte större än ekorrar, men av en delikat fetma.

Så genomlevde de sista dagarna av oktober och de första av november. Och nu kommo snön och de kalla vindarna och de vilda yr-

vädren norrifrån på allvar, och sjöar och gölar började betäckas av is. Och Tyr höll sig alltjämt på sluttningarna, och Muskwa darrade av köld om nätterna och undrade, om solen någonsin skulle skina mer.

En dag i mitten av november hejdade sig Tyr, just som han höll på att gräva ut en pipharefamilj, gick rakt ned i dalen och vidare söderut på det mest affärsmässiga sätt. De befunno sig tio mil från klyftan ovan lerdalen, när de begåvo sig på väg, men så snabb var den takt den stora björnen höll, att de hunno dit före solnedgången samma kväll. De närmaste två dagarna tycktes Tyr inte alls ha något syfte i livet. I klyftan fanns ingenting att äta, och han gick omkring bland klipporna, vädrade och lyssnade och betedde sig i allmänhet på ett sätt som alldeles förbryllade Muskwa.

På kvällen av den andra dagen stannade han i en dunge av martallar, under vilka marken var beströdd med avfallna barr. Han började äta dessa barr. Muskwa tyckte inte att de sågo goda ut, men någonting sade björnungen att han skulle göra som Tyr gjorde, och han slickade upp dem och svalde dem utan att veta, att det

var naturens sista förberedelser för deras långa sömn.

Klockan var fyra, när de kommo till mynningen av den djupa grotta, där Tyr var född, och här stannade han åter, vädrande mot vinden och med vinden och väntade på ingenting särskilt. Det började mörkna. En tjutande storm drog över klyftan. Bitande vindilar svepte ned från fjälltopparna, och himlen var mörk och full av snö.

En minut till stod björnen stilla, med huvud och skuldror inne i grottdörren; därpå gick han in. Muskwa följde efter. Djupt, djupt in gingo de genom kolsvart mörker, och det blev varmare och varmare, och vindens tjut dog bort till dess det bara återstod en lätt susning. Det tog Tyr minst en halvtimme att lägga sig så som han ville ligga, medan han sov. Därpå kröp Muskwa tätt intill honom. Han kände sig mycket varm och mycket väl till mods.

Den natten rasade stormen, och snön föll djup. Den kom uppför klyftan i moln och drev ned genom klyftans öppning i ännu tjockare moln, och hela världen bäddades djupt ned.

När morgonen kom syntes ingen grottdörr, inga klippor, intet svart och purpurfärgat av träd och snår. Allt var vitt och stilla, och dalens sorlande musik var slut.

Djupt nere i grottan rörde Muskwa sig oroligt. Tyr drog en djup suck. Därefter sovo de, länge och välgörande. Kanske drömde de...

INNEHÅLL

Förord 5

Första kapitlet.

Kungen och hans rike 9

Andra kapitlet.

Inkräktarna 17

Tredje kapitlet.

Det första människosåret 28

Fjärde kapitlet.

Jägarna 39

Femte kapitlet.

Muskwa 48

Sjätte kapitlet.

Tyr dödar 63

Sjunde kapitlet.
Bruce konstaterar några fakta 79

Åttonde kapitlet.
Muskwas moder 90

Nionde kapitlet.
Tyrs tvekamp 104

Tionde kapitlet.
Över bergen 118

Elfte kapitlet.
Langdon och Bruce på slagfältet 131

Tolfte kapitlet.
Bland ett nytt lands hemligheter 137

Trettonde kapitlet.
Tyrs kärlek 155

Fjortonde kapitlet.
Hundarna komma 168

Femtonde kapitlet.
Fångsten 186

Sextonde kapitlet.
Muskwa civiliseras 200

Sjuttonde kapitlet.
Äntligen Tyr 218

Adertonde kapitlet.

Den starkes barmhärtighet 230

Nittonde kapitlet.

Den sista striden 239

Tjugonde kapitlet.

Farväl, Muskwa! 248

Tjuguförsta kapitlet.

Muskwa söker upp sin vän 254